చదివే అలవాటులో

రాంపా

చదివే అలవాటు
వ్యక్తి జీవితాన్ని
నిలబెడుతుంది.
తీరికలేదనే సాకు
సమంజసంకాదు.

వక్కపలుకులు

894.827
రాంపా.చదివే
132095

894.827
రాంపా.చదివే
132095

చదివే అలవాటులో!

ఆర్ద్రత నిండిన ఓ అభ్యర్థన! ఓ ఆర్తి! ఓ అభిలాష!

ఓం శ్రీ నారసింహాయ నమః

చదివే అలవాటులో!

రచన, బొమ్మలు : **రాంపా**

సెల్ · 98498 63672

894-827
రాంపా - చరిత్ర

ప్రథమ ముద్రణ : ఫిబ్రవరి, 2012

ప్రతులు : 1000

మూల్యం : **100/-**

కవరు డిజైన్ : కె.యస్.గంధర్వ

డి.టి.పి., లే-అవుట్ :
పల్లవి గ్రాఫిక్స్, హైదరాబాద్

ప్రింటర్స్ :
ముద్రిక ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
విజయవాడ.

ACC 132015

ప్రచురణకర్త :
కొమరగిరి శ్రీరాంపాహి
C/o కృష్ణగోపాలవెల్లి
ఫ్లాట్ నెం జి-1, స్నేహవిల్లా అపార్ట్‌మెంట్స్
యాదవ్‌నగర్, మల్కాజిగిరి, హైదరాబాద్-500 047.

పంపిణీదారులు :

సాహితి ప్రచురణలు

29-13-53, కాళేశ్వరరావు రోడ్డు
సూర్యారావుపేట, విజయవాడ -520 002
ఫోన్ 0866 - 2436643
e-mail · sahithi vja@gmail.com

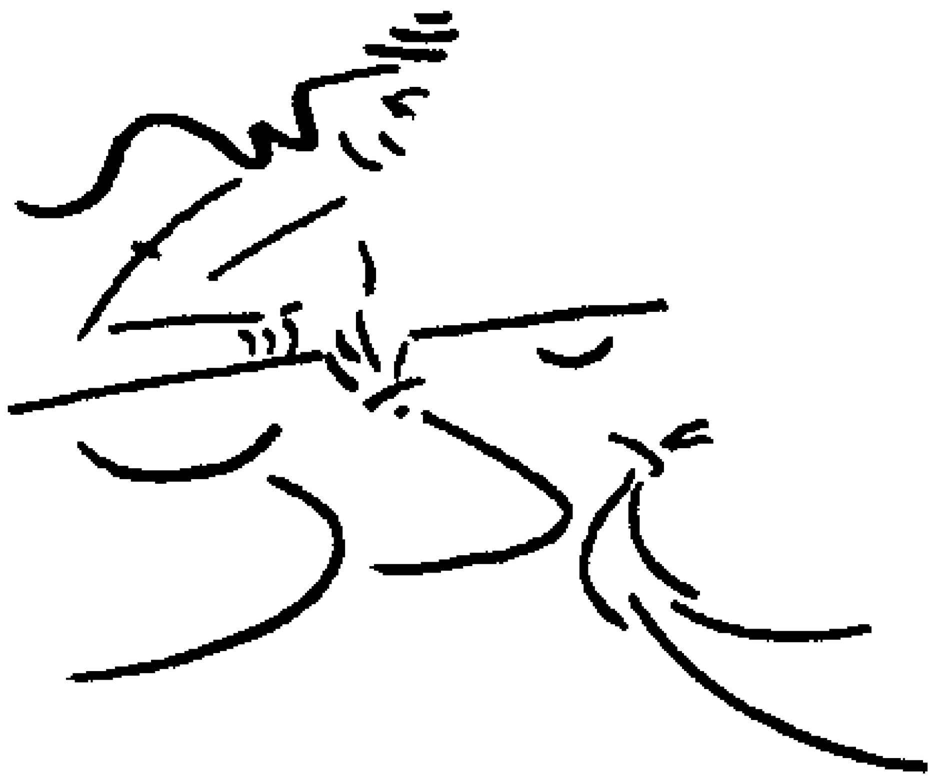

అంకితం

ఆరోతరగతి వరకే చదువు పరిమితమైంది.
వచ్చిన నాలుగు ముక్కలతో వాక్యాలు చదివాడు.
కాశీ మజిలీకథలు, రామాయణ, భారత, భాగవత కథలు చదివాడు.
ఆ అనుభవాన్ని వ్యక్తిత్వ ఉన్నతికి,
వ్యాపారఅభివృద్ధికి వినియోగించుకున్నాడు.
మేధస్సుకి పదునుపెట్టాడు. మాటలో శక్తి పెంచాడు.
లక్ష్యం నుంచి సడలని ఏకాగ్రతతో
ముళ్ళని పూలుగా మార్చుకుని అంకితభావంతో
వక్కపొడి వ్యాపారంలో విజయశిఖరాలు అధిరోహించాడు.
ఎందరికో ఆయన జీవితం ఆదర్శప్రాయం
ఆ మహనీయుడు గ్రంధి సుబ్బారావుగారు.
ఆ మహాత్ముడికే ఈ కావ్యకన్యను అంకితం చేస్తున్నాను.

- రాంపా

విషయ గమనంలో

అక్షరం -సాహిత్యంలో... 01

1. మాటల తోటలో 02
2. చదివే లక్ష్యంలో 04
3. చదువు బాటలో 06
4. పరిచయాలలో 09
5. చదివే అలవాటులో 12
6. మన పుస్తకంలో 15
7. అక్షర దానంలో 17
8. ఆలోచించి చేసే పనిలో 20
9. మన సంకల్పంలో 22
10. కూలి బతుకులో 25
11. సాహిత్య ఉన్నతిలో 28
12. వ్యతిరేకతలలో 31
13. సంస్కారంలో 33
14 ఇష్టారాజ్యంలో 36
15. పరనానందంలో 39
16. పాఠక బాధ్యతలో 42
17. సాహితీ సమావేశాల్లో 45
18. తెలుగు తీయదనంలో 48
19. అనువాదాలలో 51
20. మనసు పరిమళాలలో 53

21.	చీమ సందేశంలో	....	56
22.	మనశ్చుశిలో	....	59
23.	మన అసహ్యంలో	....	61
24.	జీవన మైదానంలో	....	64
25.	కళా మాధ్యమంలో	....	67
26.	చిన్నతనంలో	....	69
27.	పద ప్రవాహంలో	....	72
28.	ముద్రా రాక్షసంలో	....	75
29.	శ్లేషాత్మకతలో	....	78
30.	రంగస్థలంలో	....	81
31.	జ్ఞాపకశక్తిలో	....	84
32.	ఈర్ష్యాసూయలలో	....	87
33.	మత్తు మందులో	....	90
34.	సుఖాన్వేషణలో	....	93
35.	అణువణువులో	....	96
36.	సాంకేతికతలో	....	99
37.	నవ్వులో, నవ్వించడంలో	....	102
38.	సహజ స్త్రీ శక్తిలో	....	105
39.	నిజ జీవితంలో	....	108
40.	మనస్సాగరంలో	....	110
41.	అఆల్లో ఆదర్శ జీవితం	....	112

మనోభివందనాలు

"సమాజశ్రేయస్సు లక్ష్యమైన
ఈ పుస్తకానికి
నేను వెలుగు చూపిస్తాను" అని
ఆర్థిక అభయ ప్రదానం
చేసిన
గ్రంథి కాంతారావుగారికి
కృతజ్ఞతాభివందనాలు

– రాంపా

చదవని వాడజ్ఞుండగు
చదివిన సద సద్వివేక చతురత కలుగున్
చదువంగ వలయు జనులకు
చదివించెద నిను ఆర్యులొద్ద
చదువుము తండ్రీ!

-భక్త కవి పోతన విరచిత మహా భాగవతం

•
•
•
•
•
•
•
•
•

మనసు శ్వాసలో!

సముద్రాలు ఆ ఒక్కవంతు
భూమిని ముంచేస్తే!
భయం, వణుకు, గగుర్పాటు
దిక్కులేని మనోవేగం కొట్టుమిట్టాడుతున్నదే!
జీవితకాలం, జీవనయానం, జీవనరాగం
ఆత్మీయతలు, అప్యాయతలు తలపోసి
తలవిడదీసి చూపిస్తున్నదే!
శూన్యదర్శనం చేయిస్తున్నదే!
మరో గ్రహానికి సశరీరంగా ఎగిరే శక్తిలేదే!
ఓ ఆత్మా! నిన్ను అనుసరించే చూపు లేనివాణ్ణి;
దేహానికి ముడివేసుకున్న నా మనసుని చూసి
ముసిముసిగా మసిమసిగా నవ్వకు!
నేను మనిషిగా వున్నంతకాలం
నేను శ్వాసించినంత కాలం!
మనుషుల్లో మనిషిగా
మనిషిగా సాధిస్తాను
మరో మనిషికి సహాయం
నా చేయి కలిగిన నే చేయగలిగిన
అందిస్తాను - అందుకుంటాను
ససంస్కారంలో
సహజీవన లక్ష్యంలో!

-రాంపా

అక్షరం - సాహిత్యంలో

మన సామెతల్లో అర్థం పర్థం లేనిది ఒకటుందీ అంటే అది - పొట్ట కోస్తే అక్షరం ముక్క రాదు - ఎంత ఆలోచించినా పొంతన కుదరదు. మహా అయితే - అక్షరం ముక్క రాకపోతే పొట్ట గడవదు. ఈ హేతువు మీద ఆధారపడదామంటే పొట్టే గడవడమే బతుకైతే అక్షరం ముక్క దేనికి - పోనీ అక్షరం ఆహారం కాదు. జీర్ణం కాక పొట్టలో వుంది, చూడాలంటే పొట్టకోయాలి అనుకోవడానికి. పైగా అది చాలదన్నట్టు - నిరక్షరకుక్షి అదొకటి. పొట్టకోసి పేగులు బయటపెట్టే - పని వదిలేసి - అక్షరం మహిమ చూద్దాం.

చీకటి అనే నిరాశకు వెలుగు చూపించేది - అక్షరం

కండ కరిగితేనే తిండి - నుండి - మనసు పెంచి కండను కాపాడేది అక్షరం.

నిలువ నీడలేని వారికి నీడ కల్పించేది - అక్షరం.

బతుకు వ్యర్థం అనుకునేవారికి - జన్మ అర్థం చెప్పి సార్థకం చేసేది - అక్షరం.

ఏ కోరికనైనా తీర్చగలిగే కల్పవృక్షం - అక్షరం.

అక్షరం అంటే చదువు. బడి, కాలేజి, డిగ్రీలు - ఉద్యోగాలు అదే కాదు. అది రానివాళ్లు, ఆ అదృష్టానికి నోచుకోనివాళ్లు, ఆ చదువు వచ్చినవాళ్లు కూడా చదవాల్సిన చదువు - సాహిత్యం. దిన పత్రిక, వారపత్రిక, మాసపత్రిక అలా కథలు, నవలలు, వ్యాసాలు, చరిత్ర చెప్పే నిజాలు ఎన్నో. ప్రపంచాన్ని చూపిస్తుంది సాహిత్యం. మనమెక్కడున్నామో చెబుతుంది సాహిత్యం, మనమెక్కడుండాలో చెబుతుంది సాహిత్యం. వయసు నిమిత్తం లేకుండా ఆహ్వానించేది - సాహిత్యం. పరీక్షలు పాసవడాలు, మార్కులు లేకుండా - మనల్ని ఉన్నత స్థాయిలో నిలబెట్టేది సాహిత్యం. చదువొస్తే - కాలికింద మనుషులుండరనే స్వార్థాలకు బలైపోతున్న బతుకులకు - రండి ఎదుగుదాం రండి పెరుగుదాం, రండి పెంచుదాం అని చెప్పేది సాహిత్యం. జీవితకాలం చదివినా తరగని సాహిత్యం మన కళ్లముందే వుంది. గుడ్డి బతుకుని దూరం చేద్దాం. కళ్ళు తెరిచి చూద్దాం. మనసుపెట్టి చదువుదాం.

మాటల తోటలో

ఎదుటివారి గుండెల్లో గునపాలు దించేముందు సున్నితమైన నీ శరీరంలో సూది మొన గుచ్చుకుని చూడు – నొప్పి తెలుస్తుంది!

అది ఓ మాట తగిలిన మనసు పలికిన మాట!

ఓ అనుభూతిని కలిగించే ప్రయత్నం! సూటిగా వుంది!

ఓ మంచిమాట మనసుకి హాయి గొలిపే వింజామరలు వీస్తుంది.

మంచిలేని మాట గుండెను పిండి చేస్తుంది. ముక్కలు చేసి పడేస్తుంది. గాయపడిన హృదయానికి ఊరట కలిగించేదీ మాటే! నయం చేయగలిగేదీ మాటే!

పలుకులో చెరుకుదనం! పలుకులో కరుకుదనం! నోరు జారడం కాదు, నోటినుంచి మధుర ధారలు జాలువారడం. మనసులో చల్లదనాన్ని ఆవిష్కరించ డానికైనా – మనసులో వేడిని బహిష్కృతం చేయడానికైనా – మాటే కావాలి!

అనుభవాన్ని చెప్పడానికైనా, అనుభూతిని వర్ణించడానికైనా మాట కావాలి! మాటలు రావాలి!

చదివిన అనుభవం లేకపోతే మాటలు పలుచగా వుంటాయి. కొన్ని పదాలకే పరిమితమవుతాయి.

సరైన సమయంలో సరైన మాట ఎలా వస్తుంది. లిప్తపాటులో మనసులో ఎన్నో సంఘర్షణలు! ఎన్నో అలజడులు! మనసొక చోట నిలిస్తేనే కదా మనసుని చెప్పగలిగేది, సరైన ప్రతిస్పందన పలికించగలిగేది.

మనసులో కలుషితం తీసేస్తేనే ఏకాగ్రత నిలవగలిగేది. మనసు మంచిని నిలుపుకోగలిగేది. మంచి మనసులోనే, మంచి మనసుతోనే మంచి వ్యక్తిత్వం! మంచి వ్యక్తి! అదే లేకుంటే, అదే కాకుంటే ఎవరు ఏ వృత్తిలో ఎంత రాణించినా నిజాదరణ వుండదు.

మంచిలో మనుషులు మూడు రకాలు.

సహజంగా మంచివాళ్లు!

మంచితనాన్ని నటించేవాళ్లు!

లోపలి లోపాల్ని సరిదిద్దుకుని మంచితనాన్ని సాధించేవాళ్లు!

నైజాలు బట్టి మాటలు!

నైజాలను కూడా సక్రమం చేసి మంచి మాటలు యివ్వగలిగేది

చదివే అలవాటు!

సాహిత్యం!

రచయితల మేధో సృష్టి!

ఎన్నో రూపాల్లో, ఎన్నో ప్రక్రియల్లో!

ఓ పుస్తకం మనకు చదివిన ఆనందాన్నే కాక - ప్రయోజనాత్మకమైన విషయసేకరణకు ఉపయోగపడిందనుకోండి - పుస్తకంలో ఇంతుందా అనిపిస్తుంది.

ఒక వాక్యం చాలు మనిషి జీవితాన్ని మార్చడానికి!

ఒకటెప్పుడూ ఒకటే, ఒకటికి ఒకటి తోడవుతూ నూటా ఒకటి అయినప్పుడు మన మానసిక స్థితిలో తేడా - చెప్పిందానికంటే - ఆ స్థితికి చేరుకున్నవారే ఆ ఆనందాన్ని మాటలుగా చేయగలరు.

వన్ రన్ చేసి అవుటవడం - వంద పరుగులు చేసి హెల్మెట్ తీసి, బ్యాట్ ఆనందంగా గాల్లో ఊపడం లాగానే!

ఏ వందయినా సున్నాతోనే మొదలవుతుంది!

సున్నాయే మనమని, సున్నాయే మనదని ఎవ్వరూ ఆగిపోవద్దు.

అందరూ ఫస్టు బెంచీలో కూర్చోవడం వుండదు. అలాగే అందరూ ప్రథమ శ్రేణిలో నిలవడం వుండదు. మంచి చదువుతో మంచి వృత్తిలో వున్నవాళ్లు - బ్రతుకు తెరువుకోసం ఏదో ఓ సంపాదనలో సంతృప్తి చెందేవాళ్ళు - ఏదో వ్యాపారానికి అంకితమైన వాళ్లు!

జీవన సరళి, స్థాయి వేరైనా - బాధ్యతలు ఎవరి స్థాయి బట్టి వారికి - అందరికీ ఒకటే! వయసు పెరగడానికి ఏ సాధనా అవసరం లేదు. మనం చేసే పనిలో నైపుణ్యం పెరగడానికే సాధన, కృషి కావాలి.

మంచి మాట విన్నప్పుడు - అందులో మంచిని ఆచరించడానికి ప్రయత్నిద్దాం. తప్పేం కాదు. తప్పిదం అసలే లేదు.

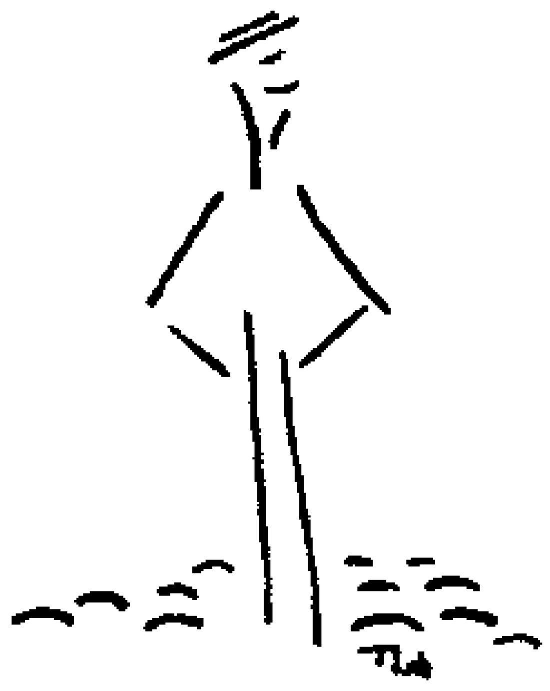

చదివే లక్ష్యంలో

ఎప్పుడో చిన్నప్పుడు - మనసుకి బాగా గుర్తుండిపోయిన గుర్తు. ఎప్పటికీ గుర్తుకు వచ్చే గుర్తు - ఒకసారి తలచుకుని కళ్లు మూసుకుని కదలకుండా ధ్యానంలోకి వెళ్తే - భౌతికంగా ఆ ప్రదేశంలో, ఆ పరిసరంలోకి మళ్లీ వెళ్లిన అనుభూతి కలుగుతుంది. అదో పుస్తకంలో ధ్యానం గురించి చెప్పిన మాట!

కానీ - చదవాలనే కోరిక.

ఒకసారి మనసుకి కలిగితే చాలు మనసు ఉల్లాసభరితమవుతుంది. ఆ కోరిక వెంటనే తీర్చుకుని ఆ ఆనందాన్ని అలా నిలుపుకుంటే - అదే ఒక తదేక ధ్యానంగా - అలా అలవాటుగా మారితే అశాంతి అనే బంతి దగ్గరికొస్తే చాలు సిక్సర్ కొట్టి స్టేడియం అవతలకి పడేయ గలిగేది - ఒక్క చదివే అలవాటు మాత్రమే!

చదివే వాళ్లంటే నాకెంతో యిష్టమండీ - చదివే అలవాటు ఓ గొప్ప వరమండీ అని చదివేవాళ్ల గురించి చెబుతారు గానీ తమ విషయానికొస్తే - ఒక్క క్షణం కూడా మనసు వాక్యం మీద నిలవడం లేదండీ. ఓ పదిపేజీలు చదివామనుకోండి తెల్లకాయితాలు తిప్పినట్లే వుంటుంది. ఎందుకంటే - క్షణంలో ధ్యాస ఎక్కడికో మాయమవుతుంది, ఆలోచనల మీద గంతులేస్తూ, ఇంకేం చదువుతామండీ - అని అనిపించవచ్చు. పుస్తకంలో పేజీలన్నీ కంటికి అందకుండా కరిగిపోయినా - ఇది మన వల్లకాని పని అని వదిలివేయకూడదు.

కోరిక కొనసాగాలి అనే పట్టుదల వుండాలి.

చెప్పడానికి బాగానే వుంటుంది. ఇలా రాయడానికి బాగానే వుంటుంది. ఇది గాల్లోకి అభిప్రాయాన్ని విసిరేయడం కాదు.

< సంకల్పశుద్ధి! సంకల్ప సిద్ధి!

మనసులో చదవాలనే కోరిక - నిర్ణయం - నిశ్చయబలం వుంటే చాలు అదే సిద్ధిస్తుంది. అన్ని కోరికల్లా కాకుండా ఈ కోరిక తీరడం జీవితంలో మనం ఓ స్థాయిని సాధించడం - సాధించిన స్థాయిని నిలుపుకోవడం.

సరే, బావుందండీ, ఇంతకీ ఏం చదవాలో చెప్పరేం అనే ప్రశ్న వస్తే - చదవడం మొదలు పెట్టినప్పుడు చదవగలిగేది ఏదైనా చదవాలి. అలా చదువుతూ, చదువుతూ - ఏది చదవాలో అదే చదువుతారు. మీకు నచ్చిందే చదవడం అలవాటు చేసుకుంటారు. ఒకసారి - చదవడంలో మీరాస్థాయిని చేరుకున్నారంటే మిమ్మల్ని ఆపేవారూ వుండరు. ఆ ఎత్తునుంచి మిమ్మల్ని దింపేవారూ వుండరు.

ఆ ఎత్తుని చేరుకోవాలంటే ఎంతో జీవితకాలాన్ని పోగొట్టుకోవాలి. వృథా ఎంతో చదవాలి. ఎందుకూ పనికిరాని పిప్పిని ఎంతో నమలాలి. అంత నష్టం లేకుండా - ఏవి సరైన పుస్తకాలో ఎవరైనా సూచిస్తే బావుండు అని ఎదురు చూడకండి.

ఎవరో చెబితే వచ్చే బుద్ధి ఎంతోసేపుండదు. ఒకరు చెబితే నేను వినడం ఏంటనే అహం ఆ బుద్ధిని నిలువునా కత్తిరించేస్తుంది. అదే బుద్ధి మనంతట మనకే కలిగిందనుకోండి అప్పుడు ఏ కత్తెర్లు ఏం చేయలేవు. నిజంగా నిద్రపోయేవాణ్ణి మేల్కొల్పడం తేలిక. అదే దొంగనిద్ర పోయేవాణ్ణి లేపడం ఎంత కష్టమో మీకు తెలిసిందేగా - అంటే ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మీరు దొంగనిద్ర పోయారని కాదు. పోకుండా ఎలా చెబుతారనీ కాదు. కొన్ని చెక్కు చెదరని సత్యాలలాగే వుంటాయి. ఏ పుస్తకమైనా చదివిన తరువాతేగా దాని విలువేంటో తెలిసేది.

ఎవరైనా పుస్తకం గురించి ముందు వెనుకల యిచ్చిన పరిచయం చదువుతారు. తర్వాత అక్కడో వాక్యం, యిక్కడో అక్షరం అన్నట్లు చదువుతుంటారు. తర్వాత ఓ పదిపేజీలు చదువుతారు. చదివింది కాబట్టి ఒకటి, పది పేజీల్లో ఏం తెలుస్తుందిలే అని ఒకటి. అన్నం మెతుకు చాలు వుడికిందో లేదో తెలుసుకోడాని కన్నట్లుగా కొందరు ఏ రెండు పేజీలో చదువుతారు. కొందరు మొదటి పేజీలు... చివరి పేజీలు ఏ ప్రయోజనమూ లేకపోతే అంత ఖర్చుతో ఎందుకు ముద్రిస్తారు అనే ఆలోచనతో, రచయిత పేరు బట్టి, ప్రచురణ సంస్థ ప్రసిద్ధి బట్టి కొందరు.... కొందరు పుస్తకం చదవడం మొదలు పెట్టారంటే ఏ అక్షరం వదిలిపెట్టకుండా చదివేస్తారు.

పాఠకుల అభిరుచి, పఠనాశైలి ఎవరైనా చదవడం మొదలు పెడితేగా మన నిర్ణయం - చదివే అలవాటు చేసుకోవాలనే సంకల్పం - మనకు ముఖ్యం!

చదువు బాటలో

బడికెళ్ళడం చదువుకోవడం వీలుపడలేదు. కష్టపడి బడికెళ్ళినా చదువు అబ్బలేదు. తెలివి వుండి చదవలేదు. యిబ్బందులతో చదవలేదు. యిబ్బందులేం లేవు అయినా చదవలేదు. ఎన్నో కారణాలు! వయసాగదుగా!

చదువు సంగతి ఎలా వున్నా – సంపాదన, ఉద్యోగం ఎలా వున్నా – కాళ్లు చేతులు సరిగా వున్నాయి కాబట్టి బతకడానికి కదలొచ్చు! రోడ్డుమీద నించుని ఓ పది నిముషాలు పరికించి చూస్తే – బాధ్యతగల నడకలు, బాధ్యత లేని నడకలు, చేతగాని నడకలు, చేతనైన నడకలు ఎన్నో చూడొచ్చు. పనీపాట లేనివాళ్లు చాలా మంది కనబడతారు. అందులో ఎవరిలాగా మనముండాలి. మన నడకుండాలి – మనం నిర్ణయించుకోవాలిగా! సరైన ఆలోచన వున్న మనిషి అన్నపేరు తెచ్చుకోవాలిగా! అది వుట్టిగే రాదుగా! లౌకిక జ్ఞానం పెంచుకోడానికి తగ్గ చదువైనా వుండాలి. అవును వుండాలి. కనీసం దిన, వార, మాస పత్రికలు చదవగలిగే చదువుండాలి. అవి కూడా చదవలేని వాళ్లెందరో.

కనీసం కూడబలుక్కునైనా దినపత్రిక చదవాలన్న కోరిక వున్నవాళ్లు ఎందరో కదా! ఆ మాత్రం వస్తే నిద్రాహారాలు లేకుండానైనా ఆ చదువు రకరకాల పుస్తకాలు చదివేదాకా ఎదగగలిగే పట్టుదల వున్నవాళ్లు ఎంతమంది లేరు. అటువంటి వారు తారసపడితే కనీసం ఒక్కళ్ళకైనా నాలుగు అక్షరాలు నేర్పగలిగే చదువు మీలో వుండి ప్రయత్నించండి ఒకసారి – ఆ జీవితం ఎంత మురిసిపోతుందో! ఈ వయసులో ఆ చదువులెందుకో అని చుట్టుపక్కల వాళ్లు నవ్వుతారు. పనికొచ్చే పనేదన్నా చేయరాదూ అంటారు. ఎవరో ఏదో అంటారని నవ్వుకుంటారని మన వ్యక్తిత్వం ఎదగకుండా బండ బారుస్తామా? వ్యక్తిగా పెరగకుండా అడుగున పడే వుంటామా?

వృద్ధుడివైన ఓ తండ్రిగా మనం మిగిలిపోతే కన్నకొడుకే మనల్ని చిన్నచూపు చూడొచ్చు. ఆమాత్రం చదవలేని నీ బతుకూ ఓ బతుకేనా అనొచ్చు! అనదు! అంటే!

ప్రపంచ జ్ఞానాన్ని పంచిపెట్టే చదువు చదువుకోడానికి ఎవరో మనకు జ్ఞానబోధ చేయాల్సిన పనిలేదు. పట్టుదల, మనసు వుండాలి. చదువుకోడానికి, వయసుని అడ్డం వేయడం చేతగానితనం, అసమర్థత. వ్యక్తిగా మనం పెరగడానికి మనం చదువుకోవాలి.

అక్షరాలు గుర్తు పట్టగలిగే స్థితి నుండి ఎంతో చదవగలిగే స్థాయికి చేరుకోవచ్చు. అది అసాధ్యం ఎంతమాత్రమూ కాదు.

నడి ఎండలో రోడ్లు తవ్వే కూలివాడిగా వుండిపోతానంటే అది ఆత్మహత్యతో సమానం. కూలిపని చేసుకుంటూనే చదవొచ్చు. వేలిముద్రలు వేసి జీవితాలు కాల్చుకునే రోజులెప్పుడో పోయాయి. పోలేదు. యింకా వున్నాయి. వున్నాయన డానికి ఉదాహరణగా మనమున్నామనుకోవడం మనకొద్దు. పొద్దు పొడవగానే లేచి ఓ గంట చదువుకుంటే పోలీసులొచ్చి కొడతారా?

దాహం వేస్తే మంచినీళ్లు తాగినట్లు, చదవాలనే దాహం వుండాలి. చదువుతోనే ఆ దాహాన్ని తీర్చుకోవాలి.

అదలా వుంటే -

ఏ స్కూలు చదువో, ఏ కాలేజీ చదువో పూర్తి చేశామనిపించుకుని ఆ చదువుతో వచ్చిన ఉద్యోగం చేస్తూ - అదే జీవితానికి పరమావధి, జన్మ సార్థకం అన్నంత అంకిత భావంతో చేస్తున్నామనుకుంటూ - తన ఉద్యోగం తనది - పొద్దున ఎప్పుడో వెళ్ళడం, రాత్రి ఎప్పుడో రావడం - సమాజంతో సంబంధం లేని వాళ్లుగా జీవితాన్ని నెట్టుకొస్తున్న వాళ్ళుంటారు... ఎవరు ఏ ఉద్యోగాన్నైనా నియమిత లక్ష్యంతో చేస్తే అదే గొప్పదేశ సేవ అన్నాడు మహాత్ముడు. అది తెలియని వాళ్లు, తెలిసినా పట్టించుకోని వాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. వాళ్లూ

సాహిత్యం చదవాలి. సమాజానికి అద్దంలాంటి సాహిత్యంలో తమ మొహాలు చూసుకోవాలి.

కొందరంటారు –

ఏముందండీ పుస్తకంలో – ఏదో రచయిత ఏదో జీవితం గురించి చెప్పే ముచ్చటేగా. కాకపోతే ముద్రణలో అక్షరాలై కనిపిస్తాయి. తోచిన అభిప్రాయమే అక్షర సత్యంగా రాస్తాడు – అని అలవోకగా తీసిపారేస్తారు. చదువు విషయంలోనే కాదు. ఏది చెప్పినా వారి ధోరణి అలాగే వుంటుంది. ఎందుకంటే – మనకున్న కొద్ది ఆలోచనే గొప్పదనే పరిధులు ఏర్పరచుకుని, అహంభావపు సరిహద్దులు నిర్మించుకుని వుంటారు. వీళ్లింతే అని ఏ ఐదేళ్ళకో పదేళ్ళకో కలిసినా మార్పుని చూడలేం. మనకు ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. ఎదురు దెబ్బలు తగిలన్నా మనిషిలో మార్పు వస్తుందే – తగల్లేదేమో – లేకపోతే ఎవరూ కొట్టడానికి సాహసించలేదేమో. భయపడ్డారేమో! మనం ఇద్దరికి భయపడాలి మహా మేధావికి – మహా మూర్ఖుడికి. ఒకరంటే గౌరవంతో – ఒకరంటే భయంతో!

చదివే అలవాటు లేకపోవడం ఒక వ్యాధి. దానికి చికిత్స – చదవడం మొదలు పెట్టడమే!

చదువుని మింగాడు

"పలక కనిపిస్తే పగలగొట్టి ముక్కలు చేయడం బలపం అందితే నమిలి మింగేయడం, ఎవరూ చెప్పకుండానే నేర్చుకున్నాడు. ఒకళ్లు నేర్పితే వాడికేదీ రాదని చిన్నప్పుడే తెలిసిపోయింది"

"యిప్పుడేంచేస్తున్నాడండి?"

"పిండి రుబ్బుతూ – హోటళ్లు మారుతున్నాడు"

పరిచయాలలో

పరిచయాలు - మనం నిత్యం వుండే ప్రదేశంలో - మనం వెళ్ళిన కొత్త చోటులో - ప్రయాణంలో!

పరిచయం - ఎప్పుడు, ఎక్కడైనా, ఎవరితోనైనా - దానికో మొదటి క్షణం వుంటుంది. మొదటిసారి చివరిసారి. మొదటిసారే చివరిసారి. కొన్ని కలకాలం వుంటాయి. పరిచయాల్లో - మన విశ్లేషణలు బట్టి ప్రాముఖ్యతలు, ప్రాధాన్యతలు మారుతుంటాయి.

పదేళ్ళుగా పరిచయం వున్న వ్యక్తితో మాట్లాడినట్లు ఇప్పుడే పరిచయం అయిన వ్యక్తితో మాట్లాడలేం, మాట్లాడవచ్చు, మాట్లాడే కళను ఆశ్రయించి కానీ - కాలవ్యవధి ప్రభావం అలాగే వుంటుంది.

మనం మొదటిసారి అక్కడ కలిసాం - ఇక్కడ కలిసాం అని తలుచుకోడాలుంటాయి. మన మనసుకి మొదటిసారి కలిసినప్పటి మాటలు కూడా వినిపిస్తాయి. కొందరు మాట్లాడే తీరు మన మనసుకి నొప్పి కలిగిస్తుంది. ఈ వ్యక్తితో పరిచయం కాకుండా వుంటే బావుండు అనిపిస్తుంది ఒక్కోసారి. కానీ అనుకున్నంత తేలికగా ఆ పాత్రని మనసులోనుంచి తుడిచి వేయలేం. మాటల వేడి అలా వుంటుంది.

కోరి మనం చేసుకునే పరిచయాలుంటాయి. కోరి మనల్ని చేసుకునే పరిచయాలుంటాయి. కొద్ది పరిచయాలను కూడా స్వప్రయోజనాలకు వాడుకునే లౌక్యం కొందరిలో వుంటుంది. కొందరికి కొన్నేళ్ళ పరిచయాలు కూడా గౌరవం, సంస్కారం, సభ్యత అనే గీతలు దాటవు. ఒక్కోసారి మన చేతగాని తనం మనల్ని వెక్కిరిస్తుంది. ఎత్తిచూపులకు, ఎత్తిపొడుపులకు మనల్ని గురిచేస్తుంది.

మనల్ని నిస్సహాయుల్ని చేస్తుంది. పరిచయాలు ఎక్కువై ఎంతో ఆత్మీయంగా, ఆప్యాయంగా పలకరించిన వ్యక్తిని గుర్తుపట్టం, మనిషీ గుర్తుకు రాదు. మనిషి పేరూ గుర్తుకురాదు. ఇంకో దారిలేక - గుర్తు పట్టినట్లే నటించి సంభాషణ కొనసాగించి కూపీ లాగడానికి ప్రయత్నిస్తాం - ఒక్కోసారి మన బాధ అతనికి తెలుస్తుంది. ఎవరినో అనుకుని మనల్ని పలకరించిన సందర్భాలూ వుంటాయి. ముక్కూ మొహం తెలియని వాళ్లు కూడా ఎంతో ఆప్యాయంగా పలకరించేది ప్రముఖుల్ని. పరిచయాలతో, మొహమాటాలతో మనం జీవితంలో చేయాల్సిన ముఖ్యమైన పనులు కూడా దెబ్బతింటాయి. చదివే పుస్తకాన్ని మధ్యలో ఆపి నిరాసక్తిగా కాలవ్యయం చేయాల్సి వస్తుంది. కొందరు సంస్కారవంతులు మన అసౌకర్యాన్ని గమనించి నిష్క్రమిస్తారు. కొందరు మన ఇబ్బందిని పట్టించుకోకుండా మనల్ని కరకర నమిలి తినేయడం మొదలు పెడతారు. అటువంటి వాళ్ళకు మన అసౌకర్యాన్ని, కలిగిన అంతరాయాన్ని చెప్పాల్సి వస్తుంది. చెబితే వెళ్లేవాళ్ళు కొందరు, చెప్పినా పట్టించుకోకుండా మనల్ని చిన్నబుచ్చేవాళ్లూ వుంటారు. సహనాన్ని పరీక్ష పెడుతూ. చదివే అలవాటుంటే పరీక్ష పెట్టే వాళ్లలో మనం వుండం. ఇంటికి తాళం వేసి ఇంట్లో వుండే సందర్భాలు కొన్ని వుంటాయి. అప్పిచ్చిన వైద్యులు సూదులు గుచ్చకుండా తప్పించుకునేందుకు. ఈ టెక్నిక్ మాకూ తెలుసండీ అంటూ వెనుకనుంచొచ్చి పలకరించేవాళ్ళూ వుంటారు. శుభకార్యాల పిలుపులలో అసలే మలుపులు, తలుపులు కాళ్ల సలుపులు అన్నట్లుగా వుంటుంది. పోస్ట్‌మ్యాన్ లాగా వెళ్లి కార్డు యింట్లో విసిరేసి రాలేము. ఈవిధంగానైనా మా ఇంటికొచ్చారు. మా అమ్మాయి పెళ్ళికి రాలేకపోయారు. ఫొటో ఆల్బమ్ చూడండంటూ పది కట్టలు మనముందు పేర్చారనుకోండి.

ఏదో ప్రమాదంలో కాలికట్టుతో ఖాళీగా వుండకుండా ఏదో పుస్తకం చదువుతుంటాం. పలకరించడానికి వస్తారు. పలకరించి వెళ్ళరు. ప్రమాదం ఎలా జరిగిందో వివరంగా చెప్పమంటారు. మధ్యలో ప్రశ్నలు, జవాబులు. నేనైతే అలా చేసి వుండేవాణ్ణి కాదు, ఇలా తప్పించుకుని వుండేవాణ్ణి. అనడాలు, డాక్టరు మూణ్ణెళ్లు చాలన్నాడా. కనీసం ఆర్నెల్లయినా వుంటే మంచిదండీ ఎముకలు అతుక్కోవద్దూ - సలహాలు!

ఇలా ఎన్నో ప్రభావాలు మన ఆలోచనలను ఆవరించి వుంటాయి. ఆ వలయంలో తిప్పుతుంటాయి. ఒక్కోసారి అసలు నాకెవరూ పరిచయం లేరు. లేకుండా వుంటే బావుండు - అని అనుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాం. మనసుని ఈ ప్రభావితాలనుండి దూరం చేయలేకపోతున్నామే అన్న వేదన చోటు చేసుకుంటుంది కూడా.

పిచ్చాసుపత్రిలో డాక్టరు రకరకాల పిచ్చుల స్పందనలు వింటుంటాడు. చికిత్స నిమిత్తం ఎన్నో మాట్లాడుతుంటాడు, పిచ్చివాళ్లలో పిచ్చివాడుగా - పిచ్చివాడు కాడే అది ఆయన వృత్తిధర్మం. అవును నేను ఒక డాక్టర్ని, మానసికవేత్తను అనుకొని మనసు కలవరాలను అధ్యయనం చేసి ఒక్కొక్కటీ తీసివేయాలి అనుకోవాలి. మనసుకి ఏకాంతతను, ఏకాగ్రతను కలగజేయాలి.

మన మనసుని మనం కోరుకున్న ప్రశాంతతో వుంచగలిగేది పుస్తకమే.

చదివే అలవాటులో

మనసు వరవడిలో కదలికలన్నీ ఆత్మ పరిశీనలలో వుంటాయి. మనం ఒంటరిగా వున్నా - నలుగురి మధ్యలో వున్నా - లక్షల మందిలో వున్నా - వేలు కదిలించడం దగ్గరినుంచి అది తప్పు, ఇది ఒప్పు అని అంతరాత్మ సూచిస్తూనే వుంటుంది. లోపల జరిగే రగడ బయట ఎవరికి కనిపిస్తుందిలే, ఎవరు చూడొచ్చారులే అని తప్పులు చేస్తుంటాము. తగిన మొట్టికాయలు తింటూనే వుంటాము. తేలుకాటు వళ్లంతా పాకినట్లు... తప్పు ప్రభావం మనసంతా కమ్ముతుంది. అది చేయాల్సిన నష్టం చేస్తూనే వుంటుంది. ఒక తప్పుని దిద్దడానికి ఇంకో తప్పు. తప్పనిసరి తప్పులు చేస్తుంటాము. విపరీతమైన వేదన! అంతరాత్మ చెప్పినప్పుడే మన మనసుని నియంత్రించుకునివుంటే - యీ వేదన వుండేది కాదుగా అనుకుంటాం పశ్చాత్తాపాన్ని మించిన ప్రాయశ్చిత్తం లేదన్న భావనతో. ఆ భావనాఛత్రపు ఛాయలో మనసుకో చల్లదనం. అపై తప్పులు చేయమన్న నమ్మకం మనమీద మనకే వుండదు. ఎందుకంటే - తప్పులు చేయడం మానవ సహజం - అనే మాట మన వెంటనే వుంటుంది. ఆత్మన్యూనతల మధ్య మనసుని నడిపిస్తూ, శరీరాన్ని కదిలిస్తూ - వయసు కరిగిపోతుంటే నిశ్చేష్టులమై చూస్తుంటాము. వేదనలకు ఇంకో వేదన తోడు చేసి వ్యధలతో పెనవేసుకుంటాము. అయినా సరే - ఒక్కసారి ఆగగలిగి - ఆగిన ఆ క్షణంలో చదివే అలవాటు చేసుకోవాలి అనే సంకల్పం జనించాలి. ఈ క్షణం నుంచి నాకు కొత్త జీవితం మొదలైంది. చదివే అలవాటుకి మించింది లేదు. బతకడానికి శ్వాస ఎటువంటిదో మనుగడకు చదువు అటువంటిది అనే ధ్యాస కలగాలి. తపస్సుగా మారాలి. ఫలం అందుకోవాలి.

చదివే వాతావరణం లేదే - పరిసర ప్రశాంత సుఖాశీనం లేదే అన్న ఆలోచనలను అవలికి నెట్టండి. కావలసింది మన చేతిలో పుస్తకం. చదివే కన్ను,

కిటికీలో కాళ్ళు మోపి కూచోండి. చెట్టుకొమ్మ మీద పడుకోండి - చుట్టూ పెట్టెలు, డబ్బాలు మధ్యలో వుండండి - నాలుగు పేజీలు తిప్పగానే రచయిత సృష్టించిన ఆ సన్నివేశంలోకి మనసు వెళ్తుంది.

సినిమా చూడడానికి హాలుకి వెళ్తే - తిరిగే ఫ్యాన్లు, తెరమీద బల్లి, అగ్ని మాపకాలు ఏవేవో కలయజూస్తాం. ఒక్కసారి సినిమా మొదలు కాగానే మనల్ని మనం మరచిపోయి లీనమవుతాం.

అలాగే చదువుతున్నప్పుడు - పుస్తకం - పుస్తకం వాసన - పుస్తకాన్ని పట్టుకున్న చేతులు - పేజీలు - మొదటి నాలుగు పేజీల్లో ఓ పదమో, ఓ వాక్యమో రచయిత ఆలోచనలో అందాన్ని మేధస్సు ఎత్తునీ చెబుతూ మనసుని ఆకర్షిస్తుంది. తెలివిగలవాడు ఎక్కడున్నా తెలివిగల పనే చేస్తాడు. నాలుగు వాక్యాల్లోనే అనుభూతికొచ్చిన రచనా సొగసు పుస్తకం మొత్తంలో వుంటుంది. ఆ ఉత్సుకత ఏకాగ్రతను కలిగిస్తుంది. కన్నూ, మనసు ఏకమై కదులుతాయి. మొదటిరోజుల్లో చేతికందిన పుస్తకం చదవడమే. మనసుకి నచ్చిన విషయాన్ని ఆస్వాదించడమే. మనం చదివే పుస్తకం అందరూ చదివేది కాదేమో. మేధావులు చిన్నచూపు చూసే పుస్తకమేమో. అన్నటువంటి ఆలోచనలు వద్దు. మనక్కావల్సింది చదివే అలవాటు కావడం. అలవాటయి మన అభిరుచికి ఓ ప్రత్యేకత ఏర్పడింతరువాత అంతకంటే గొప్పవి చదివే అలవాటు అవుతుంది. చిన్నపిల్లలు డిటెక్టివ్ పుస్తకాలు చదివితే అరిచే పెద్దలున్నారు. అది ఎంత నష్టం చేస్తుందో పిల్లలు పెద్దలై చెప్పాల్సిందే.

ఇంగ్లీషు నేర్చుకుని ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు చదివే అలవాటు కావడం ప్రపంచానికి తొందరగా దగ్గరవడమే. ప్రస్తుతం మన తెలుగు, మన చదివే అలవాటు గ్రంధాలయానికి వెళ్ళి పుస్తకాలు తెచ్చుకోవడం, చదవడం ఆ క్రమశిక్షణ వెంటనే రావచ్చు రాకపోవచ్చు. కాబట్టి - చదివే వాతావరణాన్ని మనకోసం మనమే కల్పించుకోవాలి. రోజుకో రూపాయో, రెండో పొదుపు చేసి వారానికో పుస్తకం వీలుకాకపోతే నెలకో పుస్తకం అమర్చుకున్నా, మన గదిలో మనం ఎన్నో పుస్తకాల మధ్య వుండొచ్చు. మనవైన పుస్తకాలు కంటినిండా వుంటే ఒకదానివెంట ఒకటి

చదవడం పూర్తి చేస్తాం. చదవడం అలవాటయింతరువాత పుస్తకం పట్టుకోవడం లోనే ఓ తేడా కనిపిస్తుంది. మనకంటూ ఓ అభిరుచి ఏర్పడిన తరువాత మనం ఏర్పాటు చేసుకున్న లైబ్రరీలో నాణ్యత చోటు చేసుకుంటుంది. విలువ వెలుగు కనిపిస్తుంది.

పుస్తకం ఓ కన్య, పుస్తకం ఓ స్నేహితుడు, ఓ ఆత్మీయత, ఓ అనుబంధం. పుస్తకంలో ఓ అశరీర ఆత్మీయ రూపం దర్శనమిస్తుంది. ఓసారి పుస్తకం చదవడం పూర్తయింతరువాత అలా పేజీలు తిప్పితే వచ్చే గాలి ముఖాన్ని స్పృశిస్తుంటే అదో హాయి. తీసిన చోట ఆ పుస్తకాన్ని అపురూపంగా పెట్టి ఇంకోటి చేతిలోకి తీసుకుంటాం.

అభిరుచి స్థిరపడే సమయంలో ఆ అనుభవమే ఆనందంగా వుంటుంది. సమయ సమయానికీ మన మాటలో మార్పు, ఆలోచనలో మార్పు, నడకలో మార్పు. ఏదో గెలుచుకున్న ఆనందానుభూతి స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. సమాజంలో మనం మాట్లాడే వ్యక్తుల శ్రేణి మారుతుంది.

మన పుస్తకంలో

పుస్తకం ముందిచ్చినటువంటో, వెనక కనిపించిన పరిచయాక్షరాలో చూసి, ఏ పత్రికలోనో వచ్చిన సమీక్షో చదివి – లేకపోతే ఆ పుస్తకం గురించి మనకు ముందే ఎవరి మాటల్లోనో వినిపించి – ఇంకో అవకాశం కూడా వుంది కొన్ని పుస్తకాల్లో మంచి రచయితలు, వారు రచించిన పుస్తకాల ప్రస్తావన తెస్తారు. అలా ఒక్కొక్క పుస్తకాన్నీ ఎంచుకుని చదువుతూ – ఓ పక్క సేకరించిన పుస్తకాలు సరైనవే అనిపించుతూ పుస్తకాల సంఖ్య మనకు తెలియకుండానే పెరిగి అమ్మో! మనమేనా యింత గ్రంథ సముదాయాన్ని సమకూర్చుకున్నాం అనిపిస్తుంది. నిజంగా అది విజ్ఞాన సాగరంలో నీటి బొట్టు కూడా కాదు. అదే మనకు సముద్రమనిపిస్తుంది. ఎప్పటికి ఆ జ్ఞాన బలాన్ని మనసు ఆవిరి చేయాలి. ఎప్పుడు అది మేఘాలై అనుభవ వర్షాన్ని కురిపించాలి. జీవితకాలం సరిపోయేట్లు లేదే అనిపిస్తుంది. నిస్సత్తువ కూడా వస్తుంది. అయితే నైరాశ్యం ఎంతోసేపు నిలువదు. నిలవ నీయవద్దు. రోజుకో చంచా తాగితే చాలు అదే కరిగిపోతుంది. ఇదే కాదు సమస్యల్ని కూడా కలిసికట్టి చూస్తే అంతే అనిపిస్తుంది. విడదీసి ఒక్కొక్కటీ పరిష్కరించుకుంటూ పోతే ఎంతటి సమస్యైనా ఎంతో సేపు పట్టదు సమసిపోవడానికి. అయితే మన దృష్టి మన చేతిలో వున్న పుస్తకం మీదే వుండాలి. కనీసం రెండు సార్లైనా చదివితేగాని ఆ సాహితీ మాధుర్యం తెలిసేట్లు లేదు అన్న నీరసం వచ్చిందంటే మానసిక శ్రద్ధ తగ్గిపోతున్నట్లే – అనుకోవాలి. సాహిత్యం కేవలం మానసిక ఆనందం ఇచ్చేదే కాదు. వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచేది అన్న గౌరవం ఎప్పుడూ వుండాలి. వ్యక్తులుగా మనం సమాజంలో వ్యవహరించాలి. వ్యక్తులతోనే మన జీవన ప్రయాణం సాగాలి. సాహిత్యం చదవడం జీవితంతో ముడిపడి వుంది. అది ఎక్కడినుండో వచ్చింది కాదు. వ్యక్తుల హృదయం నుంచే, అనుభూతుల నుంచే, అనుభవాలనుంచే. ఆ అనుభవ చిత్రాలు మనం చదవకుండా తెలిసేవి కావు అనే సూక్ష్మాన్ని అప్పుడప్పుడూ మన మనసు మననం చేసుకోవాలి.

మౌనంగా చదవలేకపోతున్నాను. ధ్యాస నిలపలేకపోతున్నాను అనిపిస్తే ఫరవాలేదు. పక్కన ఎవరో వున్నారనుకుని, వారికి మనం కథని వినిపిస్తున్నాం

అనుకుని గళమెత్తి చదవవచ్చు. దానివల్ల ఉచ్చారణ స్పష్టత, గళశుద్ధి కూడా కొంతవరకు అలవడుతుంది. అదీ ప్రయోజనమేగా.

నిశ్శబ్దంగా చదివితే - రెండు లైన్లు చదవగానే మనసెటో పరిగెత్తుతుంది. పరుగెత్తిన మనస్సుని వెనక్కు తెచ్చేసరికి మళ్లీ ఆ రెండు లైన్లే చదవాల్సి వస్తుంది. దాంతో మీ జ్ఞాపకశక్తిని మీరే విసుక్కోవడం జరుగుతుంది. ఇటువంటి ఇబ్బందులు చదివే అలవాటు బాగా అయిందాకా వస్తూనే వుంటాయి.

అయితే నోరెత్తి చదివితే వాక్యాలు వేగంగా సాగవు. మౌనంగా చదివితేనే ఎంతో వేగం, ఎంతో తేడా. నిమిషానికి ఎన్ని వాక్యాలు శబ్దంగా చదవగలమో నిశ్శబ్దంగా ఎన్ని చదవగలమో తేడా మనమే తెలుసుకోవచ్చు. సాధన, మనో నిర్ణయంలో మౌనంగా చదివే అలవాటు అతి తొందరలోనే వస్తుంది.

సెకండ్‌హ్యాండ్ పుస్తకాలను తక్కువ ధరలో కొనుక్కుని, లైబ్రరీ తయారు చేసుకుంటే నామోషీ పడాల్సిన పనిలేదు. పట్టుకుంటే పదిముక్కలయ్యే కాయితాల్నీ, పుస్తకాల్నీ రీసెర్చి చేసేవాళ్ళు అతి జాగ్రత్తగా భద్రపరిచి మరీ చదువుతారు. చదవాల్సి వస్తుంది. చిరిగిపోయి ముక్కలైనా సరే ఒక దగ్గరగా చేర్చి వాక్యాలను పునర్నిర్మిస్తారు. కోరుకున్న పుస్తకం కొత్తదే కొని చదవడం అనేది ఆర్థిక స్థోమతను బట్టి వుంటుంది. పునర్ముద్రణకు నోచుకోని పురాతనమైన విలువైన పుస్తకాలు సెకండ్ హ్యాండ్ బుక్‌స్టాల్స్‌లో అప్పుడప్పుడూ అనూహ్యంగా దొరుకుతాయి. అమ్మేవాళ్ళకు దాని విలువ తెలియనూవచ్చు, తెలియకనూ పోవచ్చు, చదివే అలవాటులో రుచి తెలిసి అటువంటి పుస్తకం లభ్యమైతే జ్ఞాననిధి దొరికినట్లే. మీ సేకరణే ఎంతో ఉన్నతంగా వుంటుంది. ఇప్పుడే చదివిస్తా అనేవాళ్ళు - కలిసి చదువుదాం అనేవాళ్ళు ఆత్మీయులై దగ్గరకు చేరుతారు. అయితే అది వ్యక్తిగత పరిచయాలలను బట్టి వుంటుంది. సాధ్యమైనంతవరకు నిర్మొహమాటంగా వుంటేనే మంచిది. పుస్తకం సేకరించడానికి మనమెంత కష్టపడ్డదీ మనకే తెలుస్తుంది. పుస్తకం చేయి జారిపోయిందంటే ఎవర్నీ ఏమీ అనలేం. అన్నా మనకు మిగిలేది ఏమీ వుండదు. ఈవిషయంలో మనస్పర్థలు - తీవ్ర విభేదాలు వచ్చిన సంఘటనలు ఎన్నో వున్నాయి. మన జాగ్రత్తలో మనమెప్పుడూ వుండాలి.

అక్షర దాన...

అనుభవాలు అందరికీ వస్తాయి. అందరూ అనుభవాలు చెప్పలేరు. అనుభవాలను అనుభూతులతో సమ్మిళితం చేసి భావాల అలల లయలు మన మనసును స్పృశించగలిగేది రచయితలే. రచనా సృష్టిని ఎంతమంది ఎంతవరకు ఆస్వాదిస్తారు. ఎంతమంది ఆస్వాదిస్తున్నారు. వాళ్ళ జీవన సరళిలో ఆలోచనా విధానాన్ని ఎంతవరకు సవరించుకోగలుగుతున్నారు.

సాహిత్య అభిలాష వున్నవాళ్లు అతి తక్కువ అని చెప్పలేం గాని పెద్ద సంఖ్యలో లేరని చెప్పవచ్చు. పెద్ద సంఖ్యలో లేకపోతే పత్రికారంగంలో దిన, వార, మాస పత్రికలకు ఆదరణ లేకపోతే క్రమం తప్పకుండా అవి ఎలా ముద్రితం అవుతున్నాయి అనలేం కదా. ప్రకటనాదాయాధారం – ఎవరూ కొనకపోయినా, ఎవరూ చదవక పోయినా – ముద్రణను కొనసాగిస్తుందా. అది నిర్వహణా నిపుణలకు సంబంధించిన విషయం – జీవన గమనం, సామాజిక శ్రేయస్సు పత్రికల ఆవశ్యకత. పత్రిక లేకపోతే జీవన స్రవంతి అంధకారంలో అగమ్యగోచరంగా సంచరించాల్సిందే. ప్రచురణ సంస్థలు ప్రయత్నాలు మానుకోవడం లేదు. వ్యాపార దృష్టికి అతీతంగా నష్టాల్ని భరించైనా సరే – ఓ మంచి పుస్తకం సమాజ హితానికి అందివ్వాలనే లక్ష్యంతో వున్నాయి. రచయితలు స్వంత ఖర్చుతో తమ రచనలు ముద్రిస్తున్నారు. ఆవిష్కరణ వేడుకలు జరుపుకుంటున్నారు. పాఠకజనంలోకి ఎంతవరకు వెళ్ళగలుగుతున్నాయి అనే ప్రశ్నకు ముక్కుమీద వేలే జవాబుగా చూపిస్తున్నారు. ఈ పరిశీలనా సరళి ఆశావహంగా వున్నా నిరాశా నిస్పృహలకు కూడా చోటుంది. ఒకటి రాకాసి కొండలా వున్న నిరక్షరాస్యత, రెండు సంతోష కరంగా లేని పరనాసక్తి, పాఠకుల సంఖ్య. గణాంక వివరాల్లోకి వెళ్ళకుండా వచ్చే జవాబు – కొద్దిమందే – అని ! అందులో పురుషుల శాతం ఒకటో, రెండో అన్నదే జవాబు.

ఏది ఏమైనా పాఠకుల సంఖ్య పెరగాలి – పెంచాలి. పెరగాలి అన్నది ఆశయం. పెంచాలి అన్నది బాధ్యత. నిరక్షరాస్యులను అక్షరాస్యులుగా మార్చగలిగేది అక్షరాస్యులే! అది అక్షరాస్యుల బాధ్యత అనుకునే సంస్కృతికి ఎదగాలి. ఈ మాటనగానే అడ్డుకునే తెలుగు నైజం ఒకటుంది. అదేంటంటే – మన వంటిమీద చీమపడితే పక్కవాడి మీదకి నెట్టేయడం. ఇక్కడ పక్కవాడెవరంటే ప్రభుత్వం. అది ప్రభుత్వం బాధ్యత అనడం అనేది ఈ ఒక్క విషయంలో పని తప్పించుకోవడమే. అదే ప్రతి పల్లెలో ఓ చదువు వచ్చిన ఓ వ్యక్తిని గుర్తించి నెలకు వెయ్యి రూపాయలు ప్రభుత్వం ఇస్తుంది అన్నామనుకోండి. వేలాది దరఖాస్తులొస్తాయి. ఎందుకంటే పని చేయకపోయినా వచ్చేది, ఇచ్చేది ప్రభుత్వం డబ్బు. అది నిజం కాదు. నిజమనిపించే నిజమైంది. నిజానికి అదెంతో సత్యదూరం!

ఇటువంటి చర్చలో ఆదిలోనే ఆశయం నీరుగారిపోతుంది.

ఆశయంలో స్పష్టత ఏంటంటే – ఒక్క పాఠకుడు – అక్షర జ్ఞానం లేని ఒకణ్ణి చూసి – కనీసం ఒక చిన్న జోక్ చదివి అర్థం చేసుకునే జ్ఞానదానం చేస్తే చాలు అతనే స్వయం కృషితో అల్లుకుపోతాడు. కార్టూన్లలో బొమ్మకు తోడుగా వుండే అక్షరాలను గుర్తుపట్టి చదవగలిగే స్థాయిని ప్రసాదించినా చాలు.

జీవితంలో ఎటువంటి చీకటిలో వున్నారో తెలుసుకుంటారు. వెలుగు చూసిన వారి ఆనందంతో జీవితకాలం కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంటారు. కేవలం అవిద్య వల్లనే వారి బతుకులు భూమిలోపల గడుపుతున్నారనే నిజం తెలుసుకుంటారు. సభ్య సమాజంలో తామూ సభ్యులమనే స్థాయికి ఉరకలు వేస్తారు.

మీకొచ్చిన చదువుతో రకరకాల పుస్తకాలు మీరు చదవడం మీకు వినోదం కావచ్చు. అదే ఒక్కరికైనా అక్షర జ్ఞానం కలిగించి చదివేట్లు చేయగలిగితే – అది విద్యాదానం కాదు. ప్రాణ దానమనే చెప్పాలి. అలా జ్ఞానాన్ని అందుకున్నవాళ్లు ఇంకొకరికి ఇవ్వగలుగుతారు. ఇది ఒక ఉద్యమం కావాలి.

పనికొచ్చే ఓ మంచి పనిని నిస్వార్థంగా చేయడానికి మనవాళ్లు ముందుకు రారు. ముందుకొచ్చిన వాడి ఆశయ ఉత్సాహాన్ని నిర్వీర్యం చేయడానికి మాత్రం అన్నివేళలా సిద్ధంగా వుంటారు. ఆ దుస్థితికి కారణాలు ఎన్నో వుండొచ్చు. సలక్ష్యం కోసం త్యాగనిరతి కావాలి. అహంభావాలు, అతిస్వార్థాలు, వెకిలి హేళనలు మనవాళ్ల సంప్రదాయ నైజాలు. ఎదుటి వ్యక్తుల జీవితాలను కాల్చి బూడిద చేయడానికైనా వెనకాడరు. మనవాళ్ల బుద్ధులు వర్ణించి చెప్పే సామెతలు ఎన్నో ఉన్నాయి. సామెతలు వుట్టిగనే పుట్టవు. కొన్ని విషయాలెలా వుంటాయంటే ఏ ఒక్కరి చెడో అందరికీ చెడ్డపేరు తెస్తుంది. అందులో నిజమే వుంది. నేనొక్కణ్ణే తప్పు చేస్తే ఎవరు చూడొచ్చారులే - చూస్తే ఏమవుతుంది అనే నైజం. తప్పు చేసిన వారిని తప్పు అంటే ఉగ్రహోదగ్రులవుతారు. దొంగని దొంగ అనకూడదు. ఎందుకంటే వాడికది తప్పుకాదు. మనకెందుకులే ఎవరి పాపాన వాళ్లే పోతారు అని తప్పుకు తిరిగే నైజం కూడా మన సొంతమే!

ఇదిలా వుంటే - నేను మంచివాణ్ణి అని నలుగురి మెప్పుకోసం జీవితాలను కాల్చుకుని వెలుగుని పంచే పనిలో వుంటారు కొందరు. ఒకోసారి నొప్పి భరించలేక ఆత్మవిమర్శలో పడి తమని తామే నిందించుకునే పని కూడా పెట్టుకుంటారు.

ఇవిగాక - ఎప్పుడు ఎవరితో ఏ అవసరం వస్తుందో అనే జాగ్రత్తతో కూడిన లౌక్యం కొందరిది. మనం ఒకళ్ళకు నిస్వార్థంగా సహాయం చేస్తే వాళ్ళనుంచే ప్రతిఫలం రాకపోయినా, ఆశించకపోయినా భగవంతుడే ఏదోవిధంగా, ఏదో రూపేణా మనల్ని ఆపదలో ఆదుకుంటాడనే నమ్మకం కొందరిది.

వ్యక్తులు ఆదర్శంగా ముందుకొచ్చే పరిస్థితులు లేకుంటే - స్వచ్ఛంద సంస్థలు అక్షరజ్ఞాన దానానికి పూనుకోవాలి.

ఇప్పటికే స్వయం ప్రేరణతో ఏ ప్రచారం ఆశించకుండా అక్షరదానం చేస్తున్న వాళ్లు చాలామంది వున్నారు మనలో. బాగా చదువుకునే బీదవాళ్లకు స్కాలర్ షిప్పులు, ఫీజుల కట్టే సంస్థలూ ఉన్నాయి.

అయితే - వయోభేదం లేకుండా అక్షరాలను గుర్తుపట్టి చదవగలిగే పాఠకులను పెంచే సంస్కృతి కావాలి. మన గొప్పతనంగా మనం చెప్పుకునే హద్దు మనది కావాలి.

ఆలోచించి చేసే పనిలో

మనం తీసుకునే ఏ నిర్ణయమైనా - చిన్నదైనా... పెద్దదైనా - అన్ని వేళలా అనుకున్నట్లుగా జరగదు. అయితే ఆలోచించి చేసే పనికి అనుకూలత ఎక్కువ వుంటుంది. ఒకవేళ మలుపు వస్తే - తట్టుకుని - ఆలోచనతోనే సవరించి సక్రమం చేసుకునే వీలుంటుంది. ఈ ఆలోచన అనేది అంకెలు, సంఖ్యలు లేకుండా చేసే, మనసు చేసే ఓ మేథమెటిక్స్. కూడికలు, భాగహారాలు, తీసివేతలు వంటి గుర్తులు ఇక్కడ కూడా వాటి పని అవే చేస్తాయి. ఆ లెక్కలు వచ్చినవాళ్లు ఈ లెక్కలు కూడా బాగా చేస్తారు అన్న ఓ పరిశీలన వుంది. సృజనశక్తికి లెక్కల అవసరం లేదు. సాక్షాత్కారాన్ని ప్రసాదించడం జరుగుతుంది. అది ఓ కళ. అది అందరి వల్లా కాదు. ప్రసాదాన్ని స్వీకరించడం కూడా ఓ కళ. ఇదీ అందరివల్లా సహజ సాధ్యం కాదు. సాధానా సాధ్యం మాత్రమే. ఆవేశంతో చేసే ఏ పనిలోనైనా - ఫలితం - యాధృచ్ఛికంగా తప్పితే వేదనే మిగులుతుంది. ఏ క్షణం ఏం జరుగుతుందో మనమేం చెప్పగలుగుతాం అని - విధి మీద భారం, బాధ్యత పెడుతూ - ఫలితం వికటిస్తే - ఇది మన రాత. ఇదిట్లా జరగాలని రాసివుంటే మనమెవరం తప్పించడానికి, తప్పించుకోడానికి, తప్పించుకోగలగడానికి - అనే నిస్తేజంలో మనం అన్నివేళలా నిస్తేజాన్నే చూడాల్సి వస్తుంది. సర్దుకు పోవాల్సి వస్తుంది.

ఆలోచించగలిగి ఆలోచించడానికి బద్ధకించేవాళ్లు - కావు, కాదు, లేదు, వుండదు, ఏమో చెప్పలేం, కాలం కలిసొస్తుందేమో, అవ్వచ్చు, అవకపోవచ్చు వంద సందిగ్ధాల మధ్య బందీగా కదులుతుంటారు. చిత్రమేంటంటే వారికి ఆలోచనలో వున్న శక్తి తెలుసు, ప్రయోజనం మాధుర్యం తెలుసు. వ్యర్థాలోచన చేసేవాళ్లు, చిత్రమైనవాళ్ళు.

బంతి ఒక్కటే. చేయాల్సిన పరుగులు పదహారు. అటువంటి వేళలో ఏమో చెప్పలేం రెండు నో బాల్స్ వేయొచ్చు, ఓ వైడ్ బాల్ వేయొచ్చు అని యోచిస్తే ప్రయోజనం ఏముంటుంది. అది ఆశాజనకం కాదు. ఆశ జనితం అవుతుంది.

ఆలోచన ప్రతిక్షణ ప్రక్రియ. ఎంతో వేగం. క్షణంలో ఎంతో భవిష్యత్తుని వీక్షించ గలుగుతుంది. మనసులో ఏమూలో నాకే అనిపించింది అంటారు కొందరు. ఆ మూలకు వెళ్ళలేరు. అదేంటో చెప్పలేరు. అనిపించింది అనేసి సానుకూలతలను ఆహ్వానిస్తారు.

మన పల్లెల్లో వయోధికులై కూడా మేధస్సుతో పరిపూర్ణులై వున్నవాళ్లు ఎందరో వున్నారు. చదువులేని పండితుల్లా! కేవలం సహజ ఆలోచనా బలంతో దివ్యాన్ని చూడగలిగే విశాల దృష్టి ఉన్నవాళ్ళు! అరే! ఈ అవిద్యాపండితులకు చదువు వచ్చివుంటే! అన్న ఆవేదనాభరిత స్పందన కలుగుతుంది.

మన సమస్యలను వారికి అర్థమయ్యేరీతిలో చెబితే - తక్షణ పరిష్కారం సూచించే సహజమేధావులు వాళ్లు! క్రమశిక్షణ, శుభ్రం, మితభాషణం - శ్రమ చేయడం వారి వ్యక్తిత్వానికి ఆభరణాలై శోభిల్లుతుంటాయి.

వారి అనుభవం మనకు వైద్యంలా పనిచేస్తుంది.

పల్లెల్లో హాస్యసేద్యం కూడా చేస్తుంటారు. నవ్వుల పంటలు పండిస్తుంటారు. అక్కడ అందరూ అందరికీ సమగ్రంగా తెలిసి వుంటారు. ఎవరన్నా క్రమం తప్పితే అందరికీ తెలుస్తుంది. నలుగురిలో పడ్డ అక్రమానికి అదంతటదే చికిత్స జరిగిపోతుంటుంది. ఇది నలభై అయిదేళ్ళ క్రితం మావూరి అనుభవం. 'చందమామ' లో కథలు, దినపత్రికలో వార్తావిశేషాలు అరుగుమీద కూర్చొని వినిపించే సంప్రదాయం వుండేది. అదే యిప్పుడు ఓ పద్ధతిలో జరగాలన్నది అభిలాష, పల్లెల్లో పని వేదం. అక్కడే కాదు ఎక్కడైనా దేహం పని చేయాల్సిందే. పని వున్నప్పుడు ఆ పని చేయడం - ఏ పనీ లేదనుకున్న వేళలలో - పని కల్పించుకోవాలి. యిల్లూడవడం, బట్టలు మడత పెట్టడం, బూజు దులపడం పని యిష్టమైందా - పనికొచ్చేపనా - అన్న చర్చ లేకుండా - అది మంచి వ్యాయామం అనుకోవాలి.

మనసుకి ఏ వక్రతలు లేకుండా - ఇతర ఆలోచనల మైకంలో పడి కొట్టుకుపోకుండా - అచంచల ఏకాగ్రతతో - చిన్నా పెద్దా తేడా లేకుండా పని చేయడం అలవాటయితే - ఏ పనైనా మొదలు పెట్టినప్పుడు మానసిక స్థితి ఎలా వుందో ముగింపులో కూడా అలా వుండే స్థాయి వస్తుంది. పనితో మనసు స్థిరపడుతుంది. స్థిరం కలిగిన మనసుకు చదువులో ప్రాధాన్యత తెలిస్తే అంతకంటే ఏమున్నది?

మన సంకల్పంలో

కొందరు మనుషులకు వాళ్ళ స్వార్థం, వెకిలితనం, అయాచిత చొరవ, వాళ్ళ ప్రవర్తనే నిఖార్సయింది – అనే దుర్భావనతో వుంటారు. స్వయం ప్రేరితంగా మన వ్యక్తిగత నిర్ణయాలను, మన ప్రతి మాటలను, కదలికలను శాసించడానికి ప్రయత్నం చేస్తుంటారు. వాళ్ళు మనకు బంధువులు కావచ్చు, స్నేహితులు కావచ్చు – అది వారి సంస్కారానికి సంబంధించిన విషయం అని వదిలేయకూడదు. దాని ప్రభావం మన మనసుపై ఏమాత్రం లేకుండా నిగ్రహించుకోవడం కన్నా వాళ్ళ లోపాన్ని చెప్పామనుకోండి – ఆ చెప్పడంలో ఔన్నత్యాన్ని ఆదరించకుండా స్వీకరించకుండా మనపై కోపాన్ని ప్రదర్శిస్తారు. మనసు పువ్వు, మాట ముల్లు అనేవాళ్ళుంటారు. ఒక్కోసారి కొందరి ప్రవర్తన ఏ ఉద్దేశం లేకపోయినా మనకు యిబ్బంది కలిగిస్తుంది. అలా ఏవో ఆటుపోట్లు ఎప్పుడూ ఉంటాయి. పరీక్ష పెడుతుంటాయి. సహనాన్ని కదిలిస్తుంటాయి. అటువంటి సన్నివేశాల్లో మనం మనకోసం చేయాల్సిన పనులు మరచిపోవడమో – తర్వాత చేద్దాంలే, చూద్దాంలే అనుకోవడమో జరుగుతుంది. కారణం ఏదైనా ఆ సమయంలో చేయాల్సిన పనులు ఆ సమయంలో కావు. దాని మూలంగా వ్యక్తిగా మనం పెరిగే అవకాశాలు మనకు తెలియకుండానే కనుమరుగవుతాయి.

మనం ఓ పనిమీద అంటే ఆ పని ఆ రోజు జరగాలనే నిశ్చయంతో వెళ్తుంటే – ఏవో అవాంతరాలు మనసుని మలుపులు తిప్పుతాయి. ప్రాముఖ్యత లేని ప్రభావాలు చూపిస్తాయి. అవి క్షణికం అని తెలిసి వాటికి మనం ప్రాధాన్యతనిస్తే – మనం చేయాలనుకున్న పని క్రమం తప్పుతుంది. అసంకల్పితంగా ఒకటనుకుని ఒకటి చేసి వస్తాం.

మనం బయటికి అడుగు పెట్టగానే – మనం అనుకున్న పని మన ఎదురుగా వుండదు. నడవాలి. మనుషులు, వాహనాలు. మధ్యలో ఓ ముసలమ్మ 'బాబూ ఆ

నాలుగు మెట్లు ఎక్కించవా. చేతికర్ర మరచిపోయాను' అన్నదనుకోండి. నాలుగు మెట్లంటే ఎక్కిస్తాను. ఆ తర్వాత ఆమె పరిస్థితి ఏంటి? చేతి కర్ర కొనిద్దాం అని ఒక్క నిమిషంలో వస్తానని – కర్ర గురించి వెళుతుంటే యింకేదో ఘటన – అలా భౌతికంగా ఏవో అవాంతరాలొస్తాయి. ఈ లోపులో మనం చేయాల్సిన పని చేయాలనుకున్నట్లుగా చేయలేకపోతాం. అంతెందుకు ఇంట్లో – ఎక్కడ తీసిన వస్తువు అక్కడ పెట్టరు గదా పిల్లలు ఈ అలవాటు ఎప్పుడొస్తుందో అని స్వగతం మాట్లాడుతూ మన పరిస్థితికి మనమే నవ్వుకుంటాం. ప్రధాన గమ్యం వీడకుండా మనసుని ఏకాగ్రతతో నిలపడం సాధనతో వచ్చే విషయం. సాధన చేయడానికి సరైన ఆలోచనే ఆయుధం. సాధన ఒక్కోసారి యుద్ధంతో సమానం. ఆలోచన పెరగాలంటే, ఆలోచన వల్ల ప్రయోజనం కలగాలంటే చదివే అనుభవం వుండాలి.

మనల్ని ఎవరో గమనిస్తున్నారనే ఆలోచన ప్రతిక్షణం వేధిస్తుంటుంది. మన ఏ కదలికలు మన ఆధీనంలో వుండవు. స్వేచ్ఛా బానిసల్లా బతుకు ఈడుస్తున్నట్లు వుంటుంది. ఎవరెవరో ఎదురవుతారు. ఎవరి గురించో ఏదో చెబుతుంటారు. అది పూర్తి రొద. వట్టి గోల. కాలం కాలిపోతుంటుంది. శేషంలో మనకు మిగిలిన బాధ మనల్ని వెక్కిరిస్తుంటుంది. పనికిరాని ముచ్చట్లతో ఏళ్ళకేళ్లు వృధా చేసుకునే వాళ్ళు ఎందరో! వెనక్కు చూసుకుని వగచి, ఏడ్చి మొత్తుకున్నా పోయినకాలం మళ్లీ రాదు. అయిందేదో అయింది. ఇవాళ నుంచైనా మన జీవితాన్ని ఓ క్రమంలో పెట్టుకోవాలి అనుకోవాలి. అనుకోవడమంటే ధృడసంకల్పం కలగడం.

పాండురంగ మహాత్మ్యం – సినిమాని గుర్తు చేసుకుందాం. అమ్మా నాన్నా అన్న పిలుపు. ఘంటసాల అద్భుత గళం. కనుగానని కామమున ఇలువెడల నడిపితి, కనిపిస్తే కాళ్లు కడుగుతా – అమ్మా నాన్న! అంత తీయగా ఎవరు పిలుస్తారు. ఎటువంటి వాడు ఎలా మారిపోయాడు – భక్తి దారిలో. పాండురంగడే ఇంటి ముందుకొచ్చి రావయ్యా అంటే – కొంచెమాగు దేవుడా నేను మా అమ్మానాన్న సేవలో వున్నాను అనే జవాబు. ఆ అదేముంది! తెనాలి రామలింగడి సృష్టి అని ఒక్క మాటలో తీసేయకుండా, సందేశం – ఎవరైనా ఎప్పుడైనా తలచుకుంటే చాలు జీవితాన్ని మార్చుకోవచ్చు. జన్మ సాఫల్యం చేసుకోవచ్చు. మనల్నెవరూ రాళ్లు కొట్టండనడం లేదు!

పుస్తకంతో గడపండంటున్నారు.

మనలో ఎదుగుదల, మన మాటలో మార్పు, మన నడకలో హుందాతనం స్పష్టంగా మన అనుభవానికొస్తుందంటారు.

పుస్తకం పట్టుకుందాం!

ఎవరూ చెప్పకుండానే కొందరికి చిన్నప్పటినుంచీ చదివే అలవాటవుతుంది. పెరిగే వయసుతో బాటు ఆలోచనా ప్రతిపత్తి సొంత వ్యక్తిత్వ నిర్మాణం అయ్యే దశకల్లా - ఏది మంచిసాహిత్యమో - మేధస్సును పెంచే పుస్తకాలేవో నిర్ధారించుకోగలుగుతారు.

నడివయసులో అంటే చిన్నతనం ఆటపాటలతోనే గడిచిపోయి - అప్పటి ముచ్చట్లు గుర్తు చేసుకుని అందులో కొన్ని బాధ పెట్టేవి, కొన్ని సంతోష పెట్టేవి అప్పుడు ఏదీ తెలిసే వయసు కాదు అనుకుంటూ - అనుకోవడాల్లోనే అటు కొట్టుకుని యిటు కొట్టుకుని తమకంటూ ఓ వ్యక్తిత్వం అదంతటదే రూపు దిద్దుకుని - అది సరైందో కాదో గుర్తించే ఆలోచనలేని దారిలో బతుకు సాగుతున్నదిలే అనే సంతృప్తిలోనుంచి - అసంకల్పిత వేదనలు అప్పుడలా అయ్యుంటే బావుండేది - అప్పుడలా చదువుకునుంటే బావుండేది. అప్పుడా పని చేయకుండా వుండాల్సింది - వంటి ఆలోచనలు గుచ్చుతుంటే ఏదోవిధంగా సముదాయించు కునే పరిస్థితి నెలకొన్న - వయసులో! చదివే అలవాటు ఒక దారిన పెడుతుంది, బతుకు నడకను మారుస్తుంది అన్న నిజాన్ని నమ్మి ఆచరణలో పెట్టడం అనేది - నమ్మకంలో వున్న బలం, స్థిర నిర్ణయంపై ఆధారపడి వుంది. ఒకసారి కుదుటపడితే వయసు పట్టింపే వుండదు.

తెల్లవారు ఝూమున లేచే అలవాటు చేసుకోవాలి. ప్రకృతి నలుపురంగులో నుంచి పంచవర్ణాలలోకి మారుతుంటే ఆ సౌందర్యం మనసుకి ఆరోగ్యాన్నిస్తుంది. తెల్లవారు ఝూము నడకను మించిన వ్యాయామం లేదు. ఆరోగ్య రక్షణతో బాటు మానసిక ఏకాగ్రత, ఆలోచనాక్రమం అలవడుతుంది.

కూలి బతుకులో

పగలూ రాత్రికి తేడా తెలియని బతుకు మాది. చేతి గడియారం పెట్టుకునే అదృష్టం లేదు. అర్ధరాత్రిళ్ళు దాకా పనిచేయంది పొట్ట గడవని వాళ్ళం – మాకు కోడికూత ఏం వినిపిస్తుంది అన్న జవాబు కంటే – కష్టంలో కష్టం – సందు దొరికినప్పుడే రెండు వాక్యాలు మనసులో వేద్దాం. ఇది మనకోసం మనం పడే కష్టం అనుకునైనా చదివే అలవాటుకి కొద్దిగా మొగ్గు చూపితే – ఆ ప్రయత్నమే చేయగలిగితే – అదే అలవాటుగా మార్చుకోగలిగితే అదే మనలో మార్పుని మన మనసుకి ఆనంద విజయంగా అందిస్తుంది. కేవలం మనో నిర్ణయంతో జీవితంలో వున్న పరిస్థితి నుంచి – మంచి స్థాయికి ఎదిగే అవకాశం వదులు కోవడం కంటే – సాధించడం మంచిదనే నిశ్చయం కావాలి!

ఆరాధించేవాళ్ళు గానే ఎందుకుండాలి. ఆరాధనలు అందుకునేవాళ్ళుగా ఎందుకుండకూడదు.. అదీ సన్మార్గంలో అనుకోవాలి. అనుకుంటే – ఆ ఊహను, ఆ ఆదర్శాన్ని ఆ ఆశయాన్నీ నిజం చేసి చూపించేది చదివే అలవాటు ఒక్కటే!

అవును నిజమే! శ్రమకు శ్రమతోనే విశ్రాంతి. యింకో మార్గం లేదు – అనే జీవితాలు – ఓ అయిదేళ్లో, ఆరేళ్ళో కష్టం – ఆ తర్వాత జీవితం మలుపు తిరుగుతుంది అన్న భవిష్యత్తు కంటిముందు లేదు. కండలు కరిగిపోతున్న కొద్దీ ఉత్పాదక శక్తి తగ్గిపోతున్నది. పనికిరాని వాడివై పోతున్నావు అనే అభిధానానికి అర్హతే తప్ప, మెట్టు ఎక్కడం అనేది లేని జీవితాలు ఎన్నో! పనికి పనిరావన్న దశలో – మనవడినో, మనవరాలినో మాటల ముద్దుతో ఆడించాలన్నా కావాల్సింది అక్షరమే! చదువు తనంతట తానుగా మన దగ్గరికి రాదు. మన మనసులో చదువుకోవాలనే కోరిక కలగాలి.

తినడానికేనా నేను బతికున్నదని, చేతుల్లో చేవ పోయిందని బాధ పడేకన్నా – నాలుగు అక్షరం ముక్కలు నేర్చుకుని వచ్చిన కొద్ది విద్యను పిల్లలకు పంచితే వారి భవిష్యత్తుకి విత్తనం నాటినట్లేగా! ఎరకు పడ్డ చేపలవలె క్షణకాల సుఖాలకోసం – మన జీవిత కాలాన్ని – ఎవరో స్వార్థపరుల సేవలకు అకింతం చేశామే. మన అసమర్థతను మన తర్వాతి వాళ్ళకు పంచడాని కేనా మనమున్నది. మన బతుకున్నది. బావిని తవ్వమంటే – గుండ్రంగానా, చతురస్రంగానా, ఎంత లోతు అన్న ఆకార జ్ఞానంతో తవ్వుతామే! – ఆకుల ఆకారం బట్టి అవి ఏ చెట్టు ఆకులో చెప్పగలుగుతామే – అక్షరాల్లో కూడా అంతేగా – శాశ్వతమైన మెలికలు – అవి అలానే వుండాలని నిర్దేశించిన మెలికలు – ఒకటికి పదిసార్లు చూస్తే గుర్తు పట్టలేమా – సాధనలో అది ఏ అక్షరమో చెప్పలేమా – సాధనను ఎక్కువ చేసి రాయలేమా – మన తలరాత అనుకుంటున్న రాతను మార్చుకోలేమా.

మనల్ని ఆలోచనలేని, ఆలోచించలేని మూగజీవులుగా చూస్తున్నారే మన తోటి మనుషులు అని బాధపడే స్థాయి కూడా లేనివా మన బతుకులు అని ఒక్కసారి అనుకుంటే – వేరే వాళ్ళకు నెలరోజుల్లో వచ్చే చదువు మనకు రెండు నెలలు పట్టొచ్చు, ఆరు నెలలు పట్టొచ్చు – రాదు అనేది అసలేదీ లేదుగా. బండరాతిలోంచి శిల్పం చెక్కందే రాదుగా. ఒక్కసారి ఉలి దెబ్బకు ఊడిపడదుగా. మనం రాళ్ళం కాదే! అహంభావం నిండిన నోరు మనల్ని బండ, మట్టి అని ఎన్నైనా అంటుంది. మనకు తెలుసుగా వారన్నదేదీ మనం కాదని. మనకు తెలిసింది భగవంతుడు మనకిచ్చింది భౌతిక నిజం. ఆ నిజానికి కాళ్లూ, చేతులు అందరిలాగే వున్నాయి. మాటుంది, మనసుంది. పట్టుదలే లేదు. ఎందుకు లేదని ఓసారి ఆలోచిద్దాం. చదువెందుకు రాదని పోటీ పడదాం.

ఒకతను భార్య చిన్న పిల్లవాడితో – తప్పని పరిస్థితులో ఓ ఊరు బయల్దేరాడు. తెలియని ఊరు... ఊరు పేరు చెప్పాడు. అడిగిన డబ్బులు యిచ్చాడు. టికెట్లు తీసుకున్నాడు. ఆ టికెట్లు ఆ ఊరివో కావో ఎవరినో అడిగి తెలుసుకున్నాడు. చదువురాదు. రైలెక్కాడు. చదువుకున్నవాళ్ళంటే గౌరవంతో కిందే కూచున్నారు. ఇద్దరు ముగ్గురితో చెప్పాడు. కాస్త ఆ ఊరొస్తే చెప్పండయ్యా అని. ఓ చదువుకున్న

మూర్ఖుడు నవ్వులాట కోసం తప్పు చెప్పాడు. తెలియని చోట, కాని చోట దిగారు. ఇంకొకళ్ళను అడిగి తెలుసుకునే లోపు రైలు కదిలి వెళ్ళింది. అదృష్టం కొద్దీ ఆ ఊరు ఇంకో అయిదు మైళ్ళ దూరమే కాబట్టి నడిచి చేరుకున్నారు. స్టేషన్లో బోర్డుమీద ఊరుపేరు చదవలేక చదువు రాకా – ఇది పాత ఉదాహరణే.

ఈ రోజుల్లో కూడా చదువురాక పరిహాసం పాలవుతున్నవాళ్ళు ఎందరో. మనం ఎందుకు ఒకరికి ఆటవస్తువై వినోదం కలిగించాలి. కళాకారుడై నలుగురికి వినోదం కలిగించడం సమాజం హర్షించే విషయం. ఈ వినోదం అని కాదే! ఇది మన గుండెలను తవ్వి చిందే రక్తంతో వేరొకరి ఆనందం...! వద్దు! వద్దు! మనసు, మాట వున్న మనం చదువుని సాధిద్దాం!

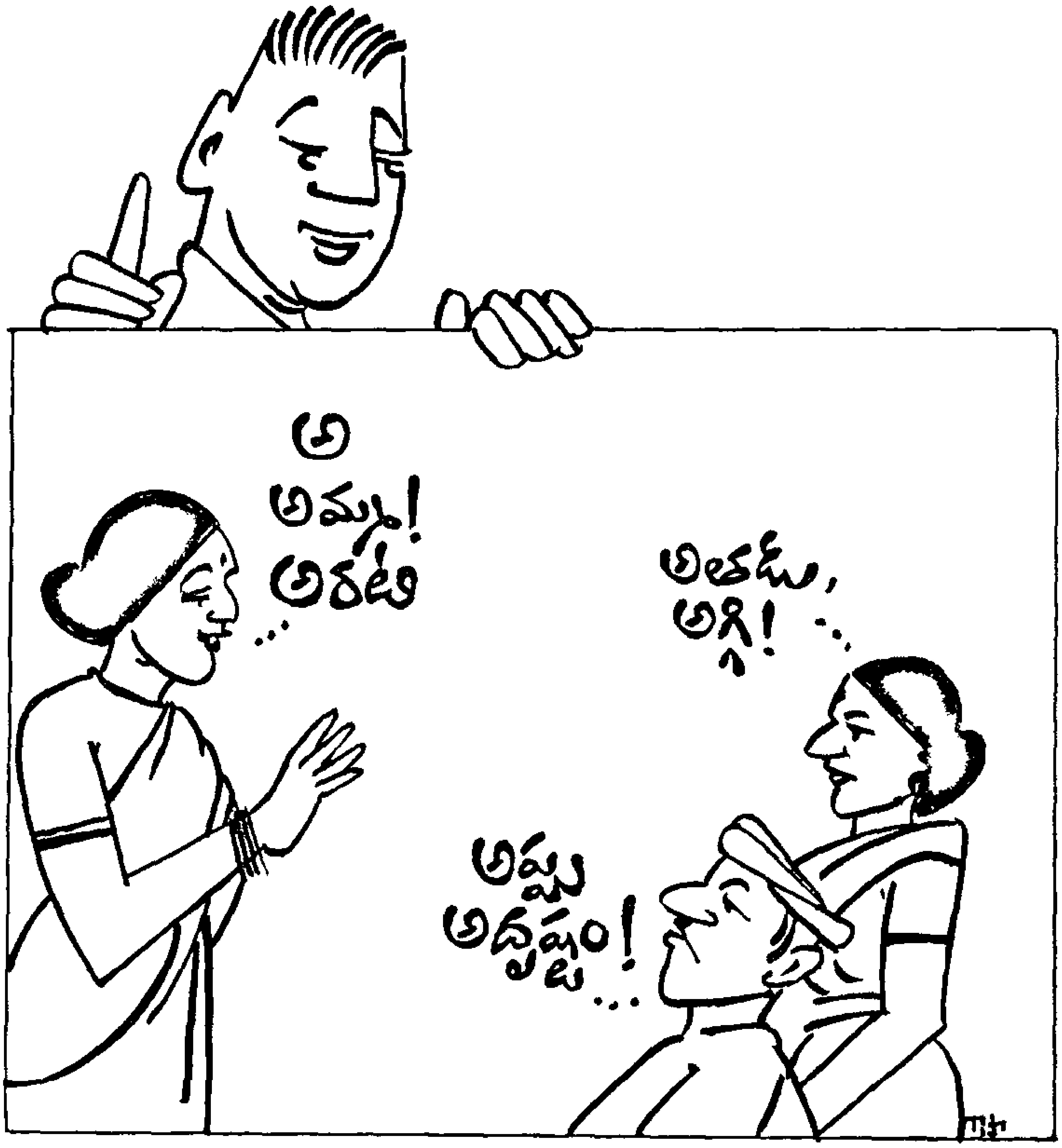

సాహిత్య ఉన్నతిలో

ఇద్దరి మధ్య సంభాషణ అది ముఖతా అయినప్పుడు మాటల వెనక మనసు లోతు శబ్దించదు. అటూ ఇటూ తేడాగా ఫోన్లో మాట్లాడినా అంతే. ఫోన్లో ముఖ కవళికలు కనిపించకుండా కనిపిస్తాయి. అదే పోస్ట్‌కార్డయితే ఇంకెవరన్నా చదివే అవకాశం వుంటుంది కాబట్టి - ఆ జాగ్రత్త కనిపిస్తుంది.

మన మనసుకి అద్దం పట్టేది - హృదయాన్ని ఆవిష్కరించగలిగేది - మననుంచి మనం అనుకున్నవారికి మనం అనుకున్న రీతిలో చేరేది ఒక్క కాయితంలో మనసుకి రూపాలైన అక్షరాల్లోనే. మనసు మాటలై పలికే రాతల్లోనే! రచనాబలం ముద్రణలోనే తెలుస్తుంది. ముద్రించిన మనసులోనే తెలుస్తుంది. అది చదివినప్పుడు మనసుకి అన్ని స్పందనలు కలుగుతాయి. మనసు అన్ని భావోద్వేగాలకు లోనవుతుంది. భావ చిత్రంలో మనసు మమేకం అవుతుంది. రచనాత్మక సృజనాత్మక మాతృక వుంటేనే ఉత్తరాలు రాయగలుగుతారు. అందరూ ఉత్తరాలు రాయలేరు. రచయితలు రచయితలుగా వెలుగు చూడడానికి అది మొదటి ప్రవేశ ద్వారం. మనలో ఒకడిగా వుంటూనే రచయిత ఎలా దూరమవుతాడు, అంత విభిన్నంగా, అంత ఎత్తులో ఎలా గోచరిస్తాడు. ఎలా సాక్షాత్కరిస్తాడు ఎలా రూపాంతరం చెందుతాడు.

మనసొక మహాసముద్రం. మనసొక మహా మేరు పర్వతం. మనసొక అనంత శూన్యం. మనసొక మహా రణరంగక్షేత్రం. మనసొక ప్రళయం. మనసొక ప్రణయం. మనసొక మహోత్కృష్ట గ్రంథం. మనసు సంపూర్ణతను దర్శించగలిగే మనోనయన దృష్టి సృజనాత్మక హృదయాలకు వస్తుంది. అందులో రచయిత ఒకరు. తన దృష్టిని సాధనతో పెంచుకుని మనోసాగర మథనంతో సృజనామృత ధారలు కురిపిస్తాడు. మురిపిస్తాడు. సృజన ఫలాలు అందిస్తాడు. అక్షరాలలో, మనసుని రంజింప చేసే వాక్యాలలో ఆవిష్కరిస్తాడు. సృజనశక్తికి స్త్రీ పురుష భేదాలు లేవు.

ఆహార నిద్రా, మిధునాలు, బాహ్యాలంకరణ, ధనతారతమ్యాలు, దేహ సంబంధ సామర్థ్యాలు, అహంభావ అంధత్వం – వంటి ఎన్నో గుణాలు జీవబంధనాలై, ఛేదించలేని వలయాలై, ఆ వలయాలలో కొట్టుమిట్టాడతాడు మానవుడు. అది దాటి చూడగలిగి చూసిందేమిటో చెప్పగలిగేది ఒక్క సృజనశక్తి మాత్రమే. సాధారణ మానవుడు ఆ వలయాలు దాటి ఆత్మీయతలు, అనురాగానురాగాలు, ఆప్యాయతలు, స్నేహమాధుర్యాలు, మానవత్వపు విలువలు మాత్రమే చూడగలుగుతాడు. కిరాతక జంతు సంతృప్తులతో మనిషిగా నటిస్తూ మనుగడ సాగిస్తాడు.

రచయిత తన రచనలో, రచనతో పాఠకుడి హృదయాన్ని గెలవాలనే తపన, ఆత్మీయత, ఆప్యాయత, ప్రేమ అందించే సందేశంలో సహజత్వం, రుజుతత్వం – పాఠకుడి హృదయంపై శాశ్వత ముద్ర వేయాలనే అభిలాష వుంటుంది. పాఠకుడి రూపం రచయితకు కనిపించదు. అది సంఘటిత నిరాకార రూపానుభూతి. మనసుని మనసుతో చూడడమే జరుగుతుంది. ఎవరు పాఠకుడు? ప్రపంచ మానవుడు. ప్రపంచ మానవ హృదయం – దేశ ప్రదేశాలు వేరే అయినా, భాషా సంస్కృతులు వేరే అయినా – ఆ భాషలో ఆ దేశానికి రచయిత భావం రచయిత ఆశించినట్లుగానే వెళ్తుంది. భౌతిక వర్ణనలు తప్పితే భావ స్పందనలో మానవాళి ఒకటే. అనువాద సాహిత్యం చదువుతుంటే కలిగే అనుభూతి ఇదే. రచయిత మనసుని పాఠకుడి మనసు చూస్తుంది. పాఠకుడి మనసు విచలితం కాదు. కథాచిత్రంలో మమేకం అవుతుంది. చదివే అలవాటయిన పాఠకుడికి సాహిత్యంలో వున్న దివ్యత్వం అనుభూతికొస్తుంది. వందేళ్ళ క్రితం పుస్తకం చదువుతున్నప్పుడు కూడా కాలవ్యవధి అంతరాయం కలిగించదు. వయసు మీదపడ్డా, చూపు సన్నగిల్లుతున్నా సాహిత్య ఆస్వాదన నిత్య యవ్వనంతో వుంటుంది. అది సాహిత్యంలో వున్న మహిమ.

ముద్రితమైన పుస్తకం ఏదైనా – అందులో అంశం ఏదైనా – ఆ శైలి, ఆ సత్య ప్రకటన, ఆ భావరచన ఓ రచయిత హృదయావిష్కరణే కదా. చదివే ఉత్సుకత, ప్రేమ, పట్టుదల., ఆ ఉన్నతిలో తేలియాడగల మనసు కావాలి. ఒకసారి చదవడం అలవాటయితే అదంతటదే వస్తుంది. అప్పుడు మన మనసుని అలరించిన పుస్తకం,

పుస్తకంలా వుండదు. ఓ అందమైన కన్య మన సొంతమైన అనుభూతి. పరిమళాల గుబాళింపు మన చేతిలో ఉన్నట్లు – మన ప్రాణ స్నేహితుడు మనల్ని పలకరించినట్లుగా వుంటుంది. ఆ పుస్తకానికి అట్టవేసి, అంటే మంచి బట్టలు కట్టినట్లుగా చేసి, చదివిన పుస్తకాన్నయినా అప్పుడప్పుడూ ఆత్మీయంగా స్పృశిస్తూ వుండాలనిపిస్తుంది. ఒకటికి రెండుసార్లు చదివిన పుస్తకంతో మన అనుబంధం ఎంతో గట్టిగా ఉంటుంది. రెండోసారి చదవాలి అనుకున్న పుస్తకం మీద కూడా ఆత్మీయత ఎంతో వుంటుంది.

పుస్తకాలు మన ఒంటరితనాన్ని ప్రేమించి మనలో వుండేవి. అదే – ఇంకో మనిషితో మాట్లాడితే – కన్నవాళ్ళయినా కట్టుకున్న వాళ్ళయినా, స్నేహితులైనా, ఎవరైనా సరే ఎప్పుడో ఒకసారి భావం వికటిస్తుంది. అసంకల్పిత అపార్థాలు చోటు చేసుకుంటాయి. మనకు వేదన మిగులుతుంది. బయటికి చెప్పకపోయినా, మనసులో కలత కలుగుతుంది.

పుస్తకాల విషయాల్లో అలాకాదు. మన మనసుతో మనసుని కలిపి ఓదార్చుతాయి. నవ్విస్తాయి. అనురాగాలొలికిస్తాయి. ఆశ్చర్యాలు కలిగిస్తాయి. స్వచ్ఛమైన హృదయంతో మన ముందు నిలుస్తాయి. మనకు తోడుగా వుంటాయి. ఎప్పుడూ మన అభివృద్ధినే కోరుతుంటాయి. అభివృద్ధికే దోహదం చేస్తాయి.

చదువు నానింది!

"చదువుకోరా అని పుస్తకాలు కొనిస్తే నీళ్ళలో నానబెట్టి ఏవేవో బొమ్మలు చేసేవాడు. దెబ్బలు కూడా వాణ్ణి బాగు చేయలేవని బడి మాన్పించా"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండీ"

"లక్క పిడతలు అమ్ముకుంటూ బతుకీడుస్తున్నాడు"

వ్యతిరేకతలలో

ఓ పుస్తకం చేతిలోకి తీసుకోగానే ఏదో ఓ ఆధిపత్యం మనల్ని నిరుత్సాహ పరుస్తుంది. "ఎందుకీ పిచ్చి చదువులు కూడు బెడతాయా, గూడు కడతాయా" అనో "ఈ పిచ్చి చదువులు మానేసి పనికొచ్చే పనేదైనా చేయొచ్చుగా" అనో మాటలు పొడుస్తాయి. ఒకచో ఆవేశం ఎక్కువై చేతిలో పుస్తకం లాగి బయటకు పడేస్తాయి. అది అజ్ఞానం చేయించిన పని అని వాళ్ళు తెలుసుకునే లోపు మనకు జరగాల్సిన నష్టం జరిగిపోతుంది.

సంకల్పాన్ని నీరుగార్చే దెబ్బలు తగులుతాయి. మన ఆలోచనలలో మన మనసుపై ఆ దెబ్బల ప్రభావం లేకుండా చేసుకుని – మన చదివే అలవాటు బాటలో మనసు నిలపాలి. చెప్పినంత తేలిక గాదు. ఎవరికి వారికి వారి వలయంలో వ్యక్తుల వ్యక్తిగత విశ్లేషణ విశేషాలుగా మాటలు గుచ్చుకుంటూనే వుంటాయి. మన మనసు పొరలను చించి మరీ గాయం చేస్తాయి. చేస్తూనే ఉంటాయి. అయితే – మన ఆకలి పక్కవాళ్లు అన్నం తింటే తీరదు. ఎదుటివారి మాటలకు జవాబులు వెతకాల్సిన పనిలేదు. వాళ్ళ నోళ్ళు మూసే ఉద్దేశ్యంలో మన మనసు శక్తి వృధా చేయాల్సిన పనీ లేదు. ఆ శక్తిని మన మనసుకు బలం చేకూర్చుదానికి ఉపయోగించు కోవాలి. అందుకోసం కొద్దిగా సాధన చేయాలి. ఏదేమైనా మన నిర్ణయం మీదే మన మనసు నిలుపుకోవాలి. చదివే అలవాటు విలువ తెలిసి ప్రోత్సహించే వాళ్ళూ ఉంటారు. అది మరచిపోవద్దు. ఆయన పుస్తకం చదివాడంటే చాలు అంతా పూసగుచ్చినట్లు చెప్పగలడు. ఏకసంతా గ్రాహిలాగా. అదే నేను చదువుతుంటే వెనక పేజీలలో సంగతి మరచిపోయి వెనక్కు వెళ్ళాల్సి వస్తుంది. వాక్యాలు అటువిటువవుతాయి. ఒకసారి ఒకరకంగా అర్థమయింది రెండోసారి చదివినప్పుడు మొదటి సారి అర్థం చేసుకోవడంలో తప్పు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. మొదటిసారి చదివినప్పుడే సరిగ్గా ఎందుకు మనసుకెక్కలేదు. ప్రతి వాక్యాన్ని రెండు మూడుసార్లు చదవాల్సి వస్తే పుస్తకం

యింకో పున్త ఊసడు. యింకో పుస్తకం మొదలు పెట్టేదెప్పుడు, అనే నిస్సత్తువులు సరియి చూపించే డం ఒక క్రమంలో అలవాటయిందాకా అటువంటి ఇబ్బందులు ంది చాల్లే ఎవరికైనా మొదట్లో అంతే వుంటుంది. ఏదోవిధంగా ఆ పుస్తకం ఈ చదరచూ చుకుని - కథ తెలిసింది చాల్లే - అనుకోకుండా యధాలాపంగా చదవన పుస్తకం మళ్ళీ చదవాల్సిందే. ఏ విషయాన్నైనా సమగ్రంగా చదివిన అనుభూతి పొందాలి. కొన్ని పుస్తకాలుంటాయి. పేజీలు తిప్పేస్తూ అక్కడక్కడా చదివితే రచయిత చెప్పాలనుకుంది తెలుస్తుంది. అసమంజసంగా వుండడం వల్లనో, రచనా సరళి బావుండలేదనిపించడం వల్లనో - మనసు కదలదు. మనసు పెట్టి చదవలేం. అలా గుణ నిర్ణయం చేయగలిగితే మనం మంచి పాఠకులుగా ఎదుగుతాం.

చదివే అలవాటుని దూరం చేసుకోవడానికి, దారులు వెతుకుతారు కొందరు. ఈ చదువు అంత అవసరమా - పరీక్షలుంటాయా -మార్కులుంటాయా - ఏమన్నా సర్టిఫికెట్ వస్తుందా- ఇంక్రిమెంటు వస్తుందా - ఉద్యోగాలొస్తాయా - అని నిలదీస్తారు. లేకపోతే పుస్తకాలు చదవడమే జీవితం కాదుగా అంటారు.

సూర్యుడు, చంద్రుడు - పురుషుడు, స్త్రీ చివరకిదింతే. అదంతే కథంతా! మనుషుల తత్వాన్ని విడదీసి చూసి, కలగలిపి చూసి - అది తప్పు ఇది తప్పు అని వడపోసి మానవత్వాన్ని చెప్పడం, చూపించడం అదేగా రచనలక్ష్యం అనో సిద్ధాంతం చెప్పేసి ఊరుకుంటారు. అటువంటి ఉదాహరణలు మనకొద్దు.

ఇవ్వాళ నా చేతిలో ఈ పుస్తకం వుంది. కొత్తగా విరిసిన గులాబి పువ్వు! వాసన చూడాల్సిందే! ఎన్నో వ్యతిరేకతలను తట్టుకుని ఎన్నో ఇబ్బందులను అధిగమించి చదివే అలవాటు సంకల్పితం నుండి అసంకల్పితంగా మారినప్పుడే - మనమేం చదవాలో - మనం చదివే స్థాయికి అనువైన పుస్తకాలేవో నిర్ధారించుకునే అంతస్తులో మనముండి సంబంధిత సాహిత్యాన్ని మనచుట్టూ నిలబెట్టుకోవాలి.

అలవాటు చేసుకోవడం కోసం పేరుకుపోయిన పుస్తకాలు దూరం చేసి కలుపు తీసిన పొలంలా మన లైబ్రరీ వుండి మనం చదువుతుంటే ప్రతిక్షణం మంచిగంధం వాసనే ప్రతిక్షణం మనో వికాసమే!

సంస్కారంలో

చదివే అలవాటు కాకుండా లక్ష్యాన్ని బలహీన పరిచే అంశాల్లో ఒకటి - అందం. అందం బాహ్య సౌందర్యం. నలుగురికీ కనిపించేది. నలుగురిలో మనం ప్రధానంగా చూసేది మొహం. మనసుకి ముఖం అద్దం. భావాలు ప్రస్ఫుటమయ్యేది ముఖ కవళికల్లోనే.

ముఖం అందంగా వుంటే అదేదో తెలియని ఆత్మసంతృప్తి. ఓ ప్రియ భావన. మెడనుంచి కాళ్ళ వరకు సకల వైకల్యాలను కప్పి పుచ్చేది ముఖంలో అందం. గొంతులో జీర, నడకలో వంకర, శరీర నిర్మాణంలో అవకతవకలు ఎన్నున్నా ముఖం అందంగా వుంటే చాలు! శరీరం అంతా సమపాళ్ళల్లో వుండి - ముఖంలో లోపం వుంటే దేహం మొత్తంలో ఏదో లోపాన్ని చూస్తాం. ఆ చూపులో లోపాన్ని మాత్రం చూడలేం!

మొహంలో అందానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చి మోసపోయిన ఆడవాళ్లూ వున్నారు. దెబ్బతిన్న మగవాళ్లూ వున్నారు. అందంగా లేని ముఖాల్ని అవలీలగా అవహేళన చేయడంలో మనవాళ్లు అందెవేసిన చేతులున్నవాళ్లు. ఒకర్ని చేసే అవహేళన పాముకాటులా జీవితాల్నే నాశనం చేస్తుందన్న ఇంగిత జ్ఞానం వాళ్ళకు వుండదు. పైశాచిక ఆనందంలో విచక్షణ కోల్పోయి వుంటారు. తర్వాత ఆ విషయం తెలిసి వచ్చినా - సంస్కారంతో సరిదిద్దుకోలేరు. అందానికి బానిసలై - ఏ అందాన్ని వళ్లు మరిచి ఆరాధించారో ఆ అందం అనారోగ్యం పాలై - విహీనమైనప్పుడు అసహ్యించుకోడానికీ వెనుకాడరు. నైజం మాత్రం మారదు. దుర్లక్షణం మారదు. వాళ్ల ముఖాలు అద్దంలో చూసుకోలేరు. అదీ చిత్రం.

కొందరు క్షణక్షణం అద్దాన్నే చూస్తుంటారు. ఎన్ని కన్నీళ్లు కార్చినా పోయిన ప్రాణం ఎలా తిరిగి రాదో జీవితకాలం అద్దం ముందు నిల్చున్నా లేని అందం రాదు. వున్న అందం పోదు.

అందంగా లేనివాళ్లు - అందంగా లేమని అనుకునేవాళ్లు - సృష్టించిన దేవుణ్ణి తిట్టుకుంటారు. కన్నతల్లిదండ్రుల్ని కూడా - నన్ను అందవిహీనంగా పుట్టించ డానికేనా మీరు పెళ్ళి చేసుకుందని - ప్రశ్నించడానికీ వెనుకాడరు. అదంతా వేదనతో! అయితే పిచ్చివేదనకు అర్థం లేదని తెలుసుకోడానికి ఎంతోకాలం పట్టదు. అవును - నేను అందంగా లేను అది నిజం. అందమే కాదు కనీసం రంగు కూడా లేని జాతులు ఎంతమంది లేరు. అందరి మొహాలూ ఒకేరకంగా వున్న దేశాలున్నాయి. వాళ్ళమధ్య ప్రేమలు ఎలా వుంటాయో అనిపిస్తుంది. అటువంటి ఉదాహరణలు ఆలంబనగా తెచ్చుకుని, ఆ ఆశ్రయంలో తమ బాధని అధిగమించి - నిజాన్ని నిజంగా స్వీకరించి - తెలివితో, చదువుతో మంచి మనసుతో అంద విహీనాన్ని జయించి - అందంగా కనిపిస్తారు. ముఖ్యంగా ఆరోగ్యంగా వుంటారు. అది కావాలి.

కొందరు బలహీన హృదయులు జీవితమంతా వ్యధ చెందుతూనే వుంటారు. లోకజ్ఞానంతో తల్లి సముదాయించినా ఊరట చెందరు. పెళ్ళి చేసుకుంటే పుట్టే పిల్లల గురించి ఆలోచిస్తారు. అధైర్యపడతారు. పుట్టిన పిల్లల్ని వెంటనే చూడటానికి కూడా భయపడతారు.

కొందరు తమ అందవిహీనాన్ని పరుల వినోదానికి అంకితం చేస్తారు. నవ్వులో విషాదాన్ని తుడిచేస్తారు. తమని తామే కించపరుచుకునే మనస్తత్వం కొందరిలో వస్తుంది. అందంగా లేమనే వ్యధతో స్కూలుకి వెళ్ళడానికి భయ పడేవాళ్లుంటారు. చదివే తెలివి వుండి విద్యను కోల్పోతారు. జీవితాన్ని నష్టపరచుకుంటారు.

అది ఏదైనా - బాధలో వుంటే ఆలోచన పలచబడుతుంది. మాటలు క్రమం తప్పుతాయి. ఒక్కోసారి మనం ప్రముఖుల్ని కలవాల్సి వస్తుంది. మనతో మాట్లాడే సమయం వారికుండదు. వున్న కొద్ది సమయంలోనే మనం కలవడానికి గల కారణం చెప్పాల్సి వస్తుంది. తడబడకుండా క్లుప్తంగా చెప్పాలి. చెప్పగలిగే నైపుణ్యం కావాలి. ఆలోచన వుంటే చాలదు. మాట కావాలి. మాటలో ఉన్నతిని పెంచేది చదివే అలవాటు.

పాలతో వచ్చే పెరుగు, వెన్న, నేయి దేని ప్రత్యేకత దానిదే. ఎన్ని ప్రయోగాలు చేసినా తిరుగు క్రమంలో నేతిలో నుంచి పాలను విడదీయలేము. అలాగే లేత కొబ్బరి, ఎండు కొబ్బరి, కొబ్బరి నూనె – నూనె లోంచి కొబ్బరిని విడదీయలేము. చదువులేకపోయినా ఆలోచన వున్నా అందరినీ ఆశ్చర్యపరిచే విషయం. అటువంటివి భగవంతుడు దర్శనమిచ్చే ఉదాహరణలు.

మామిడి చెట్టు ఒకటే – కాయలు వేరు!

తరుకోటిలో గంధంచెట్టు గంధంచెట్టే గదా!

మానవత్వం ఒకటే మనుషులు వేరు! మనుషులు ఒకటిగా వుండాలంటే మానవత్వం వుండాలి!

చదువుతో – సాహితీ సుగంధ పరిమళాలు వెదజల్లుదాం.

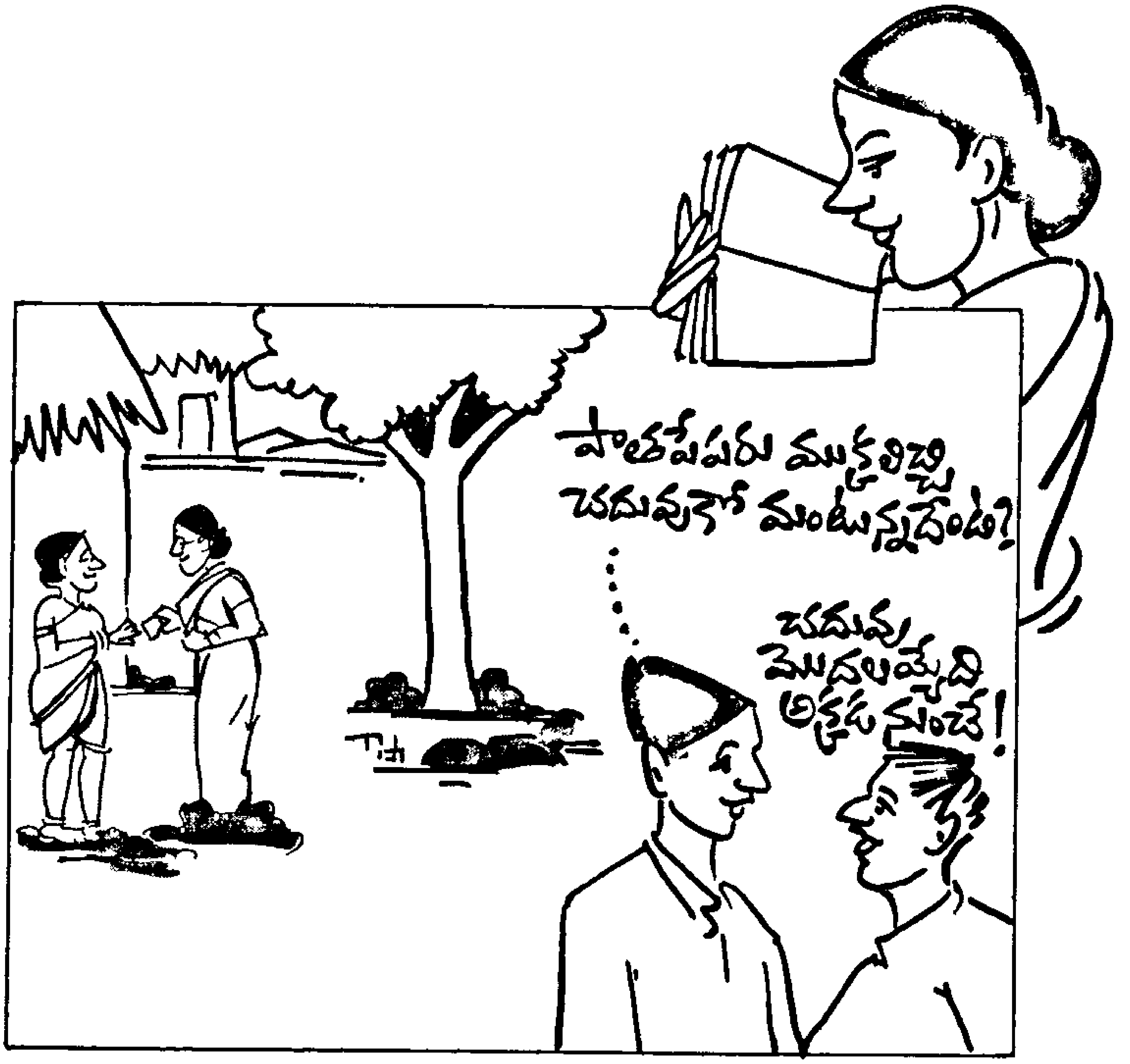

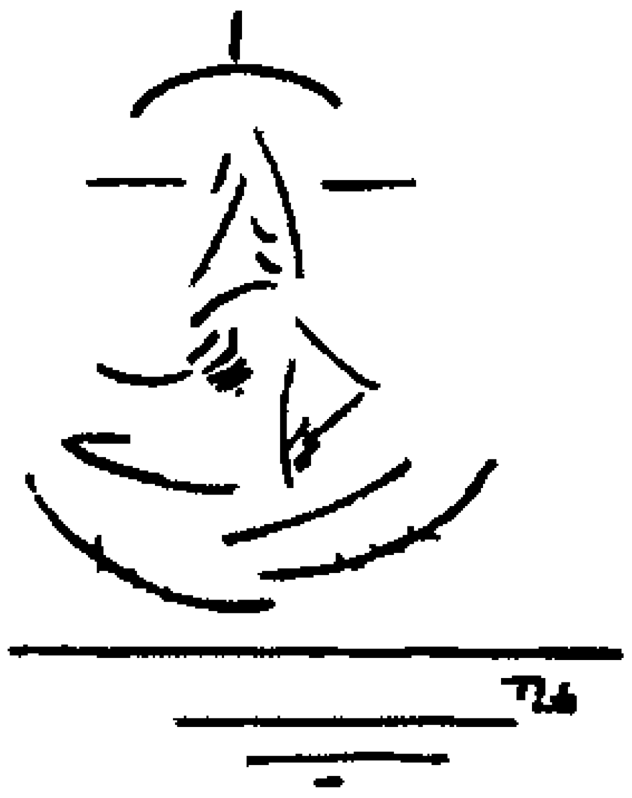

ఇష్టారాజ్యంలో

తెలివిగలవాళ్ళు కొందరు. తెలివిగలవాళ్ళం అని కొందరు. ఉన్న కొద్ది తెలివికి ఆకాశాన్ని హద్దుగా పెట్టి ప్రపంచంలో ఏ విషయాన్నైనా, ఎంతటి ప్రతిభనైనా చిన్నచూపు చూసే అహంభావంతో ఎందరో! మనల్నడిగి తెలుసుకున్న విషయాలు మనకే స్వంత భావనలుగా చెప్పే కృత్రిమ నైపుణ్యంతో కొందరు అన్న విషయాలు అనలేదని అవలీలగా అబద్ధం చెప్పగలిగే చాకచక్యంతో కొందరు. మనమేదన్నా చెబితే నువ్వు నాకు చెప్పొచ్చేవాడివా అని కంటికి అహంభావపు అద్దాలు పెట్టుకుని మనకో చూపు విసిరే కొందరు. అహంభావపు ముద్రలు అనంతం. ఎవరి మానసికలోపాలు వారివే అని మనమే సర్దుకు పోవాల్సి వస్తుంది.

ఏ గుణం ఎట్లా వున్నా ఒకే ఒక్క గుణం అందరినీ పీడించేది. అన్ని అశాంతులకు అలజడులకు, దారుణాలకు అలా ఎన్నో – సమాజంలో మనిషి ఎదుగుదలకు సంబంధించిన అన్ని అంశాల్లో తీవ్ర నష్టం కలిగిస్తున్న ఒకే ఒక్క గుణం ఇష్టం!

నా ఇష్టం – నా ఇష్టమొచ్చినట్లు నేనుంటా నువ్వెవడివి కాదనడానికి!

నా ఇష్టమున్నవాళ్ళనే చేరదీస్తా ఇష్టం లేనివాళ్ళని చెరలో వేస్తా!

నియమ నిబంధనలు నాకు ఇష్టం లేదు. నా ఇష్టమే నిబంధన, నా ఇష్టమే నియమం!

అలా బయటికి చెప్పేవి కొన్ని – చెప్పకుండా గుండె లోతుల్లో దాచిపెట్టి, చిరు నవ్వనే తెరపట్టి కల్లోలం సృష్టించేవి ఎన్నో ఇష్టాలు!

అది మంచిపనైనా ఇష్టం లేకుండా జరగనివి ఎన్నో! అన్నంలో నెయ్యి వేసుకోను ఆముదమే వేసుకుంటాను అది నా ఇష్టం అని చెప్పేవాళ్ళ వల్ల ఎవరికీ

ఎటువంటి నష్టం జరుగదు. అది అందరి యిష్టం కావాలి. అది శాసనం కావాలి అంటేనే!

ఒకరికి ఒకరి ముక్కిష్టం. ఒకరికి ఒకరి గొంతిష్టం. నడకిష్టం - అన్నీ వ్యక్తిగత ప్రమాణాలతో గడ్డకట్టుకున్న మనోభిప్రాయాలు. ఎవరు ఆ గడ్డను పగలగొట్టాలి. మన సంసారంలో, మన ఆలోచనతో మన అంతకరణ శుద్ధితో మనమే ఆ పని చేయాలి. ఎంతవరకు చేస్తున్నామన్నది ఎవరికి వారు ఆలోచించు కోవాల్సిన విషయం.

ఇష్టాలలోనే వ్యక్తి విభజన అయితే బలాబలగాల విచక్షణ లేకుండా - సామర్థ్యాల సంఘటితం లేకుండా - అది యుద్ధమైతే ప్రాణాలు ఆవిరైపోతాయి. క్రికెట్ వంటి ఆటలయితే దేశప్రతిష్ఠ దెబ్బతింటుంది. పోలీసు వ్యవస్థలో అయితే రక్షణ కరువౌతుంది. వైద్య రంగంలో అయితే ఆరోగ్యం అనారోగ్యం అవుతుంది. విద్యా సంస్థలో అయితే దేశ ప్రగతే మంట కలుస్తుంది.

చెట్టునీడ ఇంకో చెట్టుని పెరగనీయదు అని చెట్టుని తిట్టి పోస్తారు నీడలో ఓ చెట్టు పెరగదనే నిజాన్ని మరిచి. చెట్లు ఓ చక్కటి సందేశాన్నిస్తాయి - అందిన గాలి, వెలుతురు నీరుతోనే అవకాశమున్నంత పెరిగి, సహజ గుణాలు వదిలేయ కుండా - సహజ ప్రయోజనాలు మనిషికి యిస్తూనే వుంటాయి. ఒక చెట్టు ఇంకో చెట్టు ఎదుగుదలను చూసి ఏడవడాలుండవు. ఓర్వలేని తనాలుండవు. హాయిగా మనం కూడా అలాగే వుండొచ్చుగదా అనుకోవడం ఎండమావి! ఎండమావి అయినప్పుడు అనుకోవడం ఎందుకు? మంచిని సాధించడం - శోధించి సాధించడం వంటి పన్లు ఏ ప్రయత్నం చేయకుండా వదిలిపెట్టకూడదు కాబట్టి. ఏ పనికైనా విజయవంతమైన ముగింపు ఇంపుగా వుండాలంటే పని మొదలు పెట్టాలిగా. మొదలు పెట్టాలన్న ధృఢ నిశ్చయం కావాలిగా, నా ఇష్టం మన ఇష్టం అనుకోకుండా.

సకల చరాచర జగతిలో అన్ని ప్రాణుల్లోకి మనం అత్యున్నతంగా ఎందుకున్నామంటే మనకు మనసుంది కాబట్టి. మనసుందని మనకు తెలుసు

కాబట్టి. మనసుని చెప్పే మాట వుంది కాబట్టి. అత్యున్నతను నిలుపుకోవాలంటే కావాల్సింది చదువే! చదువే!

మనిషి మేథస్సుకి సృజనాశక్తే లేకపోతే ఇప్పటికీ మనం గుహల్లోనే వుండేవాళ్ళం!

తన కంపు తనకింపు – పరకంపు తన జంపు !

తన పరబేధాలు అవివేకమని సాక్ష్యాధారాలతో చెప్పినా, చెప్పినవారు ఎంతటి మేధావులైనా – తరతరాల అధ్యయనాల అనుభవం అని చెప్పినా – వినం! ఎందుకంటే ఇష్టం. జేకే ఓ అద్భుతం. జేకే శబ్దం బావుంది. అదే జిడ్డు కృష్ణమూర్తి అంటే. జిడ్డు అనే శబ్దం నాకు ఇష్టం లేదు. ఆయన చెప్పింది వినను. చెప్పింది పుస్తకాలై వస్తే చదువను అంటే – అన్నవారికి ఆముదం అంటేనే ఇష్టమున్నట్లే! కోట్లాది శ్రీకృష్ణులొచ్చి ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రత్యేకించిన భగవద్గీత చెప్పినా చెవిని పెట్టం. ఎందుకంటే – నా ఇష్టం!

ఇష్టం చేసే నష్టం ఏంటో ఎవరి ఇష్టానికి వారిని వదిలేయడం ఉత్తమ లక్షణం అని సరిపెట్టుకోవడం మన ఇష్టం అనుకోకుండా చదువు అనే దీపంలో చీకట్లు తొలగిపోవాలి!

చదువు చించాడు!

"నలుగురితో బాటు బుద్ధిమంతుడిలా నా కొడుకు బడికెళ్తున్నాడని బోల్నెన్ని పుస్తకాలు కొనిపెట్టాను"

"అలా వుండాలి తండ్రులంటే"

"టెక్స్టు పుస్తకాల్లో బొమ్మలు చించి నోట్సు పుస్తకాల్లో అంటిస్తున్నాడని తర్వాత తెలిసింది"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండీ"

"పాతపేపర్ల వ్యాపారం చేస్తున్నాడు"

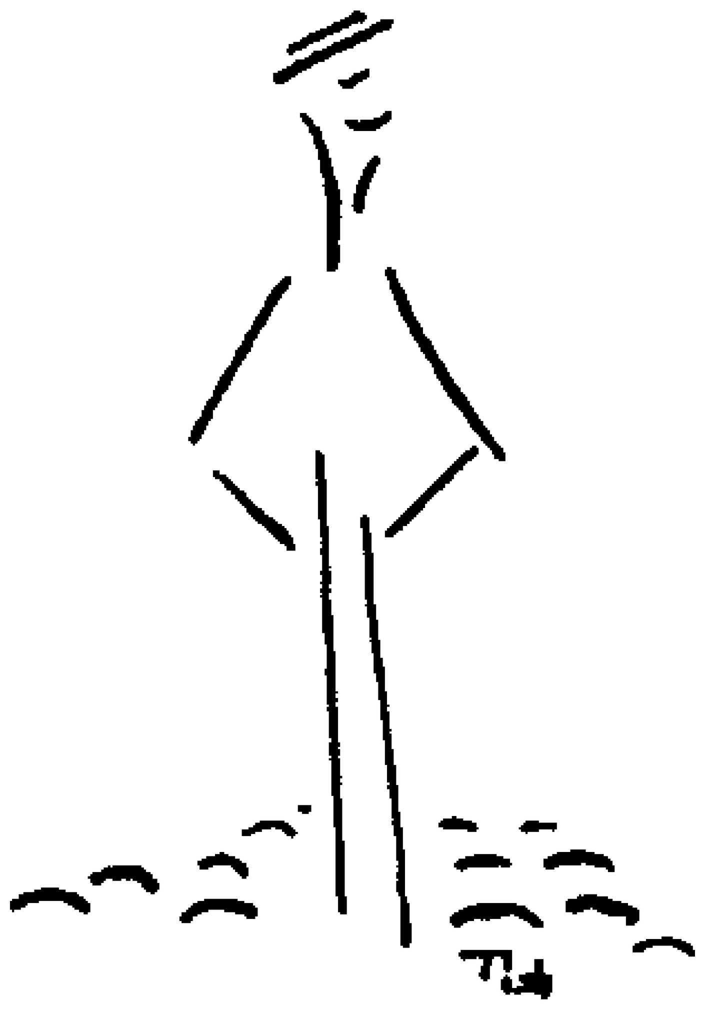

పఠనానందంలో

ఒక పాటలో సాహిత్యాన్ని ఒకళ్ళకు తెలియకుండా ఒకళ్ళకి - నలుగురు సంగీత దర్శకులకిస్తే నాలుగు విభిన్న మాధుర్యాలు పలుకుతుంది. అలాగే ఒక సన్నివేశానికి నలుగురు రచయితలు నాలుగు రకాలుగా స్పందిస్తారు. భావం ఒకటే, చెప్పాలనుకున్నది రాయడంలోనే వున్నది. ఆరంభం, పదచలనం, ముగింపు అన్ని రచనలు ఒకేరకంగా వుండవు. అందులో ఒక రచన బాగుంది. అని చెప్పాల్సి వచ్చినప్పుడు - పాఠకుల అభిప్రాయం ఒకటై ఒకటి బావుంది అన్నప్పుడు - ఆ నలుగురిలో మిగిలిన ముగ్గురు రచయితలూ బావుందన్న దాన్ని బావుంది అన్న అభినందన అందుకునే స్థాయి ఆ రచనలో వుండడం. వాక్య సౌందర్యం, వ్యాక్యాల్లో క్లుప్తత, సమర్థత, సమగ్రత అన్నిటినీ కలిపి ప్రసాదించే శైలి - రచనను అత్యున్నతం, అత్యుత్తమం అనిపించేది.

పాఠకుడి మనసుని రచనాస్రవంతి ఎక్కడా ఆపకుండా హాయిగా తీసి కెళ్ళడం. అదే చదివించే గుణం ప్రధానంగా - పాఠకుడు తన మనోభావానికి తగినట్లుగా సమన్వయ పరచుకొని ఆస్వాదించడం. ఆ తర్వాత చదివిందేమిటో పాఠకుడి మనసులో నిలవడం. అంటే బడిలో ఓ పాఠం బాగా అర్థమయింది అనడానికి నిరూపణ ఎప్పుడంటే ఆ రోజు రాని విద్యార్థికి - అర్థమయిందన్న విద్యార్థి - అర్థమయ్యేట్లు చెప్పగలగడం. ఇక్కడ కూడా అంతే - ఓ పాఠకుడు తను చదివింది బాగుంది అన్నప్పుడు ఇంకో పాఠకుడికి తనుగా కథ చెప్పినప్పుడు అలా విన్న పాఠకుడూ అది బావుందన్నప్పుడు.

మెదడులో నిత్య ఆలోచనా వాహిని జీవం వున్నంతవరకూ సజీవంగా సాగుతుంది. నిర్దిష్టంగా ఈ విషయం, ఆ విషయం అని లేకుండా ఆ ఆలోచనా

ధోరణి ఎంతసేపుంటుంది అన్న విషయం అంచనాలకు అందకుండా, అప్రేరితంగా, అసంకల్పితంగా, అనంత వేగంగా అంగలేస్తుంది. దాన్ని సరైన గాలంలో పట్టి, సరైన సంకెళ్ళలో బిగించి, మనసు ఆధీనంలో వుంచి, సంకల్పంతో సంయమనం చేసి, సంధానం చేసి, సలక్ష్యం సకార్యంగా సాధించాలంటే - మనసు సాధన చేయాల్సిందే. పుస్తకం పట్టుకుని, ఎంతో లీనమై చదువుతున్నా ఏదో వాక్యం, ఏదో భావం మనసుని కదిలించి - దానికి సంబంధించిన - లేకపోతే ఆ ప్రేరణతో మనకు తెలిసిన అనుభవం వెంట మన ఆలోచన పోయి - ఏకాగ్రత దారి తప్పుతుంది. తప్పడంలో మన ఆలోచనా ధోరణి ఎటు వెళుతున్నదో - గమనించి - అది ఎంతవరకు అవసరమో - అసలు అవసరమా, కాదా అని యోచించి ఒక ముగింపు పలకాలి. ఎందుకంటే స్వయం ప్రేరిత అంతరాయాలు, అవరోధాల వల్ల నష్టం ఎవరికి? మనకే! మనకే! అన్న జ్ఞానంతో- లక్ష్యంతో నిమగ్నం కావాలి. లక్ష్యం చదవడం! జారుతుంది. జారుతున్నకొద్దీ పట్టుకుంటూ - జారకుండా పట్టు దొరికేదాకా పట్టుకుని పట్టు సాధించాల్సిందే! ఇది అనుక్షణ అంతర్ఘర్షణగా మనసుని తొలుస్తుంది. మనసు గెలవాలి. గెలుపుకోసమే మనసు అంకితమై వుండాలి.

బద్ధకస్తులుంటారు. స్వంత అభిప్రాయాలే సర్వోన్నత మైనవనే అవివేకస్తులు అహంభావం అనే రోగగ్రస్తులు. వాళ్ళు మాత్రం ఒకరు చెబితే వినరు. కానీ ఎదురుగా వున్నవాళ్ళు మాత్రం తమ ఆజ్ఞలో వుండాలి. యుద్ధ సమయంలో సైనికుడిగా క్రమశిక్షణ కలిగి వుండాలి. కదలాలి - అని శాసించినట్లుగా వుంటాయి వారి ఊహాధోరణులు.

మనలో పొరపాటున కూడా అటువంటి ఊహలు చొరబడనీయకూడదు - బద్ధకం బహు కిరాతకమైనది. ఏ మనిషినీ ఏ పనినీ చేయనీయదు. ఎన్ని అవమానాలు భరించైనా సరే బద్ధకాన్ని కాపాడు కోవాలనిపిస్తుంది.

సాహిత్యం సృజనశక్తి నుండి జనియిస్తుంది. సృజనశక్తి భగవదత్తమైంది. రచయితలకు తెలియకుండానే సాక్షాత్కరిస్తుంది. బొమ్మ వేసిందాకా చిత్రకారుడికి తెలియకుండానే అందం, మేధస్సు, రంగులు ఏకమై చిత్రావిష్కరణ జరుగుతుంది.

రచన గాని, చిత్రం గాని – ప్రథమ పాఠకుడు, ప్రథమ వీక్షకుడు సృష్టించిన వాడే అవుతాడు. అందుకే చదివినవారు, చూసినవారు లక్షల్లోనైనా, లక్షలక్షల్లోనైనా – హృదయ స్పందన కలుగుతుంది.

రచనలోగాని, చిత్ర రచనలో గాని శాశ్వతత్వం అంటే ఎన్నేళ్ళ తర్వాత చూసినా, చదివినా నూతనానుభూతి కలగాలి. కలుగుతుంది. వందేళ్ళ క్రితం వెలువడిన పుస్తకాన్ని చదివినప్పుడు – ఇంత చక్కటి ఆలోచన అప్పుడే వున్నదా అని పాఠకుడికి ఆనందం, ఆశ్చర్యం కలుగుతాయి.

ఆ ఆనందం మనకూ కలగాలి. ఆ శాశ్వతత్వాన్ని మనమూ తెలుసుకోవాలి. మనం మంచి పాఠకులం కావాలి.

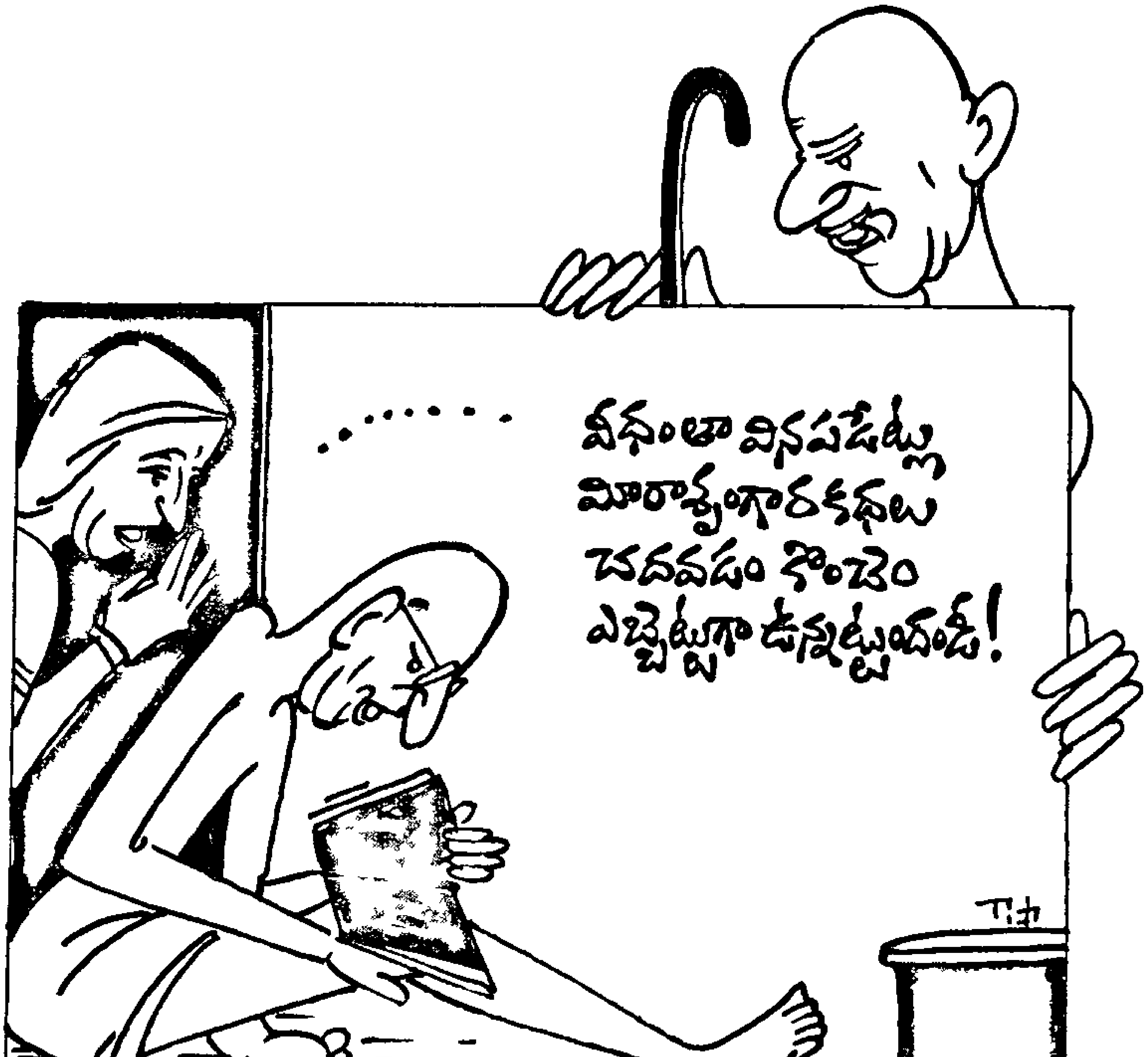

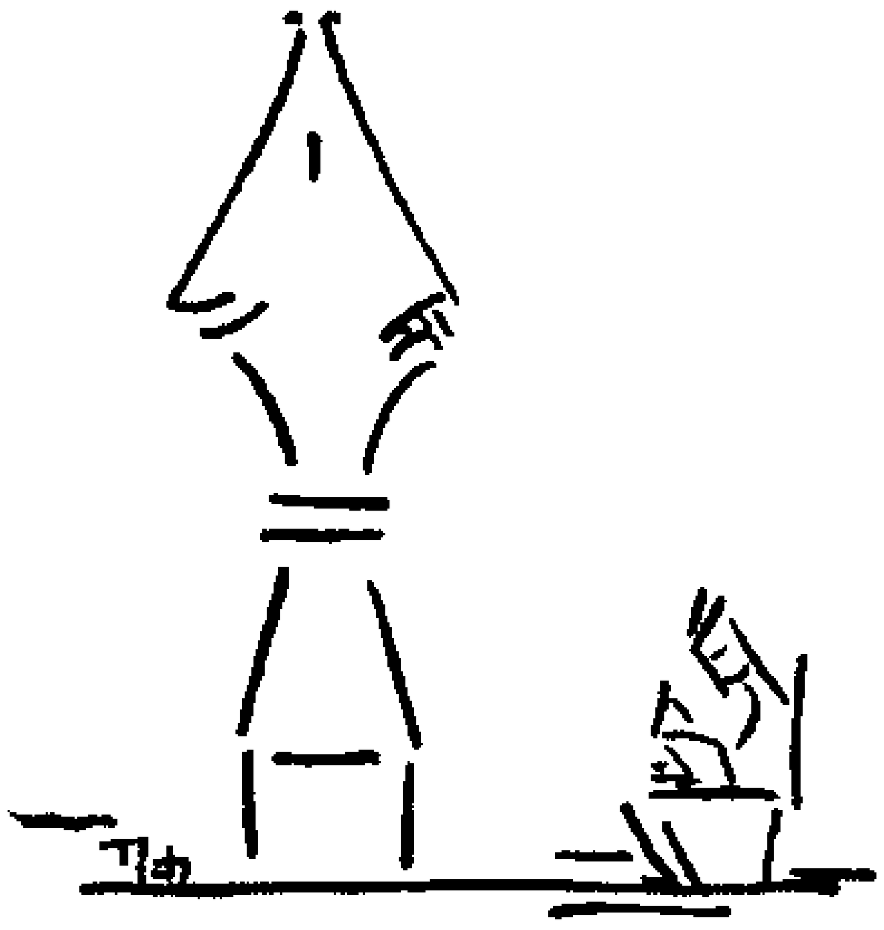

పాఠక బాధ్యతలో

ఒక ఆత్మీయుడి ఉత్తరం!

కాకపోతే అది ముద్రించబడి వుంది, అనుకుని పుస్తకాన్ని దగ్గరకు తీసుకుని సాహితీ సహృదయాన్ని ఆస్వాదించాలి!

నిజంగా అది ఉత్తరమే అయ్యుంటే మన ఆత్మీయుడి రూపాన్ని తలచుకుంటూ ప్రతిస్పందనగా జవాబు రాస్తాం. త్వరలో మనం కలుసుకోవాలనో, నిన్ను చూడాలనుందనో అంటాం. పుస్తకం విషయంలో మనకా తహతహ అక్కర్లేదు. మన అనుబంధం రచనతో గాని రచయితతో కాదుగా. అనుకోకుండా రచయితను కలవడం తటస్థ పడితే అది వేరే విషయం. ఎలా వుంటుందంటే అసలీయన రచయితేనా - మన హృదయాన్ని గెలుచుకున్న సాహితీ సృష్టికర్త ఈయనా అనిపించవచ్చు - మనిషి వ్యక్తిగా కూడా ఎంత మంచివాడో కదా, చెప్పే ఆదర్శానికి రూపంలా వున్నాడనీ అనిపించవచ్చు. సాధారణంగా వ్యక్తిగా - రచయితగా పొంతన లేకుండా ఎంతోమంది వుంటారు.

మనం ఎంతో అభిమానించే ప్రముఖులు నిజ జీవితంలో పూర్తి భిన్నంగా వున్నవాళ్ళు ఎందరో ఊహించని దురలవాట్లతో వున్నవాళ్లూ వుంటారు. కవి వేమన నిజ జీవితం మనకెందుకు - అతని రచనలో ఉన్నతినే మనం ఆస్వాదించాలి సమాజ శ్రేయస్సు కోరే రచనా లక్ష్యాన్ని మన మనసు చూడగలగాలి. ఒకటి మాత్రం నిజమనిపిస్తుంది. - భక్తపోతన మార్గంలో ఏ ఒక్కరూ మనకు కనిపించరు. శ్రీనాథ కవి సార్వభౌముని జీవనశైలిని పోలినవాళ్ళే ఎక్కువమంది.

రచయితకూ వ్యక్తిగతంగా ఎన్నో ప్రభావాలుంటాయి. ప్రలోభాలూ వుంటాయి. ఎన్నో కష్టాలుంటాయి. ముఖ్యంగా మన తెలుగు జీవితంలో తనకు కీడు జరిగినా పరులకు మేలు జరగాలనే తలుస్తాడు రచయిత. ఆ ఆశతోటే తన రచనలు చేస్తున్నాడు అనడంలో సందేహం లేదు., ఒకవేళ రచయిత వ్యక్తిగతంగా మంచివాడు కాదనుకుందాం. అయితే – తనలా కాకుండా సమాజంలో ప్రతివ్యక్తీ మంచివాడుగా వుండాలనే అనుకుంటాడు. ప్రత్యక్ష నీతులు చెప్పడం ఎప్పుడూ వుండదు. సరిగా మాట్లాడడం రాని రచయితలుంటారు. నలుగురిలో అతని ప్రవర్తన చాలా చికాకు పెట్టేదిగానూ వుండొచ్చు. కానీ ప్రతిఫలించే రచన అద్భుతంగా వుంటుంది.

ఏదెలావున్నా – రచనకే మనం ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. సమాజహితం, రచనాశిల్పం, రచనా శైలి, రచనలో చదివించే గుణం – ఆ వాక్యాల్లో అప్రస్తుతా లున్నాయా – ఇటువంటి విశ్లేషణలతోనే పరన సాగాలి. మనం ఓ డాక్టరు దగ్గరికెళ్తే ఫీజు ఇచ్చినట్లే – ఓ పుస్తకం మన మానసిక ఆరోగ్యానికి దోహదం చేస్తుంది. మనసుకి ఆనందాన్నిస్తుంది. మనసుకి ఓ క్రమశిక్షణను అలవాటు చేస్తుంది. మనసు భయాలను పోగొడుతుంది. వేదనాభరిత హృదయాలకు ఊరట కలిగిస్తుంది. సమాజం ఏ కారణాలవల్లో మనకి ఒంటరి తనాన్ని కలిగిస్తే స్నేహితుడిగా తోడు వుంటుంది. ఏకాంతంలో కనువిందు చేసే కావ్యకన్నై కనువిందు చేస్తుంది. ఆలోచనను పెంచుతుంది. మన ఆలోచనలలో లోపాల్ని సవరిస్తుంది – అటువంటి జ్ఞాన గుళికను మనం అందుకుంటున్నాం – దానికి ఇచ్చే ఫీజు పుస్తకం మీద సూచించిన వెలే! అంతేగాని పుస్తకం మన చేతికి ఉచితంగా రావాలి అని ఆశించకూడదు.

పుస్తకం మనదనే ఆత్మ తృప్తితో చదివినప్పుడు ఆ తీయదనమే వేరేలా వుంటుంది. చదివే అలవాటు పెరిగి మనమో స్థాయికి చేరుకున్న తర్వాత రచనా పటిమను బేరీజు వేయగలగాలి. రచనలో గొప్పతనాన్ని ఆస్వాదించడం ఒక ఎత్తు. అదేంటో మన మాటల్లో చెప్పగలగడం ఒక ఎత్తు. ఎక్కడ క్రమం తప్పింది – అక్కడలా ఎందుకు రాయాల్సి వచ్చింది – ఏం ఆశించి రాశాడు. దాని వల్ల

ప్రయోజనం వున్నదా – పాఠకుడిని ఎలా నిలబెట్టుకోగలుగుతున్నాడు – వ్యక్తిగత బలహీనతలు, మానసిక వక్రతలు రచనలో కనిపిస్తున్నాయా అనే విశ్లేషణ చేయగలగాలి. ఆయా రచనలపై చర్చలు జరిగినప్పుడు మనమూ పాల్గొనాలి. వీలైతే మన అభిప్రాయం గౌరవించదగినదిగా ప్రకటించగలగాలి.

ఓ సందర్భం రావచ్చు – మనం మంచి పాఠకులమని తెలిసి – రచయితే తను చేస్తున్న రచనపై ముందుగా మనతో చర్చకు రావచ్చు – చేసిన రచనపై అభిప్రాయం తెలుసుకోడానికి రావచ్చు. "అవును మీ సూచన సహేతుకంగా వుంది. ఈ ఆలోచన నాకు రాలేదు" అని నిజాయితీగా రచయిత మనతో అనొచ్చు అనే స్థాయిలో మనం పాఠకుడిగా ఎదగాలి.

ఒకవేళ మన పరిశీలనలోనే లోపం వుంటే – ఆ లోపాన్ని ఎదుటివాళ్ళు ఎత్తి చూపితే – విశ్లేషించుకుని – నిజాన్ని నిజంగా స్వీకరించే సంస్కార శక్తి మనలో వుండాలి. ఇష్టాయిష్టాల మీద ఆధారపడి చర్చలు సాగకూడదు. మన అభిప్రాయం తిరుగులేనిది అనుకున్నప్పుడు అనుకోడానికి, తగిన సమర్ధనా సమాధానాన్ని మనం చెప్పగలగాలి. మానసిక మమకారాల ప్రభావాలు మన అభిప్రాయాలను శాసించకూడదు, లేకపోతే పాఠకుడిగా మనం సాధించిన ఎత్తునుండి మనం పడిపోతాం మనకు తెలియకుండానే!

బాధ్యత కలిగిన పాఠకుడిగా మనకు కర్తవ్యం వుంది. మన బాధ్యతలో నిజాయితీ ఏంటో చెప్పగలగాలి. పుస్తక లక్ష్యం-సమాజం! అటువంటి సందర్భాల్లో ప్రత్యేకించిన పుస్తకాన్ని ఒకటికి పదిసార్లు చదవాల్సి వస్తుంది. మన స్పందనలు ఓ క్రమంలో రాసి వుంచుకోవాల్సి వస్తుంది. ఎందుకంటే మనం కేవలం వినోదానికే పుస్తకాలు చదివే స్థాయినుంచి ఎదిగాం. ఎదిగినప్పుడు సహజంగా మనలో సద్విమర్శ చేసే శక్తీ ఎదుగుతుంది కాబట్టి ఓ రచయిత వింత ధోరణులు బట్టి సమాజంలో వక్రతలు రావచ్చు. రచనా ప్రభావం అటువంటిది. అటువంటి సందర్భాల్లో పాఠకుడిగా, పౌరుడిగా మన బాధ్యత రెండింతలవుతుంది. అవ్వాలి!

పౌరుడిగా ఓటు ఎంత విలువైందో – పాఠకుడిగా మన బాధ్యతకూ అంతే విలువ ఉంది.

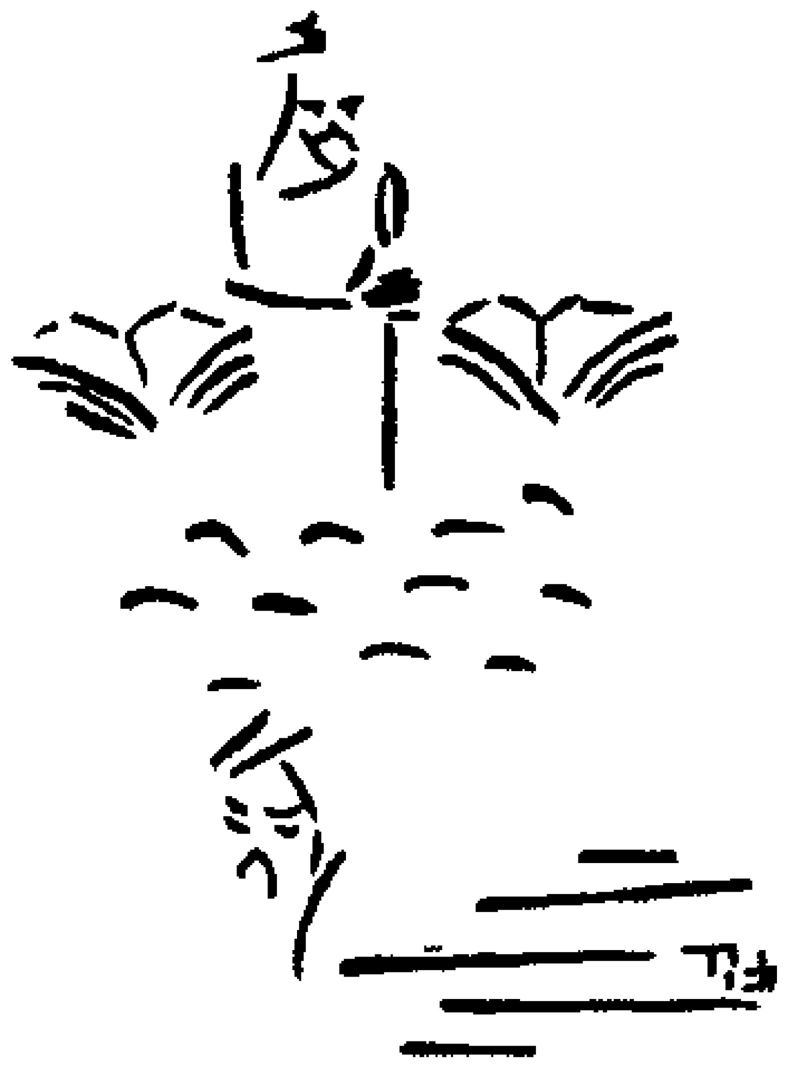

సాహితీ సమావేశాల్లో

ఓ పుస్తకావిష్కరణ, ఓ పుస్తకంపై సమీక్ష, ఓ కొత్త సాహితీ ప్రక్రియపై చర్చ – ఏదో రచయిత శైలిపై అభిప్రాయ ప్రకటన, ఓ రచయితకు అభినందన సాహితీ సమావేశాలు.

సాహిత్య సభలు ఎక్కడ నిర్వహించినా – మనసు కదిలి వచ్చేవాళ్లు ఓ పదిమంది కంటే ఎక్కువ వుండరని ఓ నిర్లిప్తత ఎప్పుడూ ఉంది. నిర్వాహకుల పరిచయ బలంతో, బలవంతంతో వచ్చేవాళ్లే ఎక్కువ. ఇది ఒక విధంగా దుస్థితే. పాఠకుల సంఖ్య తక్కువనో, బాధ్యత లేదనో – ఇంకేదో చెప్పాల్సి వస్తుంది. అందుకు కారణాలు విశ్లేషించడం అటుంచి – ఓ అభిప్రాయం వుంది. అదేంటంటే శ్రోతల ఉత్సుకత గమనించకుండా సొంత శబ్దాలతో మైకులు ప్రకంపిస్తుంటాయి. మనం వినడానికేనా వెళ్ళేది. చెప్పిందాంట్లో నచ్చిన విషయానికి అభినందనగా చప్పట్లు వేయడానికేనా వెళ్ళేది. మన జీవిత కాలంలో రెండు మూడు గంటలు కాల వ్యయం, ఆ వెళ్ళి రావడానికయ్యే ఖర్చుతో ఏ పుస్తకమో కొనుక్కుని ఇంట్లో కూర్చుని చదువుకోవచ్చు. మనకు ఉపయోగం లేని ప్రయాస ఎందుకనే. అయితే అది వ్యక్తిగా నియమించుకున్న ఆలోచనలు పరిమితులు దాటలేని పరిస్థితి.

అదే – ఏ పుట్టలో ఏముందో – పెద్దల మాట పెరుగన్నం ముద్ద అన్న మన సంప్రదాయ నానుడిని గౌరవిస్తూ – అటువంటి సభల్లో వక్తల పలుకుల్లో మన హృదయానికి ఏదో ఓ ప్రయోజనం జరుగుతుంది. అక్కడ మనం కలిసే వ్యక్తులతో సంభాషణ మనకో ఉత్తేజాన్ని కలిగిస్తుంది. ఆ సత్సంగమంలో నిత్యజీవన స్రవంతి కంటే విశిష్టతను ఆస్వాదిస్తాం. మనం కూడా మన మాటలతో హృదయాలు

గెలుచుకోవాలి. మన అభిప్రాయాలు కూడా మన్నన పొందాలి. మన మాట కూడా తీయదనాన్ని పంచాలి అనుకోవాలి. అంతర్లీనంగా మన నిర్ణయం అదై నలుగురి ముందు మనసుని ఆవిష్కరించే అవకాశం రావడమే ప్రధమ ప్రయోజనం!

మనం అక్కడ వక్తలం కాకపోవచ్చు. అక్కడ ఎవరికీ మనం తెలియకపోవచ్చు. అయినా ఆ తెలివిగల గాలులలో మనం కూడా శ్వాస పీల్చాలి అనుకోవాలి. ఆ ఆనందంలో - మనమాటే మంచి పరిచయానికి దారి తీయవచ్చు. అదేదో ప్రజా సంబంధాల ప్రక్రియ అనుకునేవాళ్ళుంటారు. అనేవాళ్ళుంటారు. అది ఓ కళ! మౌనంతోనే, చిరునవ్వులతోనే మనసులను గెలుచుకోవచ్చు. సరైన సమయంలో మనసుతో అభినందించే గుణం వుండాలి. మనసు కదలి కరతాళ ధ్వని చేసే స్పందన వుండాలి.

కొందరుంటారు - వెకిలి విమర్శలతో తమ తెలివిని ప్రదర్శించుకో గలుగుతున్నామన్న అవివేకంతో - అసలు వాళ్ళు వచ్చిందే అందుకా అనిపించేట్లుగా. విమర్శ చేయవద్దని కాదు. అక్కడ అసమంజసంగా శబ్దకాలుష్యం చేయడం సలక్షణం కాదు. వ్యక్తిగతాలు వ్యక్తిగతంలోనే వుండాలి. వుంటే బావుంటుంది. అటువంటివారు జ్ఞాన పరీక్షలో నిలవలేరు. అహంభావాన్ని కప్పి పుచ్చుకోవడంలో అభాసు పాలవుతుంటారు. వాళ్ళు స్వయంకల్పిత పరిమితుల్లోనే, పరిధుల్లోనే వుండిపోతారు. సమర్యాదకు తమంతట తామే తమని దూరం చేసుకున్నవాళ్ళవుతారు. అయితే అటువంటి వాళ్ళలో కూడా మార్పు వస్తుంది. ఆత్మవిమర్శ చేసుకునే క్షణం వస్తుంది. ఆ క్షణాన్ని దగ్గరకు చేయగలిగేది ఒక్క చదివే అలవాటు మాత్రమే. చదువు సంస్కారలోపాల్ని సరిదిద్దగలదు. అవివేక మేఘాల్ని తొలగించగలదు. అందుకని చదివే అలవాటు బాటలో వున్న మనం సాహితీ సభలకు, సమావేశాలకు వెళ్ళడం చాలా అవసరం. శ్రోతగా, ప్రేక్షకుడిగా రసానుభూతి పొందాలి. పొందుతాం. సమావేశాల్లో పాత్ర ధారులం కూడా అవుతాం. వ్యక్తిగా కావల్సిన జ్ఞానాన్ని మనం సాధించుకోగలుగుతాం. ఆ అనుభవంలో ఎదిగిన మన వ్యక్తిత్వం - మన ఆత్మీయులు బంధు మిత్రుల కలయికల్లో - నలుగురి మన్ననలు పొందగలుగుతాం. లేకపోతే బంధువన్న

కృత్రిమ గౌరవానికే మనం పరిమిత మవుతాం. ఒక్కోసారి అవమానం చేయకుండానే అవమానించ బడ్డాం అనే అనుభూతికి గురవుతాం. కనీసం అప్పుడైనా అనిపిస్తుంది. అనిపించాలి. లోపం ఎక్కడో లేదు మనలోనే వుంది అని. మనం తగిన క్రమశిక్షణతో సవరించుకుంటే సరిదిద్దుకుంటుంది – చదువుతో.

అయితే మన తెలుగు సంస్కృతిలో బంధువుల గురించి సదభిప్రాయం లేదు. నేను స్నేహితులకిచ్చిన ప్రాధాన్యత బంధువులకివ్వలేనండీ. ఓర్వలేని తనం, ప్రోత్సహించలేని తనం. డబ్బు, నగలు బట్టలు వీటితోనే బంధువుల్ని అంచనా వేసి పీటలు వేసే నైజం ఎక్కువ వుంటుందండీ – అనే వారిని ఎక్కువమందిని చూస్తుంటాము. అదెలావున్నా విడిపోయిన అన్నదమ్ములను కలపగలిగేది – తోటికోడళ్లు. ఐకమత్యంగా వున్న అన్నదమ్ములను విడదీయగలిగేది – తోటికోడళ్ళు. దీనికి పూర్తి భిన్నమైన పరిశీలన ఏంటంటే ఆయనకు బంధుప్రీతి ఎక్కువండీ – అనడం!

చదివే ఏకాగ్రతలో అటువంటి ఆలోచనలకు మనం దూరంగా వుండాల్సిందే!

చదువుని కొన్నాడు!

"మావాడి చదువును కొన్నా, ఫలితాలు కొన్నా, ఆఖరికి ఎం.బి.బి.ఎస్ డిగ్రీ కొన్నా"

"యింకేం మీరో డాక్టరుకి తండ్రి అనిపించుకున్నారు. అంతకంటే ఏం కావాలి"

"అది భరించలేకే వాణ్ణి ఓ మామగారికి అమ్మా"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండీ"

"గొప్పింటి అల్లుడిగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు"

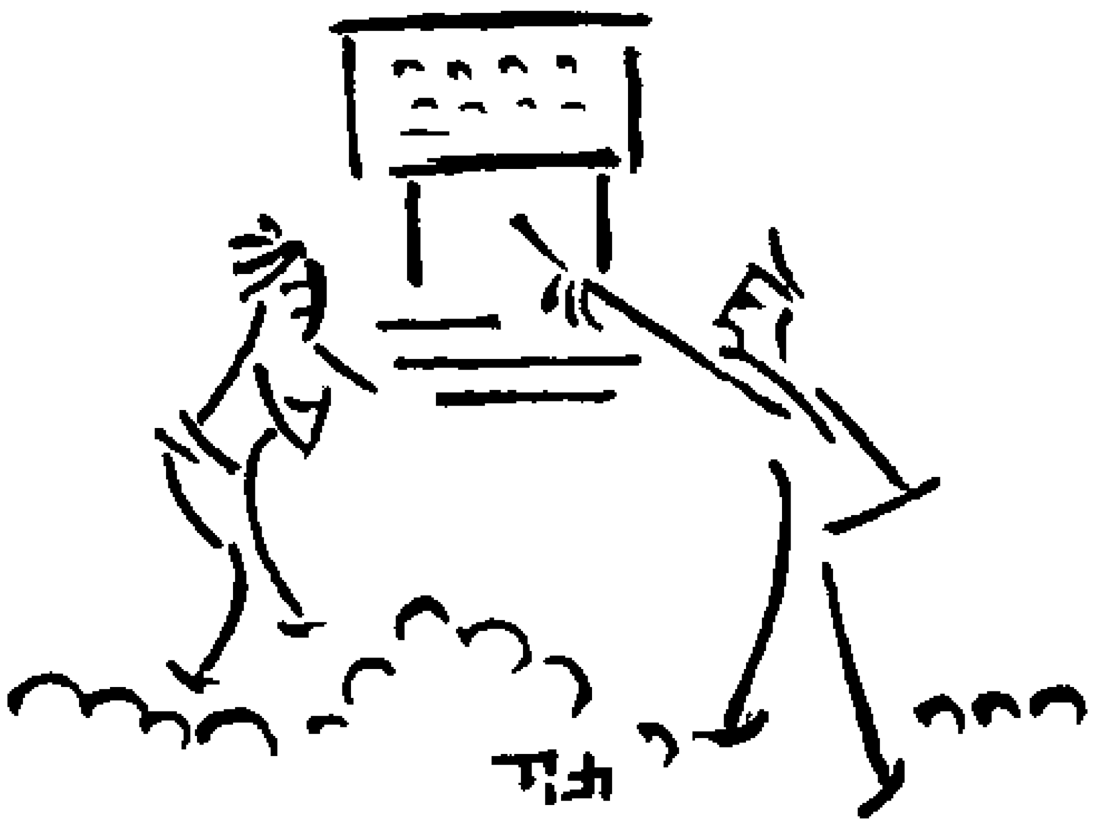

తెలుగు తీయదనంలో

ఇది రక్షిత స్థలం - ప్రవేశం లేదు. అన్న పెద్ద అక్షరాలు! అతిక్రమించిన వాళ్ళు శిక్షార్హులు - వెయ్యి రూపాయలు జరిమానా అన్న చిన్న అక్షరాలను బోర్డు మోస్తున్నది.

పాపం, అతను - సహజంగా మంచీ చెడు విచక్షణ తెలిసినవాడే. అక్షర జ్ఞానం లేదు. అటువంటి ప్రదేశాలుంటాయని తెలియకపోవడం ఒకటి, అదే మొదటిసారి రావడం - ఒకటి. ఆ సమయానికి అక్కడెవరూ లేరు జాగ్రత్త చెప్పడానికైనా - లోపలికి అడుగు పెట్టాడు, ఓ ప్రక్క ఏదో తెలియని భయం వెంటాడుతున్నా.

"అక్కడంత పెద్ద అక్షరాలు రాసి పెట్టాం. బుద్ధిలేదా? గుడ్డివాడివా? కళ్ళు నెత్తికెక్కాయా?"

"తెలియక తప్పు చేశానండీ. తెలిస్తే ఎందుకు చేస్తానండి. నేనూ మనిషినేగా"

"అదంతా నాకనవసరం, నువ్వు తెలిసి చేశావో తెలియక చేశావో నాకెందుకు? నువ్వు నిర్లక్ష్యంగా లోపలికి రావడం నేను దూరం నుంచి చూస్తూనే వున్నాను. కేక పెట్టాను. నా కేక కూడా నీకు వినబడలేదు. బహుశా చెవుడు కూడా వుందేమో. నీతో నాకు మాటలనవసరం. వెయ్యి రూపాయలు పరిహారం కట్టి వెళ్ళాల్సిందే.

అటువంటి సందర్భాల్లో అరెరే, ఆ కొద్ది చదవగలిగే శక్తి వుంటే ఇంత అనర్థం జరిగేది కాదుగా - అన్ని మాటలు పడాల్సి వచ్చేది కాదుగా అనిపిస్తుం డొచ్చు. నేను చదువుకోవాల్సిందే - అని పట్టుదల పెరిగి వుండొచ్చు. చిత్రం

ఏంటంటే - వ్యక్తులెవరు, చదువు వచ్చినవారా, రానివారా అని కాదు. అలా అవమానాలలో పుట్టిన పట్టుదలలు కూడా, పురిటిసంది కొట్టినట్లు అతికొద్ది సమయంలోనే నిర్వీర్యం అవుతాయి. ఏ ఒకరో ఇద్దరో పట్టుబట్టి సాధించి చూపిస్తారు. అదే ఆవేశపరుడైతే కసి, పగలకు దారి తీస్తాయి. ఓ చిన్న మాటలో కోపం వచ్చి అది రక్తం కళ్ళ చూసిందాకా అంతే వుంటుంది. ఆ తర్వాత జైల్లో రాళ్లు కొట్టేటప్పుడు చల్లారుతుంది. చల్లబడి గడ్డ కడుతుంది. కానీ ఏం చేస్తాం జీవితకాల ఖైదీ. నేరం ఏంటంటే క్షణిక కోపానికి లోనవడం - అది ఎంత నష్టం మనకే చేస్తుందో అప్పుడు తెలుసుకోలేకపోవడం. భార్యాపిల్లలకు దూరమై కన్నీటితో జైలు గోడలు కడుగుతుంటే కాలాన్ని జాలి చూపమని కోరడమే మిగులుతుంది.

అదే కోపాన్ని - ఓ మంచి పని చేయడానికి ఉపయోగించుకోలేం - చదువుని సాధిద్దాం అని నిర్ణయం తీసుకుని నిలబడలేరు. నిలబడాలి.

అమెరికాలో వయోవృద్ధులు కూడా పట్టుబట్టి చదువులు సాధిస్తారు. అక్కడంటే అవకాశాలున్నాయండీ, మనకెక్కడివండీ అనొచ్చు.

ఒక వయసు మళ్ళిన అతను గడ్డపారతో గుంట తవ్వుతున్నాడు. కండలు మడతపడి, లుకలుకలాడుతూ, చెమటలు కారుతున్నాయి. యజమాని కొడుకు చదువు వచ్చిన పిల్లవాడు అడిగాడు. "బట్టలు పిండితే నీళ్ళు వచ్చినట్లుగా ఉంది. వెళ్ళి ఫ్యాను కింద పడుకుని రెస్టు తీసుకోవచ్చుగా" అని. అలా కొన్ని మాటలు అయిన తరువాత -

"బాబూ మీకంటే చిన్నతనంలోనే అంత చదువొచ్చింది. నాకు అక్షరం ముక్కలేదు. వస్తే జీవితమే ఇంకో రకంగా వుండేది"

"నీకెందుకు నేను చెబుతా. సాయంత్రం వెళ్ళేటప్పుడు ఓ గంట వుండు చాలు"

"బాబూ! మీ విలువైన వేళని నాలాంటి వాడి మేలుకి ఉపయోగిస్తే అయ్యగారు నన్ను నాలుగు తంతారు. చిన్నపిల్లవాడు ఏదో అంటే పెద్దవాడివి నీకు బుద్ధిలేదురా. ఈ వయసులో నీవు చదివి ఏం సాధిస్తావురా" అని అరుస్తారు బాబూ.

"డైలీ పేపరు చదవగలిగితే చాలు. అని చెప్పు"

"నీకు తెలియదు బాబూ ఎదురు జవాబు చెప్పి నేను బతకలేను"

"అయితే ఎవరికీ తెలియకుండా మీ ఇంటికి వచ్చి చెబుతాలే"

అమ్మో! అని అతను కన్నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు పిల్లవాడిలో దేవుడిని చూసి.

ఇటువంటి సన్నివేశాలు ఎన్నో మనకు తారసపడతాయి.

చదవలేకపోవడం - చదువు లేకపోవడం ఒక తీవ్రమైన మానసిక లోపం. ఎడతెగని నొప్పి, దానికి మన మనసే మంచి వైద్యుడు. మన మనసులోనే చికిత్స చేయవచ్చు. మనం పూర్తిగా ఆరోగ్యవంతులం కావచ్చు. జ్ఞాన ధనవంతులం కావచ్చు.

పల్లెలు, పట్నాలూ, నగరాలూ స్థలబేధం, ప్రాంతీయ భేదం లేకుండా మన తీయటి తెలుగుతల్లి అన్నం తిందాం. చదువును సాధించి అమ్మ మనసుకు ఆనందం కలిగిద్దాం.

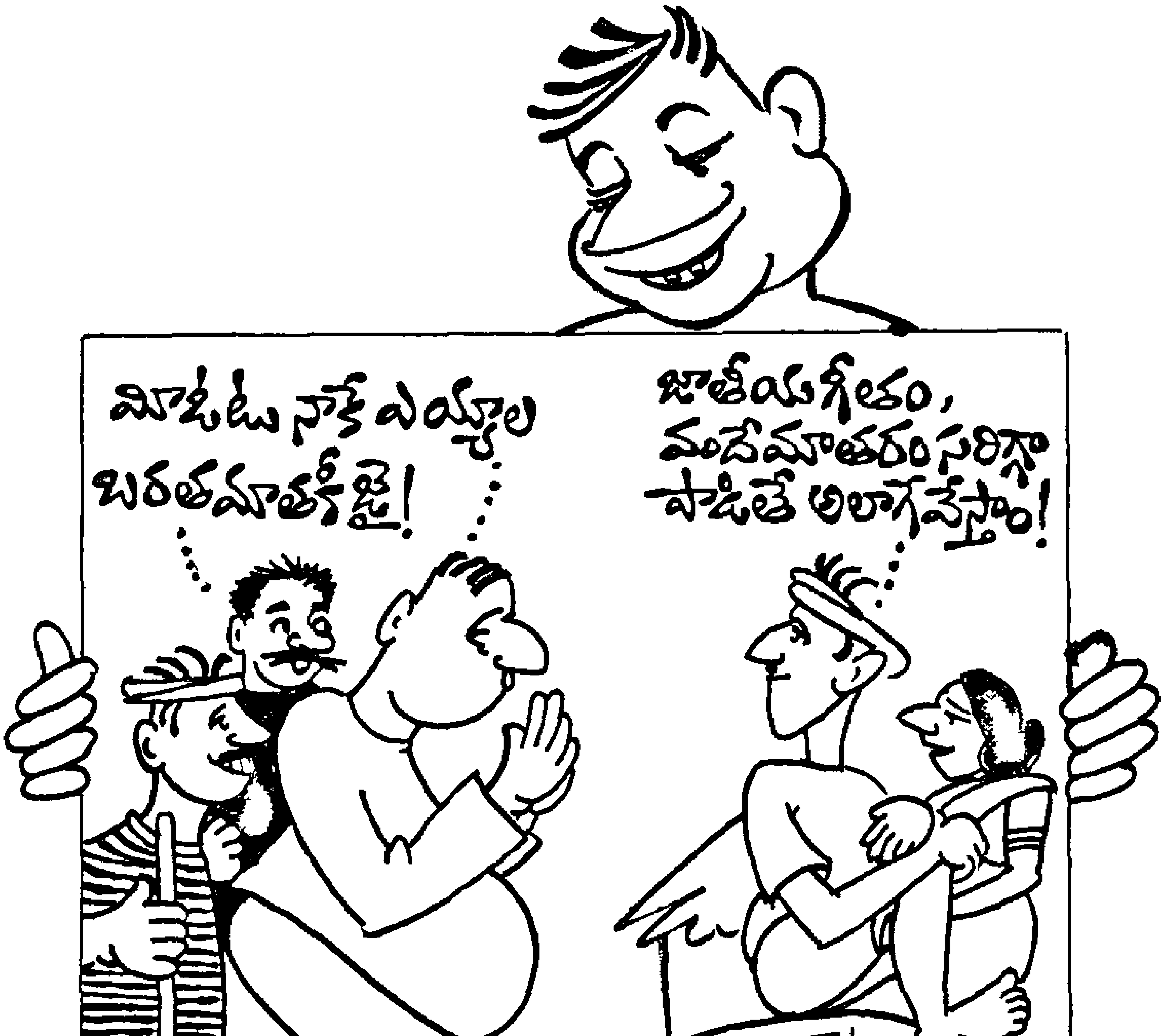

ACC 132095

అనువాదంలో

అనువాదం చేయడం, అనుసృజన చేయడం గొప్ప కళ. గొప్ప సంస్కారం వుంటేనే ఆ పని చేయగలుగుతారు. ఓ మంచి ఆలోచనను నలుగురికీ తెలియ పరచాలనే సంస్కార సంకల్పం నుంచి తీసుకున్న నిర్ణయంలో పరభాషలో నుండి పరిభాషలోకి సాహిత్య ప్రసాదాన్ని పంచుతారు.

భాషా గోడలు అడ్డురాకుండా మానవత్వం పరిఢవిల్లాలి అన్నదొక్కటే ఆశయం. రెండు భాషలపై పరిజ్ఞానాధికారం వుండాలి. రాయగలిగినవాళ్ళు బద్ధకాన్ని ఆశ్రయించిన వాళ్లు ఎంతోమంది వున్నారు. దానికి వ్యక్తిగత కారణాలు ఎన్నో వుండొచ్చు. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ అనువాద పుస్తకాలు రెండోశ్రేణికి చెందినవి కావు. అసలు రచయిత సృజన హృదయాన్ని సరిగా ఆవిష్కరించాడో లేదో - తను అర్థం చేసుకున్నదే అనువాద రచయిత రాశాడేమో. అసలు రచయిత ఉద్దేశాన్ని వక్రీకరించి రాశాడేమో - అన్న శంకలు కొందరికొస్తాయి. అటువంటివాళ్లు అసలు పుస్తకాలు చదవాలి. చదవాలంటే ఆ భాష తెలిసుండాలి. లేకపోతే ఆ భాష నేర్చుకోవాలి. అలా నేర్చుకోవడానికి పట్టుదల కావాలి. అదేవుంటే అదేమంత కష్టమైన పనికాదు. భాషాశాస్త్రవేత్తలు ఎందరో వున్నారు. అంతేగాని స్వంత ఆలోచనా కొలతలతో తూచి అనువాద కళంకితం చేయబూనరాదు.

పాతతరం రచయితలు ఎంతోమంది ద్విభాషా, త్రిభాషా పాండిత్యం వున్నవాళ్ళున్నారు. బహుభాషా జ్ఞానసాధన అది ఓ తపస్సు, కృషితోనే మన సొంతం అవుతుంది.

జాతికవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ - తన గీతాంజలిని ఆయనే ఆంగ్లంలోకి అనువదించారు. ప్రఖ్యాత సినీ దర్శకుడు సత్యజిత్‌రే ఇంగ్లీష్‌లో ఎన్నో పుస్తకాలు రాశారు. ఆర్కేనారాయణ్, ముల్కరాజ్ ఆనంద్ వంటివారల సంగతి మీకు తెలిసిందే. స్వామి వివేకానంద, జిడ్డు కృష్ణమూర్తి వంటి మహనీయుల ఇంగ్లీషు చదివినా, విన్నా ఆ భాషలో తీయదనం తెలుస్తుంది. అలా ఎందరో ఉన్నారు. ప్రపంచ

భాషగా కొనియాడబడుతున్న ఇంగ్లీషుని అంత శ్రద్ధగా అంత నైపుణ్యంగా అధ్యయనం చేసినవాళ్ళలో మన భారతీయులే ప్రథమ స్థానంలో వున్నారు. అది ఇంగ్లీషు కాదు మన భాషే అనుకునేంత ధారాళంగా మాట్లాడేవాళ్ళు మనవాళ్ళు ఎంతోమంది వున్నారు. ఎందుకలా అనిపిస్తుందంటే మనిషి మనసు, మానసిక స్పందనలు ఎక్కడైనా ఒక్కటే కాబట్టి.

దాని వెనక వాళ్ళ కృషిని మన మనసుతో చూడగలిగితే మన భాషే మనకు సరిగా రానివాళ్ళకు మన మాతృభాషా పాండిత్యంలో గొప్పతనాన్ని తెలుసుకోవాలనే పట్టుదల వస్తుంది. అయితే అరకొరా ఇంగ్లీషు ముక్కలు కొరికి తినేవాళ్ళు తెలుగులో మాట్లాడడమే అనాగరికం అనే స్థాయికి చేరుకుంటున్నారంటే బాధగా వుండదా మరి. అటువంటివారు ఎదురు పడితే - ఆంధ్రభోజుడికి అభివాదం చేసి - తెనాలి రామకృష్ణ కవి పద్యం ఒకటి వినిపించి కీ.శే.పానుగంటి లక్ష్మీ నరసింహారావుగారి సాక్షి వ్యాసాలన్నీ ఇవ్వలేకపోయినా ఒక 'స్వభాష' మాత్ర వారి గుండెల్లో వేద్దామనిపిస్తుంది. అయినా వారి స్థితికి మనం జాలిపడాలి. ఎందుకంటే - తల్లి లేని పిల్లలు వాళ్ళు, తల్లిని తన్ని విసిరేసిన వాళ్ళు - అనడంలో వెనకాడాల్సిన పనిలేదు కాబట్టి - వద్దులెండి అటువంటి వారి తలపు. సమాజంలో ఎన్నో విషయాలు మనకు తెలియదు. పని గట్టుకుని మనకు చెప్పేవారు లేరు. మనమే తెలుసుకోవాలి. తెలుసుకోవాలంటే చదవాలి. అంటే నేర్చుకోవాలి.

రోజు గడుస్తుంటే మనం నేర్చుకునే గుణంలో మార్పు మనకే తెలుస్తుంది. చదువుకోసం పడ్డ శ్రమ ఎప్పటికీ వృథా కాదు. నేర్చుకునే ప్రక్రియలో మనకు నేర్చుకునే మెళకువలు మనంతట మనకే తెలుస్తాయి. తెలుస్తున్న సంగతి మనకు తెలుస్తుంది కాబట్టి చదువుపై శ్రద్ధ, చదవాలనే కోరిక బలపడుతూనే వుంటుంది. చదివే అలవాటు చదువు సాధించాలనే చదువుతోనే వస్తుంది. చదువుదాం, చదవనిద్దాం, చదువునిద్దాం. చదువుతో మానవత్వపు విలువలు పెంచుదాం.

మనసు పరిమళాలలో

ఒక జోక్ బయటికొచ్చిందంటే - వినాయకుడు పాలు తాగాడన్న వార్తలాగా పాకిపోతుంది. తిరిగి, తిరిగి ఆ నవ్వు సృష్టించిన వారికే వినిపిస్తారు, అది తామే సృష్టించినట్లు. అది ఎవరూ ఆపలేని దుస్థితి. ఎందుకంటే జోక్‌తోపాటు రచించిన వారి పేరుండదుగా. అయితే విశేషం ఏంటంటే - అది నవ్వుకున్న బలం. నవ్వులు పంచాలనే సదాశయం. నవ్వు జీవితానికి ఔషధం. నవ్వులు సృష్టించేవారిని మనం గౌరవించాలి. ముఖ్యంగా కాపాడుకోవాలి. కాపాడుకోవాలంటే వారెవరో తెలియాలి.

హాస్య రచయిత - తన జోకులన్నీ ముందే ఎవరికీ చెప్పకుండా - ఒక దగ్గరగా చేర్చి పుస్తకంగా వెలువరిస్తే - దానికి తేది, వివరాలు వుంటాయి కాబట్టి అదొక మేలు. వీలు. అలా వచ్చినా అది రూపాంతరాలు, మలుపులు తిరిగి ఎటెటో వెళ్ళి ఏంటేంటో అవుతుంది. అదో విషయ చౌర్యవిశేషం. అదలా వుంటే-

సాహితీ సృష్టిలో భావచౌర్యం ఒక నేరం, ఒక అధోగతి అని తెలిసినా చేస్తున్నవాళ్ళు - పత్రికాముఖంగా పట్టుబడిన వాళ్లూ వున్నారు. అది ఒక నీచనైజం, అంతకంటే ఏమీ అనలేం. అతనెవరో తెలిసి నలుగురిలో అతను కలిసినప్పుడు మాటలు తగిలించడం జరుగుతుంది. అయినా - కావాలని చేసిన వాడు తెలిసి చేసిన తప్పులకు ఏ మాటలు ఏం చేస్తాయి -

సింగరాజు రామచంద్రమూర్తి గారి కథ. కథ పేరు గులాబిముళ్ళు. ప్రసిద్ధ రచయితలకు ఓ చురక. ఓ ప్రసిద్ధ రచయితను ఓ వర్ధమాన రచయిత కలిసి - నేనో కథ రాశాను. మా వీధిలో మహనీయుడిగా వున్న మీకు చూపించి మీ

ఆశీస్సులతో రచనలు చేయడం కొనసాగిస్తాను అంటాడు. సరేనని కథ చదివి కలం పట్టిన ప్రతివాడికీ రచయిత కావాలనే తహతహ. అని హేళన చేసి పంపిస్తాడు. ఆ కథే ప్రసిద్ధ రచయిత పేరులో ఓ పత్రికలో చూసి బాధపడతాడు. వర్ధమాన రచయిత. బాధను మనసులో దాచుకుని కొన్నాళ్ళ తర్వాత – మళ్లీ ఓ కథ రాశాను. ఇదీ బావుండకపోతే నాలో రచించే గుణాన్ని చంపుకుంటాను అంటాడు. ఈ కథ కూడా సహజంగానే బావుంటుంది కాబట్టి చదవకుండానే – రచయితను నిరుత్సాహ పరిచి పంపిస్తాడు. యధావిధిగా తన పేరుతో కథ ప్రచురితం అవుతుంది. పాఠకులు ప్రసిద్ధ రచయితను తిట్టిపోస్తూ ఉత్తరాలు రాస్తారు. ప్రచురించిన వారి అజాగ్రత్తనూ ఎత్తి పొడుస్తారు. ప్రసిద్ధ రచయిత అభాసు పాలవుతాడు. – ఎందుకంటే అది ఎవరో రాసిన స్థాయి లేని కథ. అప్పటికే ఏ పత్రికలోనో ముద్రించింది – అదీ కథ గుర్తున్నట్లుగా.

రచయితల మానసిక నైజంలో కొన్ని వక్రతలుంటాయి. ఉన్నాయంటే – మానసికంగా స్వచ్ఛత లేని వ్యక్తి అన్నమాట. అటువంటివాళ్ళు అల్పకాలంలో అఖండ ఖ్యాతి ఆశించి చేసే తొందరపాటు పనులు అలాగే వుంటాయి. అటువంటి వారు అక్కడికే పరిమితమవుతారు.

రచయితే కాదు – ఎప్పుడు ఎక్కడ, ఎవరైనా ఏ సమాజంలోనైనా, ఏ ఆదర్శ సమూహంలోనైనా, ఏ సంఘంలోనైనా, ఒకరో ఇద్దరో వక్రబుద్ధి గలవాళ్ళుంటారు. ప్రలోభాలకు వ్యక్తిత్వాలను అమ్ముకునేవాళ్లు. కోతకొచ్చే సమయంలో పంటను మంటగలిపేవారు. తప్పు తెలుసుకోరు. బుద్ధి మానుకోరు. ఎవర్ని ఎటువంటి మాటనడానికైనా వెనుకాడరు.

చిన్నా పెద్దా, ధనవంతుడు, బీదవాడు అన్న తారతమ్యాలు లేకుండా ఇటువంటి వాళ్ళు లేని చోటు లేదు – ఉంటారన్న నిజం తెలియనివాళ్ళూ లేరు – అన్న విషయం అందరికీ తెలిసిందే కాబట్టి.

మనం అటువంటి విషయంపై చర్చకు గాని, అసలా విషయాల గురించి ఆలోచించడం మానేయాలి. ఎక్కడైనా మనం తీసుకోవాల్సింది మంచే అనుకోవాలి. మనం ఆనందించాల్సింది పరిమళించిన పువ్వును గాని అడుగునున్న బురదకాదు

అనుకోవాలి. బురద వుంటుంది అన్నది నిశ్చల నిజం. అయితే మన మనసులో బురదను గుర్తించగలగాలి. తీసేయగలగాలి. ఇటువంటి ఆలోచన పుట్టడానికైనా మనం చదవాలి.

గంధం వాసన అద్భుతం. హోమం జరుగుతున్నప్పుడు నెయ్యి కాలుతున్న వాసన మనసుకు హాయిగా వుంటుంది. అయితే ఆ సువాసనలోనే మనం ఎప్పుడూ వుండలేం. రబ్బరు కాలుతున్న వాసన కూడా మన నాసికను తగులుతుంది. ఉల్లిగడ్డ లేకపోతే కూర రుచిగా వుండదు. ఆ గుబాళింపే వేరు. కుళ్ళిన ఉల్లిగడ్డ దగ్గర మనం ఓ క్షణం కూడా వుండలేం. ఎయిర్ కండిషన్డ్ షాపుల్లో వస్తువులు కొనగలగాలి. మోండా మార్కెట్ రొచ్చు కూడా మనకు తెలియాలిగా.

మనకు చేతిలో పుస్తకం ముఖ్యం.

చదువుకి కట్టవేశాడు!

"మావాడు ఎప్పుడూ వెనక బెంచీవాడే"

"ఏదో ఒకటి చదువుకున్నాడన్నమాట"

"అదే వుంటే లేందేముందండీ. పక్క క్లాసు పిల్లల పుస్తకాలు కూడా తీసుకొచ్చి అట్టలేసి యిచ్చేవాడు"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండి"

"బుక్ బైండింగ్ పనులు చేస్తున్నాడు"

చీమ సందేశంలో

పుట్టి పెరిగి ఆలోచించే గుణం మొదలు కాగానే ముందుగా మనల్ని వేదన వేదాంతానికి గురి చేసేది చావు బతుకుల గురించి యోచన. పుట్టింది మొదలు చావుకోసమే పరుగులాటంతా. అదేదో గొప్ప నిజం మనమే తెలుసుకున్నట్లు - ఏది చేసినా, ఏది చూసినా అదొక నవ్వు. మనిషి జన్మలో ఔన్నత్యాన్ని గుర్తు చేసుకోం. మనసు మహిమను తెలుసుకోలేం. నీటి బుడగ. వెలిగిమలిగే కొవ్వొత్తి అంతే! మనసు కష్టాలను తట్టుకోలేక ఆత్మహత్యే పరిష్కారం అనుకునేవాళ్ళు ఆవేశాల్ని హత్యలతో చల్లార్చేవాళ్ళు, మూర్ఖత్వాలకు సమాజ గతికి చితి పేర్చేవాళ్లు - వాళ్ళే కనిపిస్తారు. బలహీన మనస్తత్వాలు ఎప్పుడూ వుంటాయి.

ఒకతను - తలెత్తితే చాలు ఎదురు దెబ్బలే, అవమానాలే, పరాభవాలే, హేళనలే ఓటములే! అనే నిరంతర వేదనతో బద్ధకస్తుడై నాలాంటివాడు బతికుండి చేయాల్సిందేమీ లేదు, ఎవరో ఒకరికి బరువై పడుండడం తప్ప అనుకుని చచ్చిపోవడాన్ని మించిన బతుకు లేదనుకుంటాడు. అదే గెలుపనుకుంటారు. ఆ గెలుపుని ఎలా సాధించాలా అని ఆలోచిస్తూ - మోకాలి మీద గడ్డం ఆనించి తన నిర్ణయానికి ఆచరణా క్రమాన్ని రచిస్తుంటాడు. ఉన్నట్టుండి అతని వంటిమీద చీమొకటి పడుతుంది. కుట్టిపెట్టు నీకొచ్చిందదేగా అని దాంతో ఏదో మాట్లాడుతాడు. ఏం మాట్లాడవేం అంటాడు.

కాలి వెంట్రుకలే వృక్షాలన్నట్లుగా తప్పించుకుంటూ చీమ సాగుతుంది. ఎక్కడినుంచి వచ్చిందో ఎటు వెళ్తుందో దానికేం ఆలోచన వున్నట్లు కనిపించడం లేదు. దానిని వేలుతో కొడతాడు. వెళ్ళి నేల మీద పడుతుంది. ఎవరు కొట్టారు,

ఎందుకు పడ్డానో - ఎక్కడుండే దాన్ని ఎక్కడున్నాను దానికవేం ఆలోచనలు లేవు. ఆలోచనతో ఆగి ఆలోచించడం లేదు. క్షణం ఆలశ్యం అయితే వెళ్ళాల్సిన రైలు అందదేమో అన్న ప్రయాణీకుడి ఆరాటంలా అది సాగుతూనే వుంది. మళ్ళీ వేలుతో కొడతాడు. నేల వదిలి నీళ్ళలో పడుతుంది. ఇంతకు ముందు కాళ్ళకింద నేల వుండేది ఇప్పుడు నీళ్ళలా వచ్చాయి అన్నటువంటి ఆలోచనలు లేకుండా సాగుతూనే వుంది. నీటి వరద దానికి ఉప్పెనలా రావడంతో అతని చూపుకు అందకుండా పోతుంది. ఇంకో చీమ అతన్ని కుడుతుంది. ఆ మంటతో దాన్ని కాలుతో తొక్కేస్తాడు. చిటుక్కున శబ్దంతో అది చచ్చిపోతుంది. కాలుకింది చీమ కపాలమోక్షం అనుకుని నవ్వుకుంటాడు. వేదాంతంతో కూడిన నవ్వు. తళుక్కున అతనికో జ్ఞానోదయం అయింది. ఆలోచించే గుణం వుంది గదాని ఆలోచనలకే జీవితాన్ని వృధా చేయడం అవివేకం. వికలాంగుణ్ని కాను. కాళ్ళు చేతులు సక్రమంగా వున్నాయి. కదిలినంత కాలం ప్రతిక్షణం ఏదో పనిలో వుండాలి. బద్ధకాన్ని వదిలి పెట్టాలి. పని ఏదైనా పనిని ప్రేమించాలి. పనే - మనసుని శరీరాన్ని ఆరోగ్యంగా వుంచుతుంది - ఇదీ అతనికి కలిగిన జ్ఞానం.

పని-పని-పని! ఇల్లూడవడం - ఫ్యాను రెక్కల మీద మట్టిని శుభ్రం చేయడం, - పక్క బట్టలు మడతపెట్టడం, పేపరు చదవడం - పుస్తకానికి అట్ట వేయడం - చిన్నపనీ, పెద్ద పనీ అని తేడా లేకుండా - పని ఒక పూజ అన్న అంకితభావం మొదలైంది. తను చేసే పనిమీదే దృష్టి, మనసు లగ్నమై వుంటోంది.

అక్కడినుంచి - అతని జీవనశైలి మారింది. మనసు ఆరోగ్యం తెలుస్తోంది. ఒక్కొక్క ముడీ విప్పుకుపోతూ చిక్కులన్నీ తొలగిపోవడం మొదలైంది. ఒక్క ముక్కలో భగవద్గీత కూడా అదే కదా. కర్మ, కర్మ, కర్మ చేయి. ఫలితాన్ని ఆశించకు. ఫలితం గురించి ఆలోచించకు! అనే కదా! మనముండే భూమి ఓ గుండ్రటి విమానం. భూమిని మించిన పరిమాణంలో కోట్లాది నక్షత్రాలున్నాయి. ఈ అనంత విశ్వంలో. ఎత్తుగా వెళితే భూమి చిన్నగా కనిపిస్తుంది. ఎత్తు పెరిగితే ఓ నక్షత్రమై దర్శనమిస్తుంది. ఆ కొద్ది భూమిలో మూడు వంతులు నీళ్ళే. ఇంకా అడవి, ఎడారి ప్రాంతం - అని అందరికీ తెలిసిగూడా నా దేశం, నా స్థలం, నా

ప్రాంతం అని గొడవలెందుకు, ఉద్యమాలెందుకు, యుద్ధాలెందుకు, న్యూక్లియర్ బాంబులెందుకు అని మన పిల్లలు మనల్ని అడిగినా మనల్ని మనం ప్రశ్నించుకున్నా జవాబు చెప్పుకోలేం.

మనిషి తనని తనకు దూరం చేసుకుని చూసుకునే మానసిక స్థాయికి ఎదగాలి. తన వ్యక్తిత్వానికి తానే దర్పణం పట్టుకోగలగాలి. తనలో లోపాలు ఎవరో ఎత్తి చూపేముందు తానే చూసుకోగలగాలి. కొద్దిపాటి తెలివి ఉన్నవాడికి కూడా ఎవరన్నా సలహా చెబితే చాలు కోపం వస్తుంది. తన కోపాన్ని విశ్లేషించుకుని శాంతపడి నిజం తెలుసుకునే లోపులో ఒక్కోసారి అనర్థాలు గూడా జరిగిపోతాయి. అటువంటి ఏదో ఒక్క చిన్న అనుభవంతో ఆలోచనా విచక్షణ అలవాటు చేసుకున్నవాళ్ళూ వున్నారు. ఆలోచన లేక అవస్థలు పెడుతూ, పడుతూ వున్నవాళ్ళున్నారు. అందరూ మంచివాళ్ళు ఎందుకుండరు? మళ్ళీ ఓ చిన్నపిల్లవాడి ప్రశ్న. జవాబు చెప్పడానికి ప్రయత్నించిన దానికన్నా జవాబు తెలుసుకున్నట్లు నటన చేసిందానికన్నా - అందరిలో మంచి సంగతి మనకెందుకు మనం మంచిగా వుందాం అనుకుందాం. పుస్తకం తెరుద్దాం.

చదువు తడిసింది!

"ఆఁ నాదేదో వానాకాలం చదువులెండి"

"నాకు తెలియకడుగుతా... అంటే ఏంటండి"

"నేనెప్పుడు బడికెళ్ళినా వానొచ్చేది. బట్టలు తడిసేవి. పుస్తకాలూ తడిసేవి. ఎండబెట్టుకోవడంతోటే నా బతుకెండిపోయింది. చదువు నీరుగారి పోయింది"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నారండీ"

"బట్టలు యిస్త్రీలు చేస్తున్నాను"

మనశ్శుచిలో

ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టే ముందు కాళ్ళు కడుక్కోవాలి. అప్పుడే కాదు కాళ్ళు ఎప్పుడు కడుక్కున్నా మనసుకి హాయిగా వుంటుంది. అలాగే స్నానం చేసినప్పుడు కూడా, తలంటి స్నానం ఇంకా హాయిగా వుంటుంది. ఇల్లు చిన్నదా, పెద్దదా అని తేడా కాదు, శుభ్రంగా ఊడ్చి కడిగి, తుడిచి ముగ్గు పెడితే అది కూడా మనసుకి హాయిగా వుంటుంది. బీదవాళ్ళు, ధనవంతులు అని బేధాలు లేకుండా అందరూ శుభ్రంగా వుండాలి. నిద్ర లేవగానే పళ్ళు తోముకుంటే నోరు శుభ్రంగా వుంటుంది అంటే వుంచుకోను అన్నారనుకోండి. నిప్పు కాలుతుంది అని చెబితే కాలదు చల్లగా వుంటుంది అని జవాబు వచ్చిందనుకోండి. మనం అక్కడ ఆగిపోవడం మంచిది. అయితే నోట్లో వేసుకోండి – అని మన అసహనాన్ని ప్రకటించకూడదు. వాళ్ళ అభిప్రాయాలపై మనం ప్రభావం చూపించినట్లవుతుంది. అలాగే మంచి మాటలు కూడా అన్నివేళలా అందరికీ చెప్పకూడదు. మన మంచే ఎదుటివాళ్ళకు చెడు కావచ్చు. ఎదుటివాళ్ళలో మనం చూసే చెడు – వాళ్ళలో అయితే చెడు అదే మనకైతే మంచి అనుకోవడం ఏకపక్ష స్వార్థ విశృంఖలత్వం. అటువంటి సున్నితాల జోలికి వెళ్ళకుండా ఎలాగైతే ఇంటిని, వంటిని శుభ్రం చేస్తామో మన మనసుని మన మనసుతోనే శుభ్రం చేసుకోవాలి. కోపం, చికాకు, ఎవరో ఏదో అన్నారన్న బాధ, అనుకున్నది అనుకున్నట్లుగా జరగలేదని వేదన మనసుకి ప్రశాంతతను దూరం చేస్తాయి. వాటిని చిన్నగా తొలగించుకోవాలి.

పుస్తకం పట్టుకుని మొదటి పేజీలు చదివేటప్పుడు మనసుని కమ్మిన ఏవో ఆలోచనలు – ఏకాగ్రతను పక్కకు లాగుతుంటాయి. ఉదాహరణకి – అంతకు ముందు మనం ఎవరితోనో ఏదో విషయం గురించిన అభిప్రాయ ప్రకటనలో పాలు పంచుకుంటాం. అదేదో అనుకున్నట్లుగా సాగలేదని ఓ అసంతృప్తి మనకు

తెలియకుండానే మన మనసు పొరల్లో దాక్కుని వుంటుంది. అరే – ఆ సమయానికి ఆ మాట అనుండాల్సింది – అని ఆలోచన ఆ మాటలు వెతుకుతూ అటుపోతుంది అప్పుడనలేదు. అనుంటే బావుండేది. ఇప్పుడనుకుని ఏం లాభం. ఈ సారి అటువంటి సందర్భం వచ్చినప్పుడు జాగ్రత్త పడాలి – అనుకుని ఆ ఆలోచనకు ముగింపు చెప్పాలి. అలా అవరోధం కలిగిస్తున్న ఆలోచనలకు ఎప్పటికప్పుడు స్వస్తి పలుకుతూనే ఉండాలి. ఇప్పుడు చేతిలో వున్న పని, చేయాల్సిన పని చదవడం. చేతిలో పుస్తకం – పుస్తకాన్ని పట్టుకునే చేతులు, చూసే కన్ను, చదివే మనసు అది ముఖ్యం. అది ప్రాధాన్యం. అని ఏకాగ్రతకు తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకుని యధాలాపంగా సాగిన ఆ పదిపేజీలు మళ్లీ చదివి కథతో కలిసిపోవాలి. పుస్తకం చదివేటప్పుడు పేజీల లెక్క చికాకు పెడుతుంది. వస్తువులో లోపమా మనలో లోపమా విమర్శ చేసుకోవాలి. సాధారణంగా మంచి పుస్తకమై మనసుకి నచ్చినప్పుడే – మనసుకు నచ్చిన పుస్తకాన్నే చదవడం మంచిది. ఒక్కోసారి చదవడానికి మనస్కరించని పుస్తకాల్లో కూడా మంచి భావ ప్రకటనలు, మంచి వాక్యాలు దొరుకుతాయి. కొన్ని వుంటాయి ఆ పుస్తకాన్ని చదవడం కొనసాగించడమంటే మన జీవితకాలాన్ని వృధా చేసుకోవడమే అనిపించేవి. తెలివిగల రచయిత అనవసరాన్నీ, అప్రస్తుతాన్నీ, అసందర్భాన్నీ, అసమంజసాన్నీ – అసలే ప్రస్తావించడు. ప్రస్తావించాల్సిన అవసరం రచనా పరంగా ఆవశ్యకమైతే అందంగా చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. పుస్తకం చదవడం పూర్తయింతరువాత ఆ పఠనానుభవాన్ని పునరావలోకనం చేసుకోవాలి. మంచి అలవాటు కూడా.

ఓ మంచి పుస్తకాన్ని చదివిన తరువాత పేజీలన్నీ వేలి మడతల్లో తిప్పేస్తే వచ్చే శబ్దాన్నీ, గాలినీ ఆస్వాదిస్తుంటే అదొక తీయటి అనుభూతి. ఆ పుస్తకాన్ని ఓ పువ్వులాగా మన బీరువాలో పెడుతుంటే ఓ ఆత్మీయుణ్ణి ఆదరించినట్లుగానే వుంటుంది. అది చదివే అలవాటులో ఓ తాదాత్మ్యత.

మన అసహ్యంలో

అసహ్యం! అసహ్యించుకునే గుణం. మన మనసునే కలిచి వేస్తుంది. ఉదాహరణకి – ఒకళ్ళు కూచునే పద్ధతి మనకు అసహ్యం వేస్తుంది. చిరాకు పుట్టిస్తుంది. ఆ మనిషి ఎప్పుడు పోతాడా అనిపిస్తుంది. బయటికి పంపించడానికి ఉపాయాలు వెతుకుతాం. ఆడవాళ్లు వున్నారే అన్న ఇంగిత జ్ఞానం కూడా లేదే అతనికి అనిపిస్తుంది. అతని పద్ధతిలో అసభ్యతను చెప్పి సరిచేయవచ్చు. చెబితే మాటకు మాట ఎలా దారి తీస్తుందో. కొద్దిసేపు అసహ్యాన్ని పక్కన పెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తాం. లాభం లేదు. వదిలించుకోవాల్సిందే. చివరకి అతన్ని పిలవడం మనదే తప్పు అని అనుకోవడంలో కొంత ఉపశమనానికి బాట వేస్తుంది. అక్కడికక్కడే, అందరిముందే చెప్పటం తప్పు. పక్కకు పిలిచైనా చెప్పాలి. కూర్చోవడంలో అసభ్యత అతనికి తోచలేదేమో నవ్వుని కలిపి చెబితే బావుంటుంది. చెప్పిన తర్వాత నా తరహాయే అంత. అందులో తప్పు నాకేం కనిపించడం లేదే – అన్నాడంటే అక్కడ నుంచక్కడే పంపిచేయొచ్చు. ఇంకేదో వంకతో వెళ్ళకొట్టడం కాకుండా. ఎందుకు ఏమిటని – సందర్భం వస్తేనే చెప్పాలి. లేకపోతే మాకెవ్వరికీ లేని అసహ్యం నీకే ఎందుకొచ్చింది. నీ మనసులోనే ఏదో లోపం వుందని – పక్క వాళ్ళంటే మనం చిన్నబోవాల్సి వస్తుంది. జీవితంలో చిత్రం ఏంటంటే మనం అసహ్యించుకున్న మనిషితోనే మనకేదో తప్పనిసరి పని వస్తుంది. మనసొప్పదు. మనసుకి తప్పదు. మనిషిగా తప్పదు. మనం అతన్ని కలుస్తాం. ఊహించిందానికి భిన్నంగా అతను మనల్ని గౌరవిస్తాడు. మర్యాద చేస్తాడు. మనం చిక్కిశల్యమైనట్లుగా ఓ భావన కలుగుతుంది. కొన్ని అనుభవాలు పారాలు చెప్పినా మనం పట్టించుకోం. మనమీద మనకే అసహ్యం వేసే మన ప్రవర్తనలు మనసు ముందు నిలిచి సంస్కార సమతుల్యాలలో మన అర్హతను ప్రశ్నిస్తాయి. జవాబు చెప్పుకోం. అహంభావం

అడ్డు వస్తుంది. పుణ్య పురుషులం మనమే నన్న భావన – చివరికి మన గుణం వ్యాధిలా మారి, వ్యాధి పెరిగి – మానసిక వికలాంగులమై మనుగడ సాగించాల్సి వస్తుంది. ఇటువంటి వికలాంగులు కృత్రిమ జ్ఞాన ముసుగులో వుంటారు. వయసుతో వచ్చిన పెద్దరికాన్ని భుజాన వేసుకుంటారు. మన చిన్నతనంలో ఇటువంటి వాళ్ళు తమ ప్రవర్తనలను గొప్పవిగా అనువదించి చెబుతారు. తెలిసీ తెలియని మన మనసులో పిచ్చి మొక్కలు మొలుస్తాయి. విషపు మొక్కలూ మొలుస్తాయి. మనం పెరుగుతూ, మనసు పెరుగుతూ ఆ మొక్కలు చేసే, చేస్తున్న హానిని తొలగించుకోవాలి. అది చదువుతోనే వస్తుంది. చదువులేకుండా మన తెలివితోనే మనం గొప్పవాళ్ళం అనుకుంటే మనకు ఒంటరితనమే మిగులుతుంది. చీకటి దుప్పటి కప్పుతుంది!

సిటీలో రద్దీ అందరికీ తెలిసిందే కదా.

మున్సిపాలిటీ చెత్తని తీసుకెళ్ళే లారీ – వాసన వెదజల్లుతూ మన పక్కనుంచే వెళుతుంది. వాసనను, చెత్తను అసహ్యించుకుంటాం. ఏమిటి ఈ మున్సిపాలిటీ వాళ్ళ అనాగరికత అనుకుంటాం. ఓ పక్క స్కూలు పిల్లల బస్సు, ఓ పక్క పెళ్ళి కొడుకుని తీసుకెళ్తూ అలంకరించిన కారు, ఓ పక్క యాంబులెన్సు – ఓపక్క జగతిన ఉన్నది మనిద్దరమే అని హాయిగా హత్తుకుపోయిన ప్రేమికుల జంటను తీసుకెళ్లే మోటరు సైకిలు. బతుకు రథాలు ఎన్నో – అన్నిటి మధ్యా ఈ చెత్త లారీ. ప్రభుత్వానికి ఆలోచన లేదా అంటాం గానీ, మన రోడ్లని వ్యసనాలు వదిలే కక్కులతో, దగ్గులతో, తుమ్ములతో ఎంత అసహ్యం చేస్తామో ఆలోచించం. చెత్తని అసహ్యించుకుంటాం. చెత్త లారీని ఓవర్ టేక్ చేయాలని చూసినా వీలు పడదు. రద్దీలో మన మొక్కళ్ళమే కాదుగా – తిరుగులేని, ఎదురులేని వాళ్ళం కాదుగా. సరిగ్గా అప్పుడు మంత్రుల కార్లు వెళ్తూ ట్రాఫిక్ ఆగిపోతుంది – మనం చెత్తలారీ పక్కనే కదలలేని పరిస్థితిలో వుంటాం. అప్పుడే మనకనిపిస్తుంది అసహ్యాన్ని కూడా అసహ్యించుకోకూడదేమో అని. అందుకే అది తెలిసేందుకే మనకీ శిక్షా పరీక్ష దేవుడు పెట్టాడేమో అని!

ఫ్లాట్స్ జీవితంలో డ్రైనేజీ లీకులయి, సమయానికి ప్లంబర్ రాక మనం ముక్కుకి గుడ్డలు చుట్టుకుని శుభ్రం చేయాల్సి వస్తుంది. అసహ్యం అని ఇల్లు

వదిలిపెట్టి వెళ్ళలేం కదా. అసహ్యాన్ని అసహ్యించుకోవడం సభ్యత కాదని అది మనకే నష్టమని అక్కడే వుండలేం కదా.

కొందరికి చెవిలో వేలు, ముక్కులో వేలు, వేలాడటం అలవాటుంటుంది. వాళ్ళిచ్చిన మంచినీళ్ళు కూడా తాగాలనిపించదు. అలా ఒక్కోసారి దాహాన్ని గూడా అణచుకోవాల్సి వస్తుంది. అయితే – మన అలవాట్లు పక్కవాళ్ళకు అసౌకర్యం కలిగించకూడదు అనే ఆలోచన మనం చేయడం మనకే మంచిది.

పక్కవాళ్ళను పట్టించుకోని అసభ్యతలుంటాయి. నలుగురి మధ్య అంటే ఏ హాస్టల్ రూంలోనో వున్నామనుకోండి – అప్పుడు మన మనసు చదువుమీద నుంచి దారి మళ్ళుతుంది. అటువంటి సందర్భాల్లో లౌక్యంగా వ్యవహరించి అసౌకర్యాలను తొలగించే ప్రయత్నం చేస్తే తప్పులేదు. చనువు వుంటుంది కాబట్టి స్నేహం వుంటుంది కాబట్టి ఒకళ్ళ తప్పులొకళ్ళు విశ్లేషించుకుంటూ కలిసి ఎదుగుదాం అనే సద్భావం, సహృదయం వుంటుంది, కాబట్టి అది మనసు ఏకాగ్రతను భంగం చేసేదిగా వుంటే నష్టం అందరికీ కదా!

కొద్దిపాటి ఆలోచనతో మానసిక విశ్లేషణ చేసుకోగలిగితే మనమెన్నో ఈతి బాధలను అధిగమించవచ్చు. మనవల్ల ఇబ్బంది ఒకళ్ళవల్ల మనకు ఇబ్బంది లేకుండా చేసుకోగలుగుతాం. చూసుకోగలుగుతాం. చదవడం వల్లే! చదువు వల్లే!

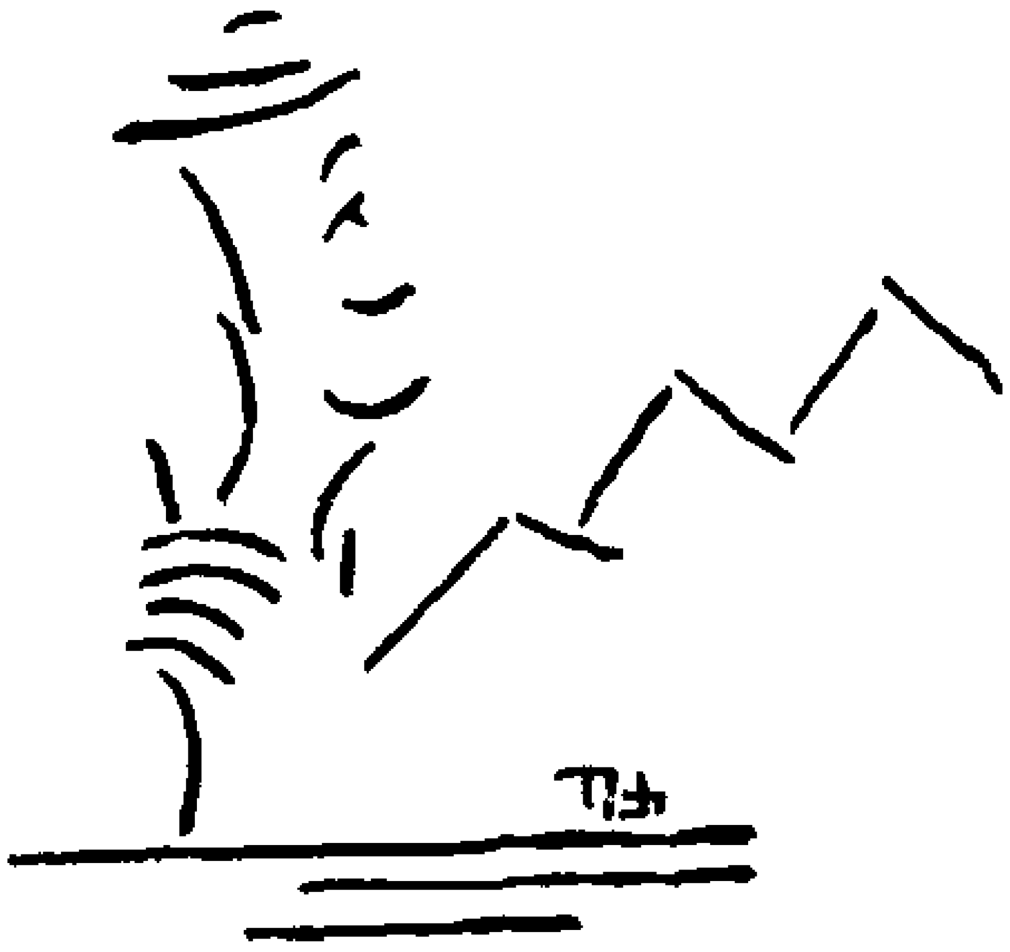

జీవన మైదానంలో

చిన్నప్పుడే ప్రతిభను గుర్తించి వీడికి ఈ ఆట సరైంది, వీడికీ సంగీతం నేర్పిస్తే మంచి విద్వాంసుడవుతాడు. బొమ్మలు వేయడం నేర్పిస్తే మంచి చిత్రకారుడవుతాడు. ఆ రంగంలో పిల్లల్ని తీర్చిదిద్దడానికి పెద్దవాళ్ళ అందుబాట్లో అన్నివేళలా అవకాశాలుండవు. వున్నా పెద్దవాళ్ళలో ఆ ఉత్సుకత వున్నవాళ్ళు ఎక్కువమంది వుండరు.

చిన్నప్పుడే గుర్తించిన క్రీడాకారులను, కళాకారులను వారి ప్రతిభా పాటవాలు దేశానికి తలమానికాలుగా నిలవాలనే లక్ష్యంతో - పిల్లల బాధ్యత ప్రభుత్వం తీసుకునే ఆలోచన వుంటే - ఇంతమంది జనాభా వున్న మనదేశంలో ఎన్నో రంగాల్లో ఎందరో వజ్రతుల్యమయ్యేవాళ్ళు. అదిపోనీండి.

మనలో ప్రోత్సహించే గుణం కూడా అంతంత మాత్రమే వుంటుంది. ఆర్థిక పరిస్థితులు పెద్దవాళ్ళు, పెద్దవాళ్ళయిన క్రమంలో ఏవో తేడాలు. సామాజిక బాధ్యతలు, ఉద్యోగం సంపాదించే చదువొస్తే చాలు అనే పరిమితులు - ఎన్నో కారణాలు వుండొచ్చు. చివరికి ఆ పిల్లవాడు తనలో తనని గుర్తించి ఆ రంగంలో నైపుణ్యానికి తానే దారులు వెతుక్కుని - అవమానాలు, హేళనలు, శల్య ప్రోత్సాహాలు - ఎన్నిటినో ఎదుర్కుని పెరిగే వయసుని దృష్టిలో పెట్టుకుని ఎంతో కొంత సాధిస్తే - వాడు మావాడే అనడానికి ఎంతోమంది ముందుకు వస్తారు. అయినా సాధిస్తే ఆహా! సాధించకపోతే వెవ్వే! గెలిస్తే ఆహా! గెలవకపోతే వెవ్వే! ఎప్పుడూ గెలుస్తూనే వుండాలి అనుకోవడం - అది సామూహిక మానసిక వైకల్యం!

ఆ ప్రతిభలో తమకు ఇసుమంత ప్రవేశం లేకపోయినా అభిమానం అనే అధికారంతో వ్యాఖ్యానాలు చేస్తుంటారు. విశ్లేషణలు చేస్తుంటారు. గంతకు తగిన బొంతగా వాళ్ళకు ఇంకొకళ్ళు తోడవుతారు. ప్రతిభావంతులను వాళ్ళ అరచేతుల్లో పెట్టుకుని చెప్పినట్లు చేయాలని ఊహా బంధాలతో ముడివేసుకుని అదో సంతృప్తి చెందుతుంటారు. ఇటువంటి మానసిక ప్రవృత్తుల మధ్య – అరకొరా అవకాశాలతో అటు అనుకున్న రంగంలో ఒడి దుడుకులు తట్టుకోలేక ఇటు చదువులు అంతంత మాత్రంగా సాగి చేసే ఉద్యోగంలో సంతృప్తి లేక – నిరంతర వేదనకు గురవుతున్నవాళ్ళు ఎందరో! ఇవన్నీ కూడగట్టుకుని – ఏమనిపిస్తుందంటే మనం ఈ అనుభవాలు, ఈ ఆలోచనలు అలాగే వుండి ఉన్నట్టుండి చిన్నవాళ్ళమై పోయి పునర్జీవితం లభించాలని, లభిస్తే – ఎంతో సాధిస్తామని. అది ఊహా విన్యాసమే గాని – కాని పనే కదా! అటువంటి వాళ్ళు కూడా – అయిందేదో అయింది. పోయిన వయసు తిరిగి రాదు. శేష జీవితం ఎంతో మిగిలి వుంది. ఇప్పుడయినా మొదలు పెట్టి సాధిద్దాము, సాధించగలము, సాధించాము అనే తృప్తి మనకు కలిగించేదీ – ఆ స్థాయికి మనల్ని చేర్చగలిగేది ఒక్క చదివే అలవాటు మాత్రమే.

ఇక్కడ ఓ ఉదాహరణ – క్రికెట్ తెలియని వాళ్ళు లేరు. మైదానం గుండ్రంగా – చుట్టూ ప్రేక్షకులు – సైలెన్స్ అంటే ఆగేవాళ్ళు కాదు. పైగా మేళాలు, తాళాలు, విచిత్ర వేషాలు, బట్టలిప్పేయడాలు ఎన్నో ఎన్నో. ఆట అనే తపస్సును భంగం చేసే ఇంద్రదూతలే. అదొక సరదా, అదొక ఆస్వాదన సంస్కృతి, అదొక అభిమానుల కోలాహలం. తిరునాళ్ళు. ఆ గోడకీ ఈ గోడకీ కొట్టుకుని ఆటలో నైపుణ్యం సాధించాడు. నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించటంలో సెలెక్టర్ల గుర్తింపు పొందాడు. ప్యాడ్స్, గార్డ్సు, బ్యాటు – మైదానంలోకి వెళుతున్నాడు. పక్కనో రన్నర్ అక్కడిదాకా తోడు వస్తాడు. అతను ఆ ఎండ్‌కి వెళ్తాడు. పక్కనే వుండడు కదా. ఒంటరితనం, కళ. మనోస్థైర్యం! బంతి వికెట్‌కి తగిలితే ప్రాణం పోయిన అనుభూతి. జీవితం కుప్పకూలిన అనుభూతి. బౌలర్స్, ఫీల్డర్స్, అంపైర్లు! బంతితో హంతకుడిలా వస్తుంటాడు బౌలరు. అది ఆట. కళ – క్రీజులో నిలబడాలి. మనసు నిలకడగా వుండాలి. క్షణిక నిర్ణయంలో జీవితం అటో ఇటో ఏ బంతికా బంతి వచ్చే వేగం

– బౌన్సింగు, స్పిన్ను ఎన్నో. నరాలు తెగే ఉత్కంఠ! కొట్టాలి. బౌండరీలు, సిక్సర్లు కొడితేనే ప్రేక్షకుల ఆనందం. చీర్‌గాళ్స్ గంతులు, వినోదం.

కన్నతల్లి దండ్రులు, కట్టుకున్న భార్య, పిల్లలు, తోడబుట్టిన ఆత్మీయులు అంతా ప్రేక్షకుల్లోనే! కాకపోతే కొద్దిగా ప్రాధాన్యత!

ఆడితేనే ఆట. దెబ్బతిని కూలబడితే పెవిలియన్లో పడేబాధ. ఆడినవాళ్ళకే తెలుస్తుంది. చూసేవాళ్ళకేం తెలుస్తుంది. అయితే దీన్నిబట్టి ఏం తెలుసుకోవాలంటే – జీవితం అనే మైదానంలో వ్యక్తిగా మన జీవనం ఓ ఆట. మన వ్యక్తిగత సాధనతోనే నిలబడాలి. మన వెంట, వెనక ఎవరూ వుండరు. ఎవరూ తోడు రారు. మనమే సాధించాలి. మన సాధనాశైలి మనదే! అనే ఆదర్శ స్వార్ధంతో ఎవరికి వారు సాధించాలి. మనం ఎంచుకున్న లక్ష్యంలో, మార్గంలో! మనం దెబ్బతింటే కొందరి జాలి కొంతవరకే. కన్నవాళ్ళు కొంచెం ఎక్కువ బాధపడతారు. మన జీవితంలో కష్టనష్టాలకు సాక్షులు, ప్రేక్షకులు గానే వుంటారు! జీవితంలో ఏ సాధనైనా ఇంతే!

మన మానసిక స్థితి, మన ఆరోగ్యం, మన శక్తిసామర్ధ్యాలు బట్టి మన నడకను మనమే నిర్ణయించుకుని వెలుగు చూడాలి. వెలుగు చూపించాలి. ఎవరూ తోడు రారు, ఎవరూ ఆదుకోరు. మనకు లేని అర్హతలో అందలాలపై కూర్చోబెట్టరు. తోడు వుండేది, ఆదుకునేది ఒక్క చదివే అలవాటు మాత్రమే. జ్ఞానం మన శ్వాస కావాలి. శ్వాస ఉంటేనే జీవితం వుంటుంది. ఎందుకు చదువుతున్నావని ఏ చట్టం శిక్షించదు. మనకోసం మనం చేస్తున్న పని మనం వ్యక్తులుగా ఎదిగిన తరువాత సమాజ శ్రేయస్సులో మనం మంచి కార్యకర్తలవుతాం. సమాజంలోనే మనం వుండాలి కాబట్టి!

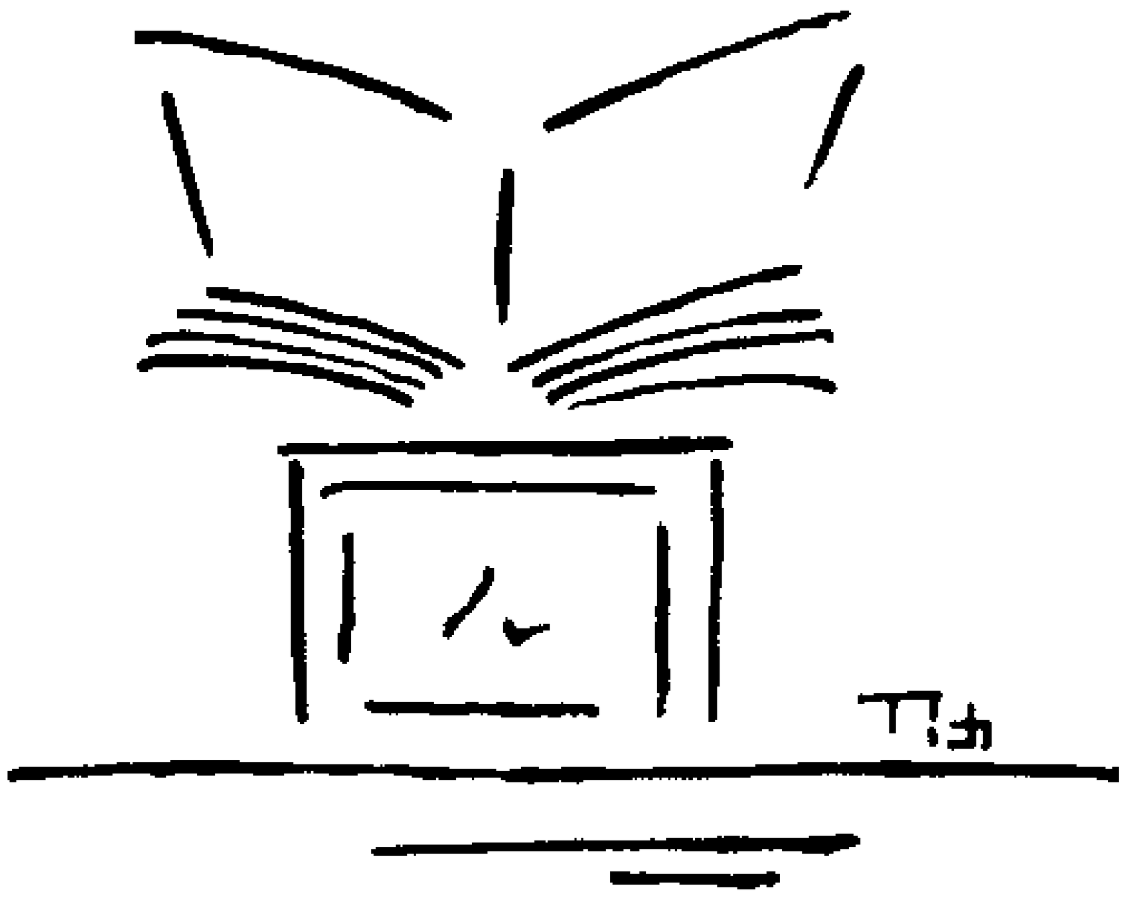

కళా మాధ్యమంలో

భారతదేశానికి టీవీలు రాకుంటే బావుండేదా - ఎస్సెమ్మెస్ చేయండి అంటే ఎక్కువమంది ఏమంటారో అన్నది ఉత్సుకత రేపే విషయం అయినా కాకపోయినా మన తెలుగు ఛానెళ్ళు మాత్రం వేయి గుర్రాల వేగంతో పోటీ పడుతూ - స్పాన్సర్ల డబ్బుల లెక్కల్లోనే తలమునకలవుతున్నాయన్న విషయం తెలుసుకోవడానికి ప్రజాభిప్రాయసేకరణ అవసరం లేదు.

టీవీ లేకుండా సినిమా వుండలేదు అనడానికి అవకాశం లేదు. టీవీ లేనప్పుడే సినిమా వుంది కాబట్టి. కానీ సినిమా లేకుండా టీవీ బతకలేదన్నది బతుకు లేదన్నది ఒప్పుకోక తప్పదు. ఆ బతుకు తెరువు లెలా వున్నా మహిళల నిత్యజీవన సరళి అతుకులు తెగిందన్నది ఓ నిజం - కాదు అబద్ధం అన్నా - ఓ మార్పు మాత్రం స్పష్టంగా వచ్చింది. మహిళలు ఒక్కళ్ళల్లోనే మార్పు అనడం సబబు కాదు. పిల్లలు, పెద్దలు, నిద్రలు చెడి అనారోగ్యం పాలవుతున్నారు. కంటి ఆరోగ్యం గురించి ఎప్పుడో మరచిపోయారు. ఎంతసేపురా ఆ టీవీకి కళ్ళప్పగిస్తావు అని మందలిస్తే కంప్యూటర్ తెరుస్తున్నారు. అదెలా వున్నా - ప్రస్తుతాంశం - చదువులు - చదివే అలవాటు, అంటే ముద్రణా రంగం తీవ్ర ఘాతానికి గురవుతుందేమోనని మొదటి రోజుల్లో చాలామంది భయపడ్డారు. భయపడ్డారన్న పదం భయపెట్టేట్లుగా వుందనుకుంటే అదేదో సామాజిక శాస్త్రీయ సత్యంగా చెప్పబోయారు.

అయితే - క్రికెట్ మ్యాచ్ పొద్దుటి నుంచి సాయంత్రం దాకా బంతి తర్వాత బంతి వదలకుండా చూసినా మర్నాడు పేపర్లో ఏం రాశారో అని పేపరు బాయ్ ఆలశ్యం చేస్తాడేమో అని మనమే వెళ్ళి చూస్తున్నామన్నది నిజం. చూడాలని పించడం నిజం. అది ప్రింటు మీడియా పవర్.

ఒకప్పుడు హిందూపేపర్ చూసేవాళ్ళం. ఇప్పుడు అన్ని ఇంగ్లీషు పేపర్లు చదువుతున్నాం. ఇంకా ఇప్పుడు - తెలుగు పేపర్లలో కూడా ఆటల పేజీనే ముందు చూస్తున్నాం. చదువుతున్నాం. ఎంత మంది అనే గణాంక వివరాల జోలికి వెళ్ళకుండా గమనించాల్సిన విషయం ఏంటంటే - పత్రికా విలేఖరులలో రచనాత్మక కలం బలం - కాక ఇంకోటి కాదు. అదలా వుంచితే -

వారపత్రికల్లో సీరియల్స్ వేయాలా వద్దా అని ఓ క్షణం ఆలోచించారు, చదివే అలవాటుకి వేటు పడుతుందేమోనని పాఠకుల సంఖ్య చిక్కిపోతుందేమోనని కానీ చెక్కు చెదరలేదు. బుక్కు బెదరలేదు!

అభినందనలు చెప్పాల్సింది టీవీ సీరియల్స్ వెనక కదిలే కలాలకు. బొమ్మను కదిలించే దర్శక ప్రతిభాపాటవాలకు. ముద్రణా మాధ్యమాన్ని కనుమరుగు చేసేంత స్థాయిలో లేకుండా చిన్న తెర నాణ్యతను చిన్నచూపు చూస్తున్నారేమోగాని చూసేవాళ్ళు చిన్న మనసున్న వాళ్ళన్న అంచనాలేమోగాని - టీవీ సీరియల్స్ మీద వచ్చే - కార్టూన్లలో, వ్యంగ్య రచనల్లో హాస్యప్రసాదాలకు ప్రేరణ కలిగిస్తున్నాయి కదా మరి. ఏ మాటకామాట లెండింగ్ లైబ్రరీలు మాత్రం కనిపించడం లేదు. ఆమేర టీవీ విజయాన్ని మనం మెచ్చుకోవాలి.

ఏదెలా వున్నా - చదివే అలవాటు పై ప్రభావం పడలేదు గాని అంతరాయం మాత్రం కలిగిస్తున్నాయి. అయితే అది వ్యక్తిగత శ్రద్ధ, ఆసక్తి వంటి విషయాలపై ఆధారపడి వుంది. చదివే అలవాటు లేకుండా ఎంత సాంకేతిక నిపుణులైనా తమ తమ కళల్లో మెరుపులు దిద్దుకోలేరు. అది నిర్మాణంలో కళ గురించి. నటుల మాటల వెనుక సాహిత్యం లేకుండా కేవలం సాంకేతికత ఏం చేయగలుగుతుంది? కలం కదిలిన కాయితాలుంటేనే కదిలే బొమ్మలను కదిలించలేస్తారు.

ఏ రంగంలో ఎవరెంత ప్రసిద్ధి చెందినా ప్రజల మధ్య కొచ్చి వేదికల మీద నిలబడి మాట్లాడాల్సిన సందర్భాలనుంచి తప్పించుకోలేరు. సందర్భోచితంగా, కరతాళ ధ్వనులందుకునే పలుకులు రావాలంటే చదివే అలవాటు తప్పకుండా వుండాలి. ప్రతి వ్యక్తీ వ్యక్తిగా వ్యక్తుల మధ్య తిరగాలంటే సాటి వ్యక్తులతో సంభాషణ చేయాలంటే విధిగా సాహిత్యం చదవాలి. ఎదగాలి. అది ఈ పుస్తకం ప్రధాన లక్ష్యం.

చిన్నతనంలో

అరెరే – మన పిల్లలు ఇంకొకళ్ళ ఇంటికి వెళ్తే బుద్ధిమంతుల్లా కూచుంటారు. అదేంటో చుట్టుపక్కల వాళ్ళ పిల్లలందరూ మనింటికొస్తే ఏదిపడితే అది సర్దిపెడుతుంటారు. ఇష్టమొచ్చినట్లు పక్కలు తొక్కుతుంటారు. ఇదీ అదీ అని లేకుండా ఆటలాడుతారు అనుకుంటుంటాం. వాడి స్నేహితుల్ని ఏమన్నా అంటే పిల్లవాడి మనసు బాధ పడుతుందనా – లేకపోతే వాణ్ణి గౌరవించి వస్తున్న వాళ్ళని అరిచి అగౌరవ పరచడం బాగుండదనా – మనకున్న ఆలోచన ఆ తల్లిదండ్రుల కెందుకుండదో. ఉన్నా వాళ్ళ పిల్లల గోల వాళ్ళు భరించలేక మనింటి మీదకి నెట్టేస్తున్నారా లేకపోతే మనమంటే అందరికీ లోకువా ఇలా అంతర్మథనం అవుతుంటాం. ఎటు వాళ్ళటు వెళ్ళిం తరువాత ఇల్లు సర్దుకోవడం మనకో అదనపు పని. వచ్చిన పిల్లలు చెడగొట్టిన వస్తువులు బాగు చేయించడం అదో అదనపు ఖర్చు. ఇంట్లో ఆడవాళ్ళ పనికి ఇరవై నాలుగ్గంటలూ సరిపోవనుకోవడం. ఒకచోట ఎక్కడ కుప్పలక్కడే, ఎక్కడ మడిచి పారేసిన కాయితపు ముక్కలక్కడే. మన ఇల్లో ప్రదర్శన శాల అని నవ్వులతో సర్దిపెట్టుకుంటూ ఒకచోట, పిల్లలతో ఏగలేక పోతున్నామండీ అంటూ ఒకచోట ఆందోళనలు వుండనే వుంటాయి. గారాబం ఒక కారణం. ఆ కారణంగా పిల్లలకు పనులు చేసే అలవాటు చేయకపోవడం. ఎక్కడిదండీ స్కూలు బస్సు, వెళ్ళి రావడం, చదువు, హోం వర్కులతోనే వాళ్ళు అలసిపోతున్నారు. అదొక జవాబు. పిల్లల పనులు, భార్య పని చేయడం, భర్త కూడా సహాయం చేయడం... అది వారి వారి వ్యక్తిగత నిర్ణయాలపై వుంటుంది. ఇంటికొచ్చిన పిల్లలు అల్లరి నిజంగానే అసౌకర్యంగా వుంటుంది. వాళ్ళు కావాలని చేయరు. అదే మనం అందరినీ ఒక దగ్గర కూర్చోబెట్టి సరదాగా ఓ కథ చెప్పడం,

పిల్లలతోనే కథలు చెప్పించడం చేస్తే - పిల్లలకు సహజంగానే కథల మీద ఆసక్తి వుంటుంది కాబట్టి కదలకుండా వుండేట్లు చేయొచ్చు. అక్కడే వచ్చింది చిక్కు కథలు చెప్పాలంటే ఓపిక వుండాలి. లేకపోతే తీరిక వుండాలి. ఆ సమయంలో మనం అలిసిపోయి వుండడమో, ఇంకేదో పనిలో నిమగ్నమై వుండడమో జరుగుతుంది. లేదు. పిల్లలకోసమే మనమున్నాము. వారి మంచి భవిష్యత్తే మనం కోరుకుంటున్నాము అనుకుని అన్ని పనులూ మానుకుని కథలు చెప్పాలనుకున్నా - ఒకటి కథలు చెప్పడం రావాలి. దానికంటే ముందు కథలు తెలిసుండాలి. రావడమైనా, తెలియటమైనా ఎప్పుడు జరుగుతుంది - మనం చదివితేనే. బాలసాహిత్యం మీద ఎన్నో పుస్తకాలు. అవి పెద్దలకూ మంచివే. అప్పుడు మన చిన్నతనాన్ని తిట్టుకుని చిన్నప్పుడే మనం చదువుకుని వుంటే యిప్పుడీ ఇబ్బంది వుండేది కాదుగా అని వగచిందానికంటే - మనకు చేతనైన పని మన చేతిలో వున్న అవకాశం చదవడం. పిల్లలకోసమైనా మనం చదవితీరాలి. ఆ విధంగానైనా మనకు మన పుస్తకాలు చదవడం అలవాటవుతుంది. చదువు వల్ల ప్రయోజనం ఏంటో తెలిసి వస్తుంది. మనింట్లో ఓ లైబ్రరీ. మన చుట్టూ పుస్తకాలు - మన చదివే అలవాటు - చిన్నతనంలో పిల్లల మనసు మీద మంచి అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. ఓ మంచి ముద్ర పడుతుంది. నాన్నలాగా చదివే వాతావరణాన్ని సృష్టించుకోవాలి. అమ్మలాగా ఎంత పనిలో వున్నా సమయందొరికితే చదివే అలవాటు కావాలి అని అసంకల్పితంగా పిల్లవాళ్ళకు అలవాటవుతుంది. చిన్నప్పుడే కాకపోయినా పెద్దయింతరువాతైనా చదువుపై మక్కువ, ఉత్సుకత, శ్రద్ధ అవంతటవే వస్తాయి. ఊహ తెలిసింతరువాత పిల్లవాడికి పనికొస్తాయి అనే పుస్తకాలు లభించినప్పుడు కొని దాచిపెట్టడం ఎంతో మంచిది. ఎందుకంటే కావాలనుకున్నప్పుడు కొన్ని పుస్తకాలు లభ్యం కావడం కష్టమవుతుంది. వాటికోసం మనం చాలా శ్రమ పడాల్సి వస్తుంది.

పెద్దవాళ్ళ అలవాట్లను అనుకరణ చేయడం మనం గమనిస్తూనే ఉంటాం. ఇక్కడ అప్రస్తుతం అనిపిస్తున్నా ఎందుకో చెప్పాలనిపిస్తున్న మాట -

చిన్నప్పుడు నిమ్మకాయ డొప్పలతో తరాజు చేసి చిన్న చిన్న రాళ్ళు వేసి తూచడం ఆట ఆడేవాడు. చాలా ఏళ్ళ తర్వాత కలిసి ఏం చేస్తున్నావంటే కిరాణా

కొట్టు పెట్టుకున్నానన్నాడు. వాళ్ళ నాన్న కిరాణా వ్యాపారం గుర్తుకొచ్చింది. పువ్వు పుట్టగానే పరిమళించింది అంటే ఇదొకటేమో. తండ్రిని అనుకరణ చేయడం ఒకటి. భవిష్యత్తు ముందే సూచించడం ఒకటి వున్నాయిందులో.

చిన్నప్పుడు ఒకమ్మాయి తన స్నేహితురాళ్ళను వరసగా కూచోబెట్టి టీచర్ ఆట ఆడేది. వాళ్ళమ్మ టీచర్ కాదు వాళ్ళ నాన్నా కాదు. చదివే స్కూల్లో పాఠాలు వినేటప్పుడు టీచర్‌ని బాగా గమనించిందేమో. పెద్దయింతరువాత ఆ అమ్మాయి కాలేజి లెక్చరర్ అయింది. ఆ విషయం ఆ అమ్మాయికి గుర్తుచేస్తే చాలామంది చిన్నపిల్లలు టీచరాట ఆడతారు అంది నవ్వుతూ. అయితే చిన్నప్పటినుంచీ టీచింగ్ అంటే బాగా ఇష్టం అని చెప్పింది. అసంకల్పితంగా సంకల్పం ఏర్పడడం ఒకటి. ఆ తర్వాత అదే సంకల్పమై సిద్ధించడం ఒకటి.

అయితే చదివే అలవాటు చిన్నప్పుడు లేకపోయినా ఏ వయసు వారైనా ఏ క్షణంలోనైనా మొదలు పెట్టొచ్చు.అదొక పిచ్చిలా చదవాలి. ఆ తర్వాత అందులో గొప్పతనం అది పిచ్చికాదు అని మనకు చెబుతుంది. ఒకళ్ళకు మనం చెప్పాలనిపిస్తుంది.

చదువుని సాధించాడు!

"ఎప్పుడు చూసినా స్కూలు ఫీజు లేటుగా కడుతున్నానని బడికెళ్ళడం మానేశాడు. డబ్బులు సమయానికి ఆడేవికావు ఏం చేయను చెప్పండి"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండీ"

"ప్రైవేటుగా కష్టపడి చదువుకుని కాలేజి లెక్చరర్‌గా పాఠాలు చెప్పుకుని బతుకుతున్నాడు"

పద ప్రవాహంలో

అక్షరాలు తెలిశాయి. ఏ అక్షరం ఏదో గుర్తు పడుతున్నాం. పదాలు, వాక్యాలు చిన్న వాక్యాలు కూడబలుక్కుని చదవడం వచ్చింది. ఆ తర్వాత మనకి చదువు చెప్పే తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో వూరు మారాల్సి వచ్చింది. ఏం చేయాలి అప్పుడే ఇంకాస్త పట్టుదల పెరగాలి. రుచి తెలిసింది బాగా తినడం నేర్చుకోవాలి. ఎలా - బయటికి వెళ్తే చాలు మనకు పదాలు, చిన్న చిన్న వాక్యాలు కనిపిస్తూనే వుంటాయి. పోస్టర్ల మీద, హోర్డింగులు, ఆఫీసులో గోడల మీద, బస్సుల్లోపల, రైలు స్టేషన్లో అలా. ఇన్నేళ్ళుగా ఎంతోదూరం అనిపించినవి ఎంతో ఆత్మీయమైపోతాయి.

కార్టూన్లు అన్ని పత్రికల్లో వుంటున్నాయి కాబట్టి బొమ్మకు తోడుగా వుండే వ్యాఖ్యల్ని కూడబలుక్కుని చదవాలి. చేతిరాతలు అందరివీ ఒకేరకంగా వుండవు కాబట్టి. అలా హాస్యాన్ని ఆస్వాదించడం.

చిన్న చిన్న జోకులు - ఎన్నో! చదవడం, ఆ నవ్వేంటో తెలుసుకోవడం. నవ్వించడంలో ఆ రాతలో సొగసేంటి, ముగింపు ఎలా వుంది - జోక్ ముందుగానే అర్థమయింది! కొద్దిగా ఆలోచించే పని కూడా చేయాలి. ఓ పాత డైరీ లాంటిది ఎవరినన్నా అడిగి తీసుకుని - మీకు నచ్చిన జోకులు కార్టూన్లు మీకు లభ్యమైన చోటల్లా, వీలైతేనే - కత్తిరించి ఆ డైరీలో ఒక్కొక్కటి అంటిస్తూ పోతే - కొన్నాళ్ళకు మీ యింట్లో ఓ జోక్ బుక్ తయారుగా వుంటుంది.

తర్వాత చిన్న చిన్న ప్రకటనలు, భాషాబలం చమక్కు వుంటుంది. చిన్న చిన్న వార్తలు, తర్వాత పత్రికల్లో బాక్సు అయిటమ్స్, కబుర్లు. వీలైతే వాటిల్లో

మీకు నచ్చినవి విశేషమనిపించినవి. మీరెవరికన్నా చదివి వినిపించాలనుకున్నవి కత్తిరించి దాచిపెడితే - అదొక బుక్కు, సినిమా ఆకర్షణ ఎక్కువ వుంటుంది కాబట్టి సినిమా విశేషాలు - చిన్నపిల్లల కథల పుస్తకాలు, చందమామ వంటి పుస్తకాలు ఇప్పుడైతే బాల సాహిత్యం ఎంతో వస్తున్నది. కామిక్ రచనలు చిన్న పిల్లల కోసం ప్రత్యేకించిన నాటికలు - అవి

ఆ తర్వాత మన ఓపికను ఎక్కువ పరీక్ష పెట్టకుండా వుండే - తొందరగా చదివించే పుస్తకాలు, పుస్తక పరిచయాలు - పరిచయాలను బట్టి ఆయా పుస్తకాలు తర్వాత - పోస్టుకార్డు కథలు, కాలం దాటని కథలు అవి పత్రికలు ప్రయోగాలు చేస్తుంటాయి - అవి

మనకు చదువు మీద మక్కువ ఎక్కువైన అనుభూతి కలుగుతుంది. చదువుతున్నవి చదవడం మానేయాల్సిన అవసరం లేదు. అవి చదవడం కొనసాగిస్తూనే, పెద్ద పుస్తకాలు చదవాలి!

అదొక స్నేహం! పేరు, మాటల్లో కళ మనసు ఒక్కొక్కటీ పరిచయం అవుతూ ఇద్దరి మధ్య సాన్నిహిత్యం పెరిగి స్నేహం పెరిగి విడదీయరాని బంధం అయినట్లుగానే. ఆ తర్వాత ఒకరి నొకరు పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్నట్లుగానే. ఆ తర్వాత దాపరికాలు లేకుండా మనసుని చెప్పగలిగే స్వేచ్ఛ - స్నేహాన్ని మరింత గట్టి పరుస్తుంది. ఇదంతా ఏకకాలంలో జరిగేది కాదని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. అలాగే సాహిత్యం కూడా!

అలాగే మనం చదవాలని చేతిలోకి తీసుకున్న పుస్తకం కూడా పట్టు కున్నప్పుడు పరిచయం లేని వ్యక్తి లాగానే అనిపిస్తుంది. కనిపిస్తుంది. చదివిన కొద్దీ ఆత్మీయంగా దగ్గరై పుస్తకంతో అనుబంధం పెరుగుతుంది. పుస్తకంలో గొప్పతనం తెలుసుకున్న తర్వాత యధాలాపంగా చదివి చూద్దాం అని పట్టుకున్న పుస్తకాన్ని గుండెకు హత్తుకుంటూ పుస్తకాన్ని పట్టుకోవడంలో తేడా కూడా మనకు తెలుస్తుంది. ఎక్కడ వరకు చదివామో - ఎక్కడ నుంచి మళ్ళీ మొదలు పెట్టాలో అన్న గుర్తుకోసం పుస్తకంలో కాయితాల్ని, ఏ మూలనో మడవడం చేస్తుంటారు. అది ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ మంచి అలవాటు కాదు. బుక్ మార్కరులుంటాయి.

లేకపోతే అనువైన ఏ అట్టముక్కో సమంగా వున్నది - మీకు ఇష్టమైన బొమ్మ వున్న కార్డో ఏదైనా సరే వాడాలి. ఆ తర్వాత ఆ పేజీలో ఏ పదం దగ్గర ఏ వాక్యం దగ్గర ఆపామో అక్కడ ఓ పెన్సిల్ చుక్క పెట్టాలి. తర్వాత తేలికగా చెరిపివేయడానికి వీలుగా - పుస్తకం మనదే కదాని పిచ్చి గీతలతో నింపడం మంచిది కాదు. ఆ తర్వాత పుస్తకంలో నచ్చిన భావాలను అండర్‌లైన్ చేయడం. నచ్చిన వాక్యాల కింద వంకరటింకరగా గీతలు గీయడం - దారితప్పి వాక్యాలమీదకి వెళ్ళడం మంచి అలవాటు కాదు. ఆ పేరా పక్కన పెన్సిల్ గీత పెట్టండి చాలు. చదివేటప్పుడు పెన్సిల్ వాడడానికి అందరూ యిష్టపడరు. ఎందుకంటే అరిగిపోవడం, చెక్కడం పక్కపని. క్లచ్ పెన్సిల్స్ వాడండి. గీతలలో గుర్తుపెట్టిన, మనకు నచ్చిన భావరూపాన్ని ఓ నోటు పుస్తకంలో రాసి పెట్టుకునే అలవాటు చాలా మంచిది. చదివింది గుర్తు వుండడమే కాక రాయడం అలవాటవుతుంది. అయ్యో, నాకు రాయడం రాదే అనుకోవాల్సిన పనిలేదు. బాగా చదవడం అలవాటయింతరువాత అక్షరాల ఆకారాలు మనసులో నిలిచిపోతాయి కాబట్టి - రాయడం తేలికగా వస్తుంది. శ్రద్ధ కోరిక వుంటేనే సాహిత్యంలో రుచి తెలుస్తుంది.

దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారి కొడుకు బుజ్జాయి బడికి వెళ్ళలేదు. ఏ ఉద్యోగమూ చేయలేదు. మంచి చిత్రకారుడు. అక్షరాల్ని బొమ్మలుగా చేసుకుని - రాయడం, చదవడం నేర్చుకున్నాడు. కళతో బతికి చూపించాడు. ఇప్పుడాయనకు ఎనభై ఏళ్ళు! ఆయన జీవితం ఎంతో మంచి సందేశం కదా!

చదువబ్బలేదు!

"మీ వాడి గొప్పతనం మీరే చెప్పొచ్చా?"

"లేకపోతే ఏం చేయమంటారు. ఎంత ఖరీదు గల పుస్తకాలు కొనిపెట్టినా పుస్తకాలు కొనే స్తోమత లేనివాళ్ళకు దానం చేశాడు"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండీ"

"రాజకీయాల్లో కలిసొచ్చి విద్యాశాఖ మంత్రి అయ్యాడు"

ముద్రారాక్షసంలో

ఒప్పే చేస్తున్నామని తప్పు చేయడం, తప్పు కాదనుకుంటూ తప్పు చేయడం – అంకిత భావం వున్నా ఏకాగ్రతలో కొద్దిగా తొట్రుపాటు వచ్చినప్పుడో – తప్పు దొర్లుతుంది. తృటికాల ఏమరుపాటుతో ప్రమాదాలు ఎన్ని జరగట్లేదు. ప్రాణాలు ఎన్ని పోవడం లేదు! అది రోడ్డుమీద – యంత్రం మన శరీరంలో భాగం కాదు అన్న నిజాన్ని మరిచి, వేగంలో నియంత్రణ లేక, నైపుణ్యంపై మూర్ఖ అహంభావంలో, నేను రాజాధిరాజుననో, నేను నడిపేది రాజాశ్వం అనో మానసిక లోపం వల్లే శ్వాసలు స్తంభించి పోతున్నాయి. అయితే తప్పు దొర్లడం మానవ సహజం. మానసిక సహజం. రేఖామాత్రం కూడా గీత, చుక్క అటూ యిటూ కాకుండగా సంఖ్యలు ఒకటినుండి అయిదువందల వరకు కదలకుండా వేయమంటే, వేయలేం! తప్పు చేయడం మానవ సహజం. సవరించడం దేవుడి సహజం. ఏ పుస్తకానికైనా లిఖిత ప్రతి ముద్రణలోకి మారేటప్పుడు – ప్రూఫ్ ఇస్తారు. ప్రూఫ్ రీడింగ్ ఒక కళే. పోలీసులు దొంగల్ని పట్టుకున్నట్లే వుంటుంది. ఇంటి దొంగ ఈశ్వరుడికి కూడా దొరకడేమోగాని ప్రింటింగ్‌కి సంబంధించినంత 'తప్పు' అనే దొంగ ప్రూఫ్ రీడర్‌కి తప్పకుండా దొరుకుతాడు. స్వయమనోశిక్షణలో మెరుగులు దిద్దుకునే కళ. అది ముద్రణ అనే యజ్ఞాన్ని భగ్నం చేసేవి. తప్పులు. అవే ముద్రా రాక్షసాలు. ముద్రా రాక్షసులు అనుకుందాం సరదాగా – ఆ రాక్షస సంహారం చేసేది ప్రూఫ్ రీడర్లే!

చేతికొచ్చిన చేతిరాతను గీకి పడేసే రచయితలు కొందరు – ముద్రణలో సాంకేతిక ఔన్నత్యం, నైపుణ్యం ఎంతున్నా – గీకడం అనే ప్రక్రియ వల్ల – ఒక్కోసారి రాసిన వాళ్లే చెప్పలేరు అదేంటో – తప్పులు దొర్లడానికి అవకాశం

తమంతట తామే యిచ్చినవాళ్ళమవుతామని అనుకోరనే అనాలి. కొందరు రచయితలు పర్యవసాన క్రమాన్ని సంస్కారవంతంగా ముందే ఊహించి శుభ్రమైన దస్తూరి అయితే తమది కాకపోతే స్పష్టంగా రాయగలిగే వారితో రాయించి పంపుతారు.

ఇప్పుడు తామే డీటీపి చేయించి ముద్రారాక్షసాలు లేకుండా తామే చూసి వస్తు ప్రాముఖ్యత ప్రాధాన్యతలను బట్టి ప్రెస్సుకి సీడీలలో విషయాన్నిస్తున్న రచయితల సంస్కృతి వచ్చింది. ఇది కూడా అందరూ చేస్తున్నారని చెప్పలేం. కారణాలు వేరు.

చదివే అలవాటు కొత్తగా అయిన వాళ్ళకు ముద్రారాక్షసాలు హాని చేస్తాయి. చదివే అలవాటు వున్నచోట్ల తప్పులు చూసి నవ్వుకుంటారు. పాఠకుడికి నవ్వు తెప్పిస్తాయి. రచయితకు నొప్పి కలిగిస్తాయి. ఎందుకంటే ముద్రారాక్షసంలో ఒక్కోసారి కథాంశమే దెబ్బతినే అవకాశం వుంటుంది. కొసమెరుపులు విరుపులవుతాయి. ఒకోసారి రచయిత క్షమాపణ చెప్పుకోవాల్సి వస్తుంది - రచయితకూ క్షమాపణ చెప్పాల్సి వస్తుంది.

ముద్రణలో అటువంటి సున్నితమైన సందర్భాలు రాకుండా చూడాల్సిన బాధ్యత ప్రూఫ్ రీడర్లు వహించాల్సిందే.

పరీక్షా ఫలితాల్లో ముద్రా రాక్షస కృత్యం వల్ల – నెంబరు తప్పు పడి ఎందరు విద్యార్థులు బలికాలేదు – సరే యిప్పుడు ఆ విషయంలో ఫైనల్ సర్టిఫికెట్ వచ్చిందాకా ఏ విద్యార్థీ తొందరపడడం లేదనుకోండి. ఫలితం అటో యిటో అయినా ప్రాణం మీదికి తెచ్చుకోవడం అవివేకం అని ఎప్పుడో తెలుసుకున్నారు. మార్కుల గణనలో వందశాతం విద్యార్థి ప్రతిభ ప్రతిబింబిస్తున్న దన్న శాస్త్రీయత లేదు కాబట్టి.

కాకపోతే కొన్ని అసంబద్ధ ఫలితాలు విద్యార్థులను – ముఖ్యంగా తెలివిగల వాళ్ళను కొంత మనోవేదనకు గురి చేస్తున్నాయి.

పౌల్ట్రీఫాంలో చిన్న అజాగ్రత్తల వల్ల ఒక్కసారిగా పెరిగే కోళ్ళన్నీ అంతరించి పోవచ్చు. ప్రింటింగు ప్రెస్సులో ఒక్క తప్పు వల్ల లక్షల విలువైన ఆర్డరు మళ్ళీ ముద్రించాల్సి రావచ్చు.

యంత్రం – మనిషి – సమన్వయ లోపం ఏ దుస్థితికి దారి తీస్తుందో ముందుగా ఆలోచించి ముందు జాగ్రత్త తీసుకోవాలి.

చీకటి డబ్బే ప్రధాన లక్ష్యంగా పైరసీ ప్రింటింగు చేసేవాళ్ళు మార్కెటులోకి విసిరేసే పుస్తకాలు పాఠకుల కంటినీ, మనసునీ, హృదయాల్నీ దెబ్బతీస్తుంటారు. ఆ విషయంలో మాత్రం పుస్తకాలు కొనేటప్పుడు జాగ్రత్తగా పరిశీలించి మరీ చూసుకోవాల్సిన బాధ్యత మనదే. మనకోసమే.

చదివే అలవాటులో యిటువంటి అంశాలన్నీ పాఠకుడిగా మన అనుభవంలోకి వస్తాయి. మన అభిరుచిని బట్టి పుస్తకాలను ఎంపిక చేసుకుని అసౌకర్యాలు ఏమన్నా వుంటే సౌకర్యాలుగా మార్చుకుందాం.

చదివేటప్పుడు మనకు కనిపించిన చిన్న చిన్న తప్పులు మనం కలంతో సవరించగలిగితే ఆ తర్వాత చదివే వాళ్ళకు మనం పడ్డ ఇబ్బంది లేకుండా చేసిన వాళ్ళమవుతాం.

చదువు నటించాడు!

"మావాడు బడికెళ్ళను అని ఎప్పుడూ మారాం చేయలేదు. సమయానికి వెళ్లి సమయానికి యింటికి వచ్చేవాడు. సినిమా హాళ్లు తిరిగి పోస్టర్లు చూసి వస్తున్నాడని తర్వాత తెలిసింది"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండి"

"సినిమా రీళ్ల వెంట ఊళ్లు తిరిగొచ్చే పనిలో వున్నాడు"

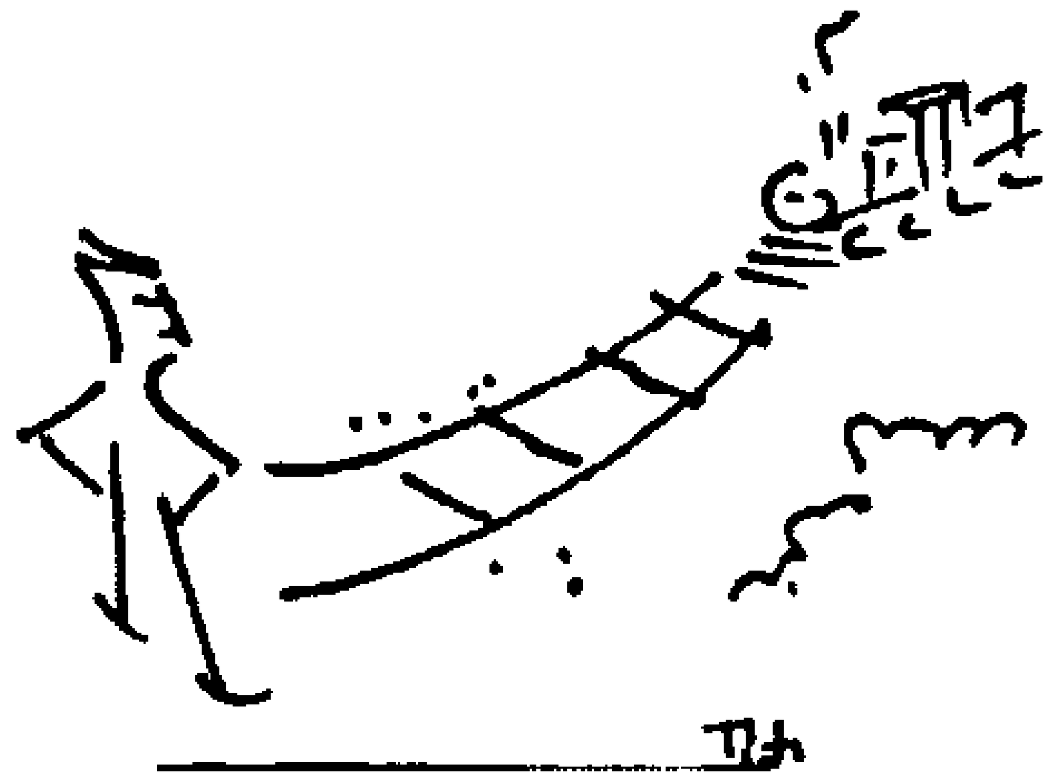

శ్లేషాత్మకతలో

రాయాలనుకున్నది సూటిగా చెప్పడం కాకుండా చమత్కారంగా, అంతర్లీన భావాన్ని యిమడ్చి శ్లేషలతో వర్ణించడం ఓ సాహిత్య కళావిశేషం. రచయిత మేధస్సుని చెప్పే అంశాల్లో శ్లేష ఒకటి. అది పాఠకుడికి వెంటనే స్ఫురించి దాగివున్న భావాన్ని ఆనందంగా ఆస్వాదించేట్లుగా రచయిత తగిన పదాల్ని అల్లుతాడు. అతి చోటు చేసుకుని మతి పోకుండా చేస్తాడు. చదవడం బాగా అలవాటయిం తరువాతే రచయిత శైలీ, శిల్పం పాఠకుడికి అవగాహనలోకి వస్తుంది. ఆ పదం తర్వాత ఆ పదమే రావాలి, ఆ వాక్యం తర్వాత ఆ వాక్యమే వుండాలి. అక్షర నిర్మాణం సమగ్రంగా వుంది - భావాన్ని సంపూర్ణంగా చెప్పాడు. అదలాగే మొదలు పెట్టాలి ఆ ముగింపు అంత అందంగానే వుండాలి అనిపిస్తుంది. ముగింపు చేయడంలో రచయిత గొప్పతనం కనిపిస్తుంది. సాధారణ మానవులకి రాని ఊహ రచయితకు వచ్చింది. మొదలైన అంశాలన్నీ పాఠకుడిగా మన మనసుని స్పృశిస్తాయి. చదివిన ప్రతిసారీ మన మనసుకి అందని విషయాలు రచనలో కనిపించి మన మనసుకి అవగాహనా సామర్థ్యం పెంచుకునే శక్తి కలుగుతుంది.

అన్ని పుస్తకాలు ఎప్పుడోగాని రెండోసారి చదివే వీలు దొరకదు. ఒక పుస్తకం చదవడం అయింతరువాత యింకోటి చదవాలనే ఉత్సుకత తప్పకుండా వుంటుంది. అది ఆపుకోలేం కాబట్టి. చదివే అలవాటు అవుతున్న మొదటి రోజుల్లో భాషాపరంగా ఒకే పుస్తకాన్ని ఎన్నిసార్లు చదివితే అంత మంచిది. తర్వాత్తర్వాత - మొదటిసారే మనసు పెట్టి చదవడం అలవాటవుతుంది. చాలామంది తమకు నచ్చిన పుస్తకాన్నైనా చదివిన ఏ అయిదేళ్ళ తర్వాతో అడిగితే లీలామాత్రంగా ఆ పుస్తకంలో మహిమను చెప్పలేస్తారు. కొందరు ఎప్పుడడిగినా చర్చించగలుగుతారు.

అది వ్యక్తిగత మానసిక స్థితి గతి బట్టి - మానసిక క్రమాన్ని బట్టి వుంటుంది. ఏ రోజు కారోజు మనసుని ప్రభావితం చేసే సంఘటనలు ప్రతి వ్యక్తి జీవితంలో ఎన్నో తారసపడడం సహజం. స్థితప్రజ్ఞత అందరిలో ఒకేలా వుండదు. కొందరు

నిన్న జరిగిన అనుభవాన్నే వివరంగా చెప్పలేరు. కొందరు ఎప్పటి సంగతినైనా తేదీ, సమయం, వాతావరణం, సంభాషణ వివరాలతో కంటిముందు కదులుతున్నట్లుగా చెబుతారు. అటువంటి వ్యక్తులను చూస్తే మనకు ముచ్చట వేస్తుంది. మనమెందుకు అలా వుండలేపోతున్నాం అనిపిస్తుంది. మానసిక ఇబ్బందులు, కష్టాలు వేదనలు, బాధలు అందరికీ వస్తాయి. మనం వాటిని మనసులో నింపి, మనసులో ముంచి, మనకు తెలియకుండానే మనసుకి నష్టాన్ని కలిగిస్తాం. స్థితప్రజ్ఞులు సమస్యలను దూరంగా పెట్టి – మనది కాదన్నట్లుగా – ఆలోచించి, పరిష్కరించి ప్రశాంతంగా వుండగలుగుతారు. అయితే మనం పుస్తకాలు చదివేం లాభమండీ – అనొచ్చు. మన మనసులో లోపాలకు నిత్యచికిత్స చేసేది సాహిత్య పరనం మాత్రమే. మనసు వెతలు ఎవరికో చెప్పేస్తే పోతాయి అనడం, అనుకోవడం తప్పు. దానివల్ల మనం ఒకళ్ళకు లోకువ అవడం కాక ఇంకోటి వుండదు. ఇది జీవితంలో చాలా ముఖ్యమైన విషయం. స్నేహితులు, బంధువులు, భార్య, భర్త, తల్లి, తండ్రి, తమ్ముడు, అన్న, అక్కాచెల్లెలు – అంతరంగికులు ఎవరైనా సరే – మన మనసునీ ఎవరికీ వివరించకూడదు. పుస్తకాలే మనకు అండ. పుస్తకాలే మనల్ని స్థిరంగా మన లక్ష్యంపై వుంచగలిగేవి. అది వ్యక్తిత్వ నిర్మాణానికి సంబంధించిన విషయం. మనం సాహిత్యం చదివే క్రమంలో – ఒక్కోసారి రచయిత చెప్పాలనుకుంది ఏదో చెప్పలేకపోయాడనీ, చెప్పలేదనీ మనసుకు అనిపిస్తుంది. అదేంటో మనం కూడా విడమర్చి చెప్పలేని స్థితి వస్తుంది. ఆ వెలితి ఏదో చెప్పగలిగే స్థాయికి మనం ఎదగాలి. సాహిత్య పరనంలో మన మనసుశక్తి ముందుకు వెళ్ళడమే గాని తిరుగుముఖం అసలే వుండదు.

చదివేటప్పుడు – పుస్తకంలో కనిపించే రచయిత – మనం ఇద్దరమే వున్నట్లు రచయిత మనతోనే మాట్లాడుతున్న అనుభూతి కలుగుతుంది. యింకాస్త ఉన్నతి; చేరుకుంటే మనతో మనమే మాట్లాడుకున్నట్లుంటుంది. అందుకే – చదవడం అంటే మన గురించి మనం తెలుసుకోవడమే! మన గురించి మనం తెలుసు కోవడంలో మనం విస్మరించిన అంశాలు మననం చేసుకోవడం జరుగుతుంది. ప్రధానంగా – రచయిత మనసుతో మన మనసు లయ కుదిరినప్పుడే రచన అభినందనీయంగా వుందంటాం. రచయిత భావాలతో మన భావాలు సమీపంగా

వుంటాయి అని మన ఆత్మ సంతృప్తి చెందింది కాబట్టే అలా అన్నామా - అభినందించామా - అన్న ఆత్మవిమర్శ, విశ్లేషణ చేసుకుంటే - మనం బావుందన్న పుస్తకంలో కొత్త కోణం ఆవిష్కృతమవుతుంది. ఒక్కోసారి రచయిత ఊహించని ప్రత్యేకతను, భాష్యాన్ని పాఠకుడిగా మనం చెప్పగలుగుతాం. అంటే పాఠకుడిగా మనలో విమర్శనాత్మక దృష్టి అలవాటయింతరువాతే ఆ విపులత వస్తుంది. సంస్కారవంతమైన రచయితకు పాఠకుణ్ణి అభినందించే స్పందన కలుగుతుంది. రచన చేయడం ఒక కళైతే చదవడం కూడా ఒక కళే - అని చెప్పగలుగుతాం. అది ఒక్క సాహిత్యంలోనే కాదు. అది వ్యాసమైనా, వార్తా రచనైనా, పార్యాంశమైనా ఒక మెదడు పలికిన మాటలే కదా! ప్రత్యేకించిన అంశాలను ఎలా చెప్పాడు అని పాఠకుడిగా మనం చెప్పగలగాలి.

చెప్పింది చెప్పినట్లుగా చెప్పాల్సింది శాస్త్రీయ పాఠాలు. చెప్పంది కూడా చెప్పగలిగే అవకాశం సాహిత్యంలోనే వుంది.

ఏదైనా అంత తేలికైన విషయం కాదు. నిరంతర సాధన అంటే నిరంతరం సాహిత్యం చదివితేనే - సాధ్యమవుతుంది.

భార్య మంగళ సూత్రాన్ని హరిశ్చంద్రుడొక్కడే చూడగలుగుతాడు! అది ఒక వ్యక్తిత్వ దివ్యత్వం!

ప్రతి జీవకణంలో న్యూక్లియస్ వున్నట్లుగా! గురిపెట్టాలంటే - చెట్టు, కొమ్మ, పిట్ట, కన్ను, కంటిలో గుడ్డు కనపడాలి అన్నట్లుగా - ప్రతి భావ ప్రకటనకూ - స్థూలం వుంటుంది. మూలం వుంటుంది. అది చూడగలగాలి. గంగ ఎక్కడనుంచి పుట్టిందీ అంటే ప్రవాహానికి ఎదురుగా వెళ్లాలి. పక్కన ఒడ్డుమీద నుంచే లెండి. భావగంగ మూలాధారాలను శోధించాలంటే మనసు లోతులను మనసు లోతులతో చూడగలగాలి.

ఒక్కోసారి క్షణంలోనే స్ఫురిస్తుంది. ఒక్కోసారి ఎంతో శోధిస్తేనే అవగతం అవుతుంది. ఎందుకంటే స్థాయిగల, నాణ్యత గల రచయితల రచనలలో అప్రస్తుత ప్రసంగాలు, అసంబద్ధ వర్ణనలు వుండవు. వుండకుండా వుండడానికి ప్రయత్నిస్తారు. అంటే ఆ సాహితీ సస్యంలో కలుపు అసలే వుండదు. అది స్థాయిగల పాఠకుడికి స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

మన చదివే అలవాటు ఆ స్థాయికి ఎదగాలి.

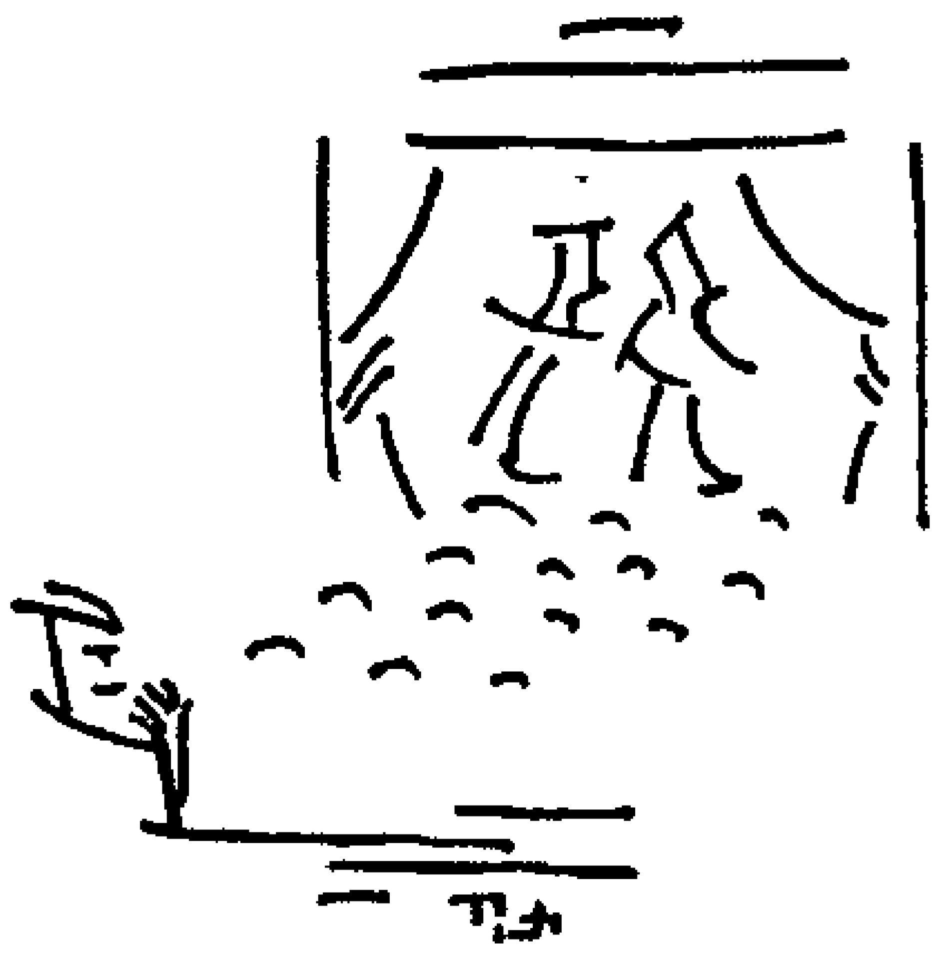

రంగస్థలంలో

స్టేజి నాటికలు, నాటకాలు వ్యక్తి జీవితంలో ఒక బాధ్యత అనే భావనతో చూడాలి. నటులు - ఎంతో సాధన చేసి తమ అభినయం అందరి చూపుకు అందేట్లు, తమ స్వరం అందరికీ వినిపించేట్లుగా - భావం పలుకు చెడకుండా రచయిత సందేశాన్ని తమ నటనలో చూపిస్తారు. నటనతో చెబుతారు. రచయిత హృదయాన్ని తనదిగా చేసుకుని, తనదిగా చూసుకుని దర్శకుడు దృశ్యాన్ని ఆవిష్కృతం చేస్తాడు. రచయిత సాహిత్య సందేశాన్ని యినుమడింప జేస్తాడు. డైలాగులు రచయిత ఊహాజనిత అక్షర సుందరాలు. ఉన్న కొద్ది సమయంలో ఎంతో చెప్పగలగాలి. వ్యర్థ శబ్దం అసలే వుండకూడదు. ఒక్కోమాట సామెతలా విన్న చెవులను అలరించాలి. మనసుని ఆలోచింప చేయాలి. ఆ క్షణంలోనే అర్థమై అభినందింప చేయగలగాలి. కథని ఒకసారి కాకపోతే యింకోసారి చదవొచ్చు. పేజీ తిప్పి చూడొచ్చు. నాటిక ప్రదర్శనలో ప్రేక్షక శ్రోతకి ఆ అవకాశం వుండదు. చూసే కన్ను, చూసే మనసు తదేక దీక్షతో - నటనా నైపుణ్యాన్ని, దర్శకుడి ప్రతిభను రచయిత గొప్పతనాన్ని క్షణం తప్పకుండా ఆస్వాదించగలగాలి. ఆస్వాదించేట్లు చేయగలగాలి - అంటే రాయాలి. రాయాలి అంటే సాహిత్యం కావాలి. కావాలి అంటే సాహిత్యం చదవాలి. కలం బలం చూపించాలి. ఎంతో మేధోమధనం జరిగితేనే ఆ సాహిత్య సాక్షాత్కారం అయ్యేది.

నాటిక గాని, నాటకం గాని జీవితానికి, జీవితంలో లోతుపాతులకు అద్దం పడతాయి. జీవితంలో మనకు తెలియని జీవాన్ని చూపిస్తాయి. ఒక నాటిక చూసిన అనుభూతి, అనుభవం జీవితకాలం గుర్తుంటుంది. సినిమా నటన ప్రేక్షకుల

సమక్షంలో చేయాల్సి వుండదు. అక్కడ ప్రేక్షకులు సాంకేతిక నిపుణులు. నటన చేసేవాడు - చేయించేవాడు ఇద్దరే ప్రాధాన్యం. అక్కడ దర్శకుడి ప్రతిభే ఒక పాలు ఎక్కువ. అక్కడ నటుడు దర్శకుడు ఒక్కడినే మెప్పించాలి. స్టేజీ మీద నటుడికి ప్రేక్షకులంతా దర్శకులే. అందరినీ మెప్పించాలి. అది తెలిసి ప్రేక్షకుడిగా మనం నటుడి నైపుణ్యాన్ని చూడాలి.

ఆ తర్వాత అవకాశం దొరికితే ఆ నాటిక, నాటకం ముద్రిత ప్రతిని చదవాలి. అప్పుడు గాని సాహిత్యం, రచయిత కృషి - సాహిత్యం విలువ మనసుని తాకుతుంది. ప్రదర్శనలో అందనిది అందుతుంది. ఎక్కువ శాతం దీక్షగా చూస్తే ప్రదర్శనలో అందనిదంటూ వుండదు. ప్రదర్శన కాగానే సాహిత్యం మనకు లభించే అదృష్టం మనకు లేదు. డబ్బులు పెట్టి నాటిక చూడలేరు. డబ్బులు పెట్టి పుస్తకం ఏం కొంటారు - అనేది ఓ కంటితడి - అది మనం తుడిచివేయాలి. అదొదిలేసి సమగ్ర అవగాహన వచ్చింతరువాత - నటుడు, దర్శకుడు, రచయితల ప్రతిభ చెప్పగలిగే స్థాయికి మనం చేరుకోవాలి. క్లుప్త పదాలతో అభినందనలతో సరిపెట్టకూడదు. మన స్పందన - రచయిత సృజనాత్మకత మురిసిపోయేట్లుగా నటుడు యింకా ఎదిగేట్లుగా దర్శకుడు యింకా ప్రతిభావంతుడై వెలిగేట్లుగా వుండాలి. మనలో ఓ రచయిత, ఓ నటుడు, ఓ దర్శకుడు వున్నాడా అనిపించేట్లుగా మన హృదయ భావాన్ని భాషగా మనం చెప్పగలగాలి. జీవనగతి విస్తృతిని వైశాల్యాన్ని చూసిన అనుభవం చూపగలిగే మనోదృష్టి వుండాలి. మానసిక స్వచ్ఛత వుండాలి. ఆలోచన పెరగడానికి చదివే అలవాటు వుండాలి. చదివే అలవాటు లేనివాళ్ళు నాటికలు చూడొద్దని చెప్పడం కాదు.

కావ్యేషు నాటకం రమ్యం - అలవోకగా పలికింది కాదు. అప్పుడు సినిమాలు లేవు, కావ్యాలే వున్నాయి. దిన, వార, మాస పత్రికలు లేవు. తాళ పత్రాలే వున్నాయి - ఆ పలుకు ఇప్పుడు బంగారం ఎందుకవుతుంది అనొచ్చు. ఎందుకంటే అది అవలీలగా అనే మాట. అవలీలగా అనే మాట ఎంత తేలికగా తేలిపోతుందో - అనుభవంలోకి వచ్చినవారికే తెలుస్తుంది. ఏం తెలుస్తుందంటే - సినిమా రచన, సినిమా స్క్రిప్టు ప్రత్యేకత వేరని. ఆ ఎత్తువేరని. ఆ ఎత్తుని నిలుపుకోవడంలో ఎంతో సృజన శ్రమ వుందని.

కావ్యసృష్టి దీర్ఘకాల ఫలం. అది ఏక మేధస్సుకి సంబంధించిన విషయం - రోజుకో కావ్యం సృష్టించడం మానవాతీతం.

దిన వార పక్ష మాస పత్రికలు - ఎందరో మేధావుల సమిష్టి కృషి ఫలాలు. నిత్య సృజన సృష్టి, నిత్య సాహిత్య సృష్టి, నిత్య నిజదర్పణ సృష్టి. ఆ ఫలాలు ప్రతి ఒక్కరూ అందుకునేట్లు కావాలన్నదే ఈ పుస్తక లక్ష్యం.

అందుకని వేటి రమ్యత వాటిదే!

చెట్టునుండి పుట్టిన తాళ పత్రాలు వినియోగించిన అప్పటి మేధస్సుకి ఒకటే లక్ష్యం - కావ్య సృష్టి.

ఇప్పుడు - చెట్లు పిండి పుట్టిన కాయితాలపై ప్రతిబింబించే మేధస్సుకి ఎన్నో లక్ష్యాలు! అందులో ఒకటి సాంకేతిక ఔన్నత్యం. ఇప్పటి మనిషి - జీవితపు వేదిక మీద మనిషి నిలవాలంటే, నిలబడాలంటే చదివే అలవాటు కావాలి - అందరూ చదివే అలవాటు చేసుకోవాలి.

చదువుతో కొట్లాడాడు!

"బడికి వెళ్ళేవాడు. కాకపోతే రోజూ ఎవడో ఒకణ్ణి తన్నడమో, తన్నులు తినడమో చేసేవాడు. ఎందుకురా అంటే - తప్పు ఎవడు చేసినా అంతే అనేవాడు"

"యిప్పుడేం చేస్తున్నాడండి"

"సైన్యంలో చేరి దేశసేవ చేస్తున్నాడండి"

జ్ఞాపకశక్తిలో

కొందరికి తమకు మతిమరుపు అన్న జ్ఞాపకశక్తి ఎక్కువ వుంటుంది! అది మతిమరుపుకాదు. మన మనసులో ప్రేమానురాగాలకు సంబంధించిన విషయం అని మానసిక వేత్తలు చెబుతుంటారు. సాధన చేస్తే – అంటే గుర్తున్న విషయాలు ఎందుకు గుర్తున్నాయి – గుర్తు లేవన్నవి ఎందుకు వుండడం లేదు అని అంతఃపరిశీలన చేస్తే – మనకు జ్ఞాపకశక్తి ఎక్కువే వుంది అనే స్థాయికి చేరుకోవచ్చు. అది అన్నంత తేలికేం కాదు.

అయితే చదివేం లాభం – చదివిందేంటో గుర్తుండనిది. చదివిన సారాంశమైనా యింకొకరికి చెప్పే వీలు లేంది. ఇటువంటి నిస్సత్తువలు, నిస్తేజాలు ఎంతోకాలం నిలవవు. ఎందుకంటే – పుస్తకం చదువుతున్నప్పుడు మనకు కలిగే మానసిక ప్రయోజనం కలుగుతూనే వుంటుంది. అసంకల్పితంగా అది మనసులో దాక్కునే వుంటుంది. అది చదివిన అనుభవం మనసులో వుండబట్టేగా – ఓ క్షణం ఓ మాట మన నోటికొచ్చింది – అనే క్షణం, అనే తృప్తి చదివే అలవాటు వున్నవాళ్ళకు తప్పకుండా వస్తుంది. చదివే అలవాటు బాగా వున్నవాళ్ళకి కూడా – పుస్తకం మొత్తం తిరిగి చెప్పే ధారణ శక్తి వుండదు. ఉన్న ఉదాహరణలు ఎక్కడో ఒకటి అసాధారణంగా లేకపోలేదు. మనం చిన్నప్పుడు ఒక సినిమాని చూస్తే ఇంటికొచ్చి కథంతా – చూడనివాళ్ళకు ఒక్క సన్నివేశం, ఒక్కమాట వదిలిపెట్టకుండా చెప్పేవాళ్ళం. మన జ్ఞాపకానికి మనమే మురిసిపోయిన సంఘటనలు వుంటాయి – అటువంటి వాళ్ళం వయసు పెరిగింతరువాత ఎందుకిలా అయ్యాం. ఒక్కొక్క పొరా తీసి ఆలోచిస్తే – మనకే తెలుస్తుంది ఎక్కడ – ఏ ప్రభావం మన మనసుపై

పడింది. మన మనసుని బలహీనం చేసింది అని. ఎందుకని కొన్ని పాటలు ఇప్పటికీ మనకు సందర్భక్రమంలో గుర్తున్నాయి అని.

చదివే అలవాటులో ఓ గమ్మత్తేమిటేంటే - ఎన్నో పదాలు మనకు ఎంతో ఆత్మీయంగా పరిచయం అయి వుంటాయి. ఎన్నిటికో మనం అర్థాలు చెప్పలేం. చదివే వేగంలో అటువంటి పదాల దగ్గర ఆగి డిక్షనరీ చూసి అర్థం రాసి పెట్టుకునే విషయం ఓపికకు సంబంధించినది. బాగా తెలుసున్న పదాలకే అర్థం అడిగితే ఒక్కోసారి గుర్తుకు రాదు. భావం తెలుస్తూ పోతుంటుంది కాబట్టి చదువుని ఆపాలనుకోం - పుస్తకం పూర్తయిందాకా. పదాలు అర్థాలు ప్రత్యేకంగా సాధన చేయాల్సిందే. ఆ సాధనలో మనకు తెలిసిన పదాల సంఖ్య పెరుగుతూ పోతే - మనం చేరుకున్న స్థాయి మనకు తెలుస్తుంది.. మన మాటల్లో అధైర్యం పలుకుతుంది. మహాకవి కాళిదాసు - శ్యామలాదండకాన్ని - ధారాళంగా చదవడం నేర్చుకుని - ఆ తర్వాత చూడకుండా చదవగలిగే స్థాయికి చేరుకుని - మన ఇంట్లో ఓ గోడే శ్రోత అన్నట్లుగా చదివి జ్ఞాపకాన్ని పరీక్షించుకుని - ఆ తర్వాత పది మంది ముందు పాడగల్గినప్పుడు - సాధన చేసే రోజుల్లో మన మనస్థితి ఇప్పటి స్థితి పోల్చుకుంటే మనకే తెలుస్తుంది. అదే పద్ధతి మనం ఇంకో విషయధారణ సాధన చేసేటప్పుడు మనకే ఓ సాధనాక్రమం అలవాటవుతుంది. వ్యక్తిత్వ వికాసానికి సంబంధించి మన శతకాలకు మించినవి లేవు అనకుండా - వాటిల్లో లేనిదేమిటో ఒకసారి గమనించి - ఏవేని ఓ వంద పద్యాలు మనం చెప్పగలిగితే మనలో తేజస్సు మనకే తెలుస్తుంది. చిన్నప్పుడు ఏదంటే అది గడగడా చెప్పేవాణ్ణి అంటారు. అన్నవాళ్ళకీ ఒక్కటీ గుర్తుండకపోవడం విశేషం - ఏదో కృత్రిమ గౌరవాన్ని ఆశించి అన్నమాటని తెలుస్తుంది. చిన్నప్పుడు గోలీలాటలో ఎంత దూరంలో వున్న గోలీనైనా గురి తప్పకుండా కొట్టేవాణ్ణి అంటారు. అందులో నిజం మనకెవరికీ తెలియదుగా. అదొక మానసిక ఆనందం. కొందరికి ఏ విషయమైనా చెప్పండి. ఓ ఎప్పుడో చిన్నప్పుడే చేశాను అంటారు. అదేంటో అనడిగితే ఇసుమంత కూడా చెప్పలేరు. వాళ్ళు చిన్నప్పుడు చేయని పనంటూ వుండదు. ఒక్క విషయంలో వాళ్ళు నిజమే చెప్పాల్సి వస్తుంది. ఎప్పుడంటే- ప్రతి క్లాసులో నాకు ఫస్టు మార్కే వచ్చేది

ళ్ళవాళ్ళను ఎందుకంటే ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టు - స్కూలు రికార్డు చూపించమంటే!

నేను ఏదో అవ్వాల్సినవాణ్ణి ఏదో అయ్యాను అంటుంటారు. అటువంటివేవీ అనకుండా - కృత్రిమ తేజస్సులతో సమాజ జీవితంలో నటిస్తూ పోతే అంతరాంతరాల్లో మానసిక వ్యధ పెరుగుతుంటుంది. అది ఎవరికీ చెప్పుకోలేం. మన వెనకే మనల్ని చూసి నవ్వుకునే పరిస్థితిని నెత్తిమీద వేసుకుంటాం. దానికి ఒక్కటే మందు - ఇన్నేళ్లుగా మన జీవితంలో పేరుకు పోయిన బలహీనతలన్నీ ఓసారి తలచుకుని కుప్పచేసి మూట గట్టి అటకెక్కించి ఇప్పుడే మన జీవితం మొదలైంది అనుకుని చేయాల్సిన పని - సాహిత్యం చదవడం మొదలు పెట్టడం! సాహిత్యం చదవడంలో గొప్పతనాన్ని తెలుసుకుందాం! వ్యక్తులుగా మనమూ గొప్పవాళ్ళుగా నిలుద్దాం.

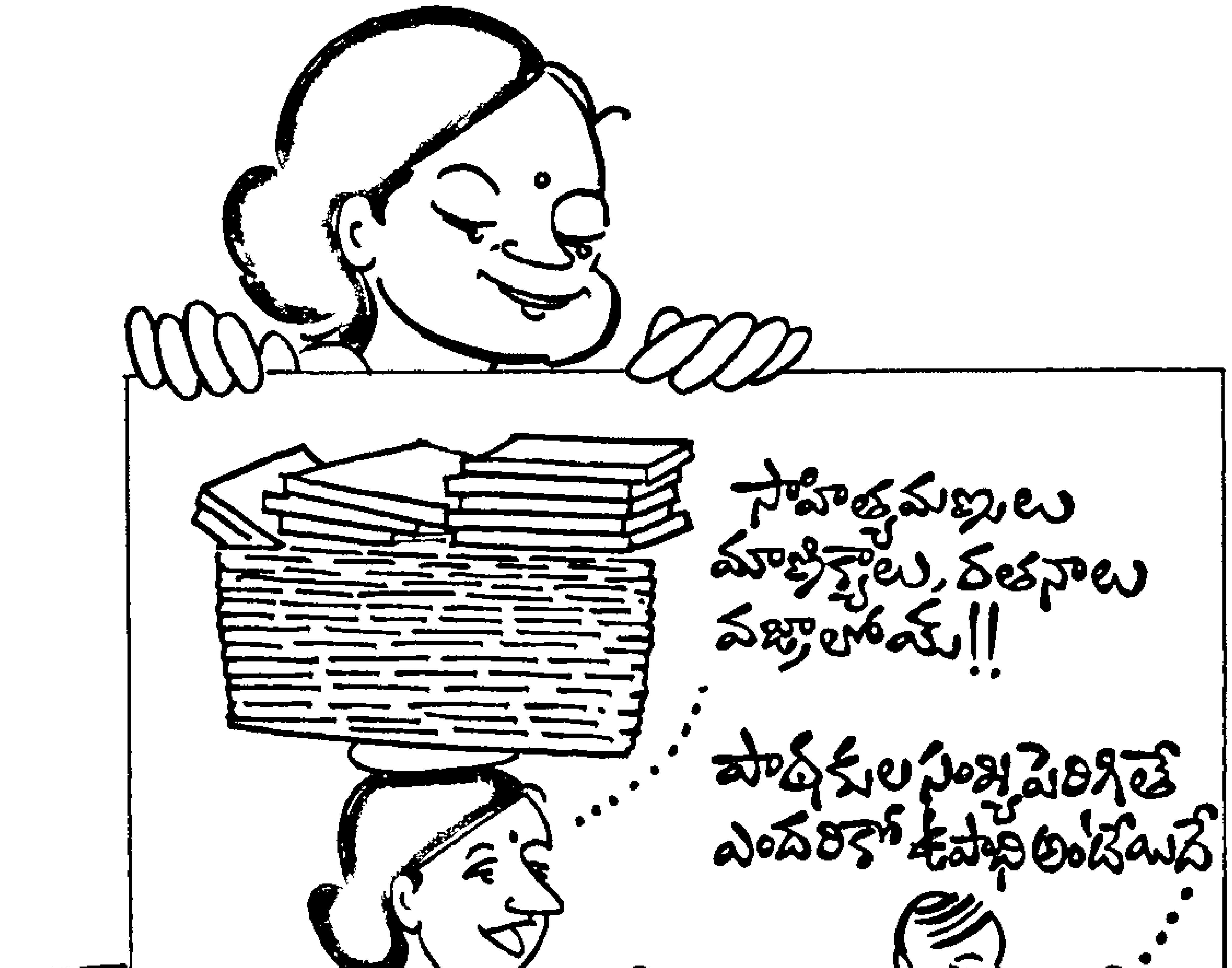

ఈర్ష్యాఛాయలలో

సాహిత్యం చదవడం అనేది మన మనసుకోసం, మన వ్యక్తిత్వం కోసం. దానికి ప్రాచుర్యం అక్కర్లేదు. మనం మేధావులం అని పక్కవాళ్ళకు తెలియాల్సిన పనిలేదు. ఒకళ్ళ గురించి మనం చేస్తున్న పనికాదు. మన జీవిత లక్ష్యం ఏ రాజకీయ నాయకుడిగానో ఎదగడం కాదు. అక్కడ ప్రచారం కావాలి. వారికి అదొక ఆట. మనకా ఆటతో పనిలేదు. మనకా చదువు రాలేదు. ఆ అనర్హత మనల్ని వ్యక్తి సేవలలో పడేయకూడదు. మనం సంపూర్ణ వ్యక్తులం కావాలి. దానికి సాహిత్యం చదవాలి. చదివే ప్రక్రియలో ఒక్కోమెట్టు ఎక్కాలి. చదువుతున్నకొద్దీ మనకే తెలుస్తుంది ఎప్పుడు ఏ మెట్టు ఎక్కాలో. ఇక్కడ మెట్లు అంటే - చదివే సాహిత్యంలో నాణ్యత– నాణ్యతను పరిశీలించగలిగే పరిపూర్ణత మనమే సాధించాలి. మనం అర్థం చేసుకోవడం మీద మన స్థాయి ఆధారపడి వుంది. ఎవరో చెప్పారని - మనం వారి మీద గౌరవంతో - వారి తెలివి మీద నమ్మకంతో ఏ పుస్తకమూ కొనాల్సిన పనిలేదు. ఆ పుస్తకం నిజంగానే బాగుండవచ్చు. దానికి వ్యతిరేకంగానూ వుండొచ్చు. అన్నివేళలా ఆ పుస్తకం బాగుండాలనీ లేదు. ఆ డబ్బులతో మనకు నచ్చిన పుస్తకం ఇంకొకటి సమకూరేది గదా అని బాధ కలగవచ్చు. బాధ డబ్బు గురించి కన్నా మన నిర్ణయం సరిగా లేకపోయిందే అని. ఇక్కడ మనం చర్చించాల్సిన విషయం నిర్ణయం గురించి - ఇంటి గడప! గడప లోపల గడప బయట, గడప దాటితే నిత్య జీవితంలో మనం వేసే ప్రతి అడుగూ మనం తీసుకునే నిర్ణయాల మీదే ఆధారపడి వుంటుంది. ఏ చిన్న పని కూడా నిర్ణయం లేకుండా చేయకూడదు. నిర్ణయం తీసుకున్నప్పుడు

మనలో అంకిత భావం, ఆ పనిని సమర్థవంతంగా చేయాలి అన్న పట్టుదల వస్తుంది. పట్టుదల వున్నప్పుడు ఏ పనిలోనైనా అశ్రద్ధ చేయం. పనిలో పరిహాసం పాలు కాము. చిన్న పనే కదా అనే చిన్నచూపు ఎప్పుడూ వుండకూడదు. పనిని గౌరవించడం మన లక్షణంగా మారితే పెద్ద పనులలో ఆ అనుభవం పనికొస్తుంది. అవి పదిమందికి పనికొచ్చే పని అయినప్పుడు నలుగురి మన్నన లభించడమే కాక మన వ్యక్తిత్వం మీద గౌరవం ఏర్పడుతుంది. ఈ విషయంలో మనం జాగ్రత్త పడాల్సింది, ఈర్ష్యాసూయల విషయంలో ఈర్ష్యాసూయలు అన్ని స్థాయి మనుషుల్లో – కొందరిలో బయటికి కనిపిస్తూ– కొందరిలో పైకి నవ్వుని పులుముకుని – కొందరిలో మౌనంలో దాక్కుని – కొందరి చూపులలో భాగాలై మనకు గుచ్చుకుంటాయి.

సంస్కారం వున్నవాళ్ళు క్షణకాలం తళుక్కుమన్న ఈర్ష్యాసూయలను ఆలోచనలతో తుడిచేసి మనసుని శుభ్రం చేసుకుంటారు. ఎందుకంటే వారికి తెలుసు. దానివల్ల ముందుగా నష్టం జరిగేది వారికేనని. అదే – సంస్కారం లేనివాళ్ళు బయటపడి రభస చేసి అభాసుపాలవుతుంటారు. ఆ పరాభవం రగిల్చిన వేడితో – తాము గురిపెట్టిన వారికి ఎటువంటి నష్టం చేయడానికైనా వెనుకాడరు. ఈ విషయంలో ఇంకో ఆలోచనేంటంటే – నోరు మంచిదైతే ఊరు మంచిదవుతుందని – మనం మంచివాళ్ళమయితే అందరూ మనకు మంచిగానే కనిపిస్తారని – కొందరనేది – ఈ రోజుల్లో మంచికి తావెక్కడిదండీ అని. మంచితనం బలహీనులకు చిరునామా అని. అన్నారు కదాని – ఎవరో ఒకళ్ళకు నష్టం చేయడమే మన దిన చర్య కావాలని కాదు. మన మంచితనం మనకి నష్టం చేయకుండా కాపాడుకోవడం, కాపాడుకోవాలంటే నష్టం ఏ మూలనుంచి జరుగుతుందో ఆలోచించాలి. నష్టం జరగడానికి అవకాశాలెక్కడ వున్నాయో చూడాలి. ఉపాయం లేని వాణ్ణి ఊళ్ళోంచి వెళ్ళగొట్టమన్నారు. నిజంగా వెళ్ళగొట్టడం కాదు – బహిష్కరణ కాదు ఉపాయం లేకపోతే ఎట్లరా బతుకు గడిచేది అని చెప్పడం.

ఉపాయానికి పర్యాయపదం లౌక్యం. ఎవ్వరూ శిక్షణ ఇవ్వలేనిది పని గట్టుకుని నేర్పలేనిది చదివే అలవాటు ఒక్కటే లౌక్యాన్ని నేర్పగలదు.

కొందరు మాటల్ని సూదులు చేసి గుచ్చుతుంటారు. రకరకాల సూదులు వాళ్ళ దగ్గర ఎప్పుడూ వుంటాయి. అదొక ఆనందం. ఆ ఆనందమే వారికి వినోదం. అందరికంటే భయంకరమైన వాళ్ళు - అకారణంగా ఎదుటివాళ్ళని మానసికంగా అవసరమయితే భౌతికంగా హింసించి హసించేవాళ్ళు. అది వారి పైశాచిక ఆనందం. దానవ తాండవం చేస్తుంటారు. చెరువులో జలగల్లా పట్టి పీడించడమే వారి ఆశయం. ఏమండీ బాగున్నారా అనడగుతారు. బాగున్నా మన్నామనుకోండి ఆ జవాబు వాళ్ళకు మింగుడు పడదు. అష్ట కష్టాలు పడుతున్నామండీ - బతకడమే దండగ అనుకుంటున్నామండీ - అనే స్థాయిలో వారికి జవాబు చెబితే అదొక ఆత్మతృప్తి వాళ్ళకి. వాళ్ళు ఏ మనిషి ఎదుగుతున్నా ఓర్వలేరు. కనీస పరిచయం లేని మనిషిని కూడా వారు వదిలిపెట్టరు. వారి బారినుంచి తప్పించుకుని వారికి అందకుండా ఎదిగామనుకోండి - మనల్ని వదిలేసి యింకొరిపై కన్నేస్తారు. వీలైతే మన కాళ్ళ దగ్గర చేరి నటించి మనల్ని పడేయడానికి కూడా వెనుకాడరు. మనం వందో అంతస్తులో వున్నా చీమలెలా వస్తాయో, దోమలెలా వస్తాయో అలా వస్తారు. అంటే వీళ్ళు లేని చోటు లేదని అర్థం. ఇంతకీ చెప్పొచ్చేదేంటంటే - చదివే అలవాటులో - వ్యక్తుల మనస్తత్వాలు తెలుసుకుని మనం మసలుకోవచ్చునని.

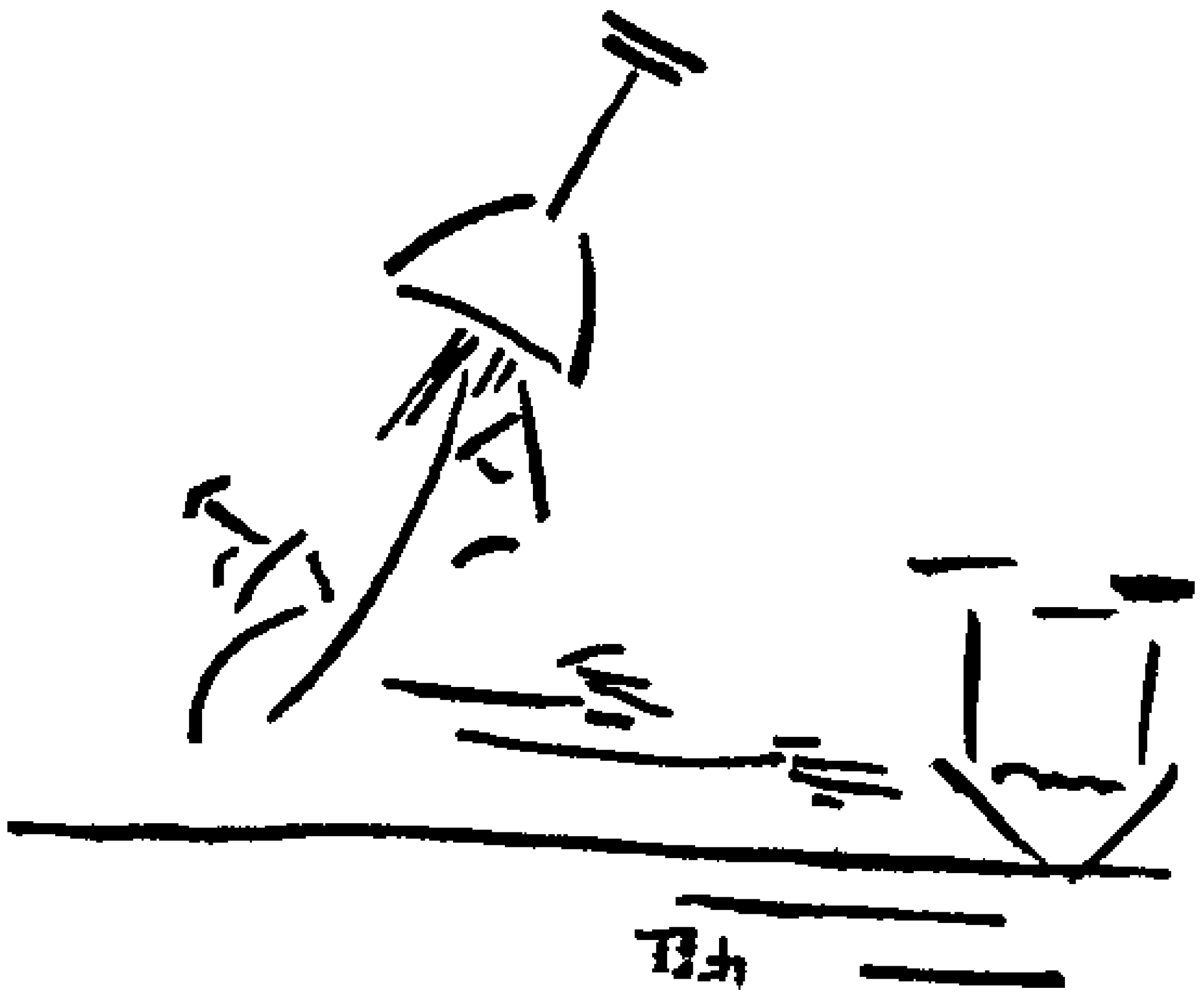

మత్తుమందులో

అందరూ ఏకకంఠంతో చెప్పగలిగేది – తాగుడు మంచి అలవాటు కాదని. సాధారణ స్థితిలోనుంచి మత్తులోకి వెళ్ళడం, మాట తడబడడం, కాళ్ళు తడబడడం, మనసు వంకర్లు తిరగడం, మనిషిని మనిషిగా జీవించనివ్వదు. షుగర్ వ్యాధి ఎక్కువై వేళ్ళూడి పడ్డట్లే – తాగుడులో వళ్ళు కుళ్ళి బతుకు ముక్కలై పడిపోతోంది.

చాల్లెండి చెప్పొచ్చారు. తాగడం మనకు విధించిన ప్రకృతి ధర్మం. లేకపోతే ఈతచెట్లు, తాడిచెట్లు ఎందుకున్నాయి చెప్పండి?

ఈత చాపలపై మనం ఆరోగ్యంగా హాయిగా నిద్రపోవడానికి. తాటి ఆకులు ఇంటి కప్పుగా, గొడుగుగా మనల్ని కాపాడడానికి, తాటి స్తంభాలు ఇంటిని నిలబెట్టడానికి. ఇంకా ఎన్నో... అత్యంత ఉన్నతమైంది. తాళపత్రాలు రచనా పీఠాలు అని యోచించరు.

అది పక్కన పెట్టండి కల్లు ఎందుకిస్తున్నాయో చెప్పండి?

మనకు అది కావాలి. మన అసక్తతకు, బలహీనతకు, పిరికితనానికి, అమానుషానికి ఆలంబన కావాలి. డబ్బులో, మనుషుల స్థాయిలలో మందు కొట్టడంలో తేడా. మత్తులో తూలడంలో తేడా. మత్తు మనిషికి కాదు. మనసుకి కూడా – ఎందుకు – అణిచి పెట్టుకున్న కోరికలు గాడిదలవడానికి ఆటవిక, పైశాచిక ప్రవృత్తిలో కోరికలు తీర్చుకోవడానికి, మానవత్వాన్ని పాతిపెట్టడానికి.

తాగందెవరు చెప్పండి? పేషంట్ తాగుతాడు, డాక్టరు తాగుతాడు. దొంగ తాగుతాడు. పోలీసు తాగుతాడు. అలా అంతా. ఇప్పుడు స్టూడెంట్ తాగుతాడు,

లెక్చరర్ తాగుతాడు. కొడుకు తండ్రీ కలిసి తాగుతారు. నాలుగు గోడల మధ్య భార్యాభర్తా తాగుతారు. ఒకరి ముందొకరు తాగుతారు. గోడలడ్డం లేనిది అలగా జనానికి. అంతేనా! అంతా బ్రాందీయేనా - కోట్ల డబ్బులండీ. మన వ్యసనం డబ్బులై ప్రభుత్వ ధనాగారాలు నింపుతున్నదండీ - దేనికండీ ప్రభుత్వానికి డబ్బు - ప్రజలకు మందు తాగించడానికే!

అది రాక్షసవాదం - మూర్ఖ నినాదం.

ఎందుకు మన చేతుల్లో లేకుండా పోయింది. బాగు చేయలేనంతంగా ఎందుకు చెడిపోయాం.

ఎవరు బాగు చేయాలి?

ఎవరూ బాగు చేయలేరు!

ఎవరు ఎవర్నీ బాగు చేయడానికి ప్రయత్నించవద్దు. ఎవరి సంగతో మనకెందుకు మనం బాగుపడదాం. వుండనీయండి. మనల్ని మనల్నిగా మననీయండి. ఓట్లు నాటుకోవాలంటే నాటే కావాలండీ. ఇది మన అలిఖిత రాజ్యాంగం. జీవిత భాగం - జీవన ధర్మం! మహామహులే కల్లు మానండోయ్ బాబూ కళ్ళు తెరవండోయ్ అని గొంతెత్తి గొంతు కోసుకున్నారు. నీతులు చెప్పి వాతలు పెట్టుకున్నారు.

బతుకులు బజార్న పడుతున్నాయ్ - వద్దు

మంగళ సూత్రాలు తెగిపోతున్నాయ్ - వద్దు

నేరాలూ, ఘోరాలూ జరుగుతున్నాయ్ - వద్దు

ఆడవాళ్లు, ఆడవళ్ళు బలైపోతున్నదే - వద్దు

వద్దు! వద్దు! వద్దు!! నరకాల్ని చూపించవద్దు. మంచితో స్వర్గం మాకొద్దు. అది మంచిపని కాదు. మందులోనే సుఖం - మందులో సుఖమే మాకు కావాలి. మత్తులోనే స్వర్గం!

ఎంతకాలం వుంటారండీ ఆ స్వర్గంలో?

అయితే అయింది అయిదు నిమిషాలైనా చాలు. మీరు అవకాశం ఇవ్వండి. సముద్రాల్ని మందుగా మార్చండి. నీటి బొట్టు లేకుండా చేస్తాం. ఏమనుకున్నారో మా వ్యసన బలాన్ని అవమానిస్తారా, అవహేళన చేస్తారా - ఏం, మేమంటే మీకంత చులకనగా వుందా? మీరు చేతగాని వాళ్లు, దద్దమ్మలు, దద్దమ్మలుగా పడుండండి. అరెరే. మందు మానమని చెబుతారా, సిగ్గులేదా మీకు. ఇప్పటికైనా బుద్ధి తెచ్చుకోండి. పాలు శ్రేష్ఠమైనవట. సుగంధపాలు ఆరోగ్యకరమైనవట. అలిసి పోయివచ్చి ఓ గ్లాసెడు మంచినీళ్ళతో దాహం తీరితే అంత ఆనందం యింకోటి లేదట. మంచినీళ్ళను మించిన పానీయం లేదట. జలం నారాయణం అట. కొబ్బరి కాయలు కొట్టాలట. కొబ్బరినీళ్ళు తాగాలట. నాకు చిర్రెత్తిందంటే కొబ్బరి చెట్లన్నీ నేలమట్టం చేస్తా - నా ప్రజలందరికీ పంపు తిప్పితే మందు కారేట్లు చేస్తా... ఆః... ఆః!!

- ఏం చేస్తాం తాగీ తాగీ, వాగీవాగీ - అలిసిపోయాడు. సొమ్మసిల్లి పోయాడు. తెలివి రానీండి, తేరుకోనీండి!

చదివే అలవాటు కానీండి.

మనసుని చెడు అందుకోలేనంత ఎత్తుకు ఎదగనీండి.

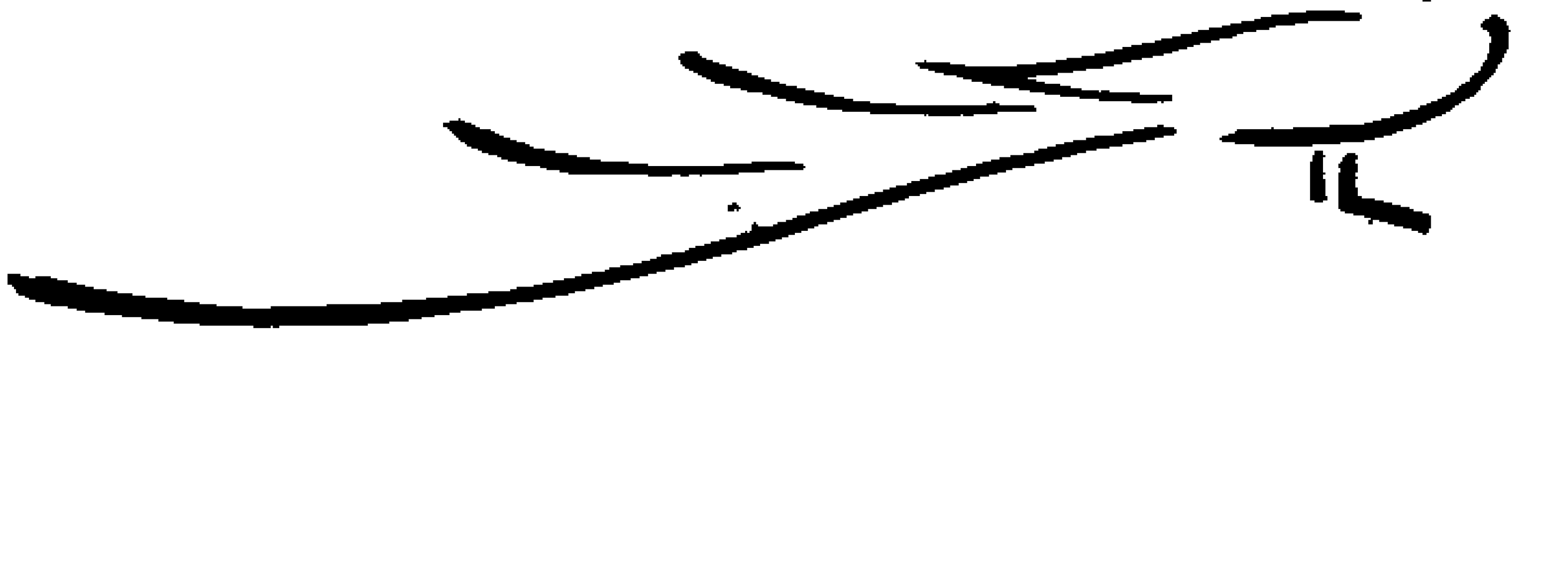

సుఖాన్వేషణలో

చదివే అలవాటుకి తీవ్ర విఘాతం కలిగించేది, వ్యక్తిగత మానసిక ప్రలోభం. దేహసంబంధిత సుఖాన్వేషణ. మన దేహం, మన పరిమితులు మనకు తెలుసు. వాంఛా వ్యామోహం, మదన తాపం, మన్మధలీలా విశేషం – విశ్వామిత్రుడే చతికిల పడ్డాడు. దేవేంద్రుడే పిచ్చి పనులు చేసి పరాభవాల పాలయ్యాడు. కీచకుడు ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్నాడు. రావణాసూరుడు లక్షలాది ప్రాణాలు సమసి పోవడానికి తన బలహీనతను కారణం చేశాడు. అలా పురాణాల్లో ఎన్నో ఉదాహరణలు. పేపరు తెరిస్తే ఎన్ని అఘాయిత్యాలో, టీవీ చూస్తే ఎన్ని అఘాయిత్య హత్యాయత్నాలో అన్నిటికీ మించి సినిమాల్లో – ప్రసిద్ధ నటుడు కమల్ హాసన్ డాగ్స్‌మేట్ డ్యాన్సులు అని ఎప్పుడో అన్నాడు. సమాజంపై తీవ్ర ప్రభావం వుండే మాధ్యమంలో అలా కళావసరం పేరిట అశ్లీలం గంతులేయడం ఔచిత్యమేనా – వ్యాపారం. కోట్లు పెడుతున్నామండీ పెట్టుబడి. గండిపేట చెరువులో పడి గల్లంతవడానికి కాదుగా. పత్రికల్లో సెక్సు పరిజ్ఞానం వంకతో అంగాంగ వికృత వర్ణనలు. ఇదీ వ్యాపారమే. ప్రణయావసరాల నిమిత్తమే అనిపించే పుస్తక తోరణాలు – అదీ వ్యాపారామే. దేనికండీ ఆ డబ్బు – దేహ సుఖానికా, విలాస జీవితానికా, పిల్లల చదువులకా, పిల్లల పెళ్ళిళ్ళకా, మేడల మీద మేడలు కట్టడానికా, లైంగిక వ్యాధుల విస్తృతికా, దేవుడి పెళ్ళికా, కార్పొరేటు ఆసుపత్రుల నిర్మాణానికా? వద్దు. ఆ ఆలోచనే మనకొద్దు. సముద్రం ఇవతల ఆడవాళ్ళను అవతల మగవాళ్ళను నించోబెడితే ఈత రానివాళ్ళు కూడా సముద్రాలు దాటుతారని పానుగంటి

లక్ష్మీనరసింహారావుగారు అప్పుడే చమత్కరించారు సాక్షిలో. దేవదర్శనానికి వెళ్ళి కూడా దేహదర్శనం వదిలిపెట్టం.

ఎందరో ఎన్నో ప్రవచనాలు చేస్తుంటారు. – విన్న కొద్దిసేపు పవిత్రతతో మనల్ని మించిన వారు లేరనుకుంటాం – పక్కకు తిరగ్గానే అంతా మటుమాయం – మాటుమయం. రైలెక్కితే బాతురూం రాతల రోతలపై కన్నేయకుండా వుండలేం. ఇంట్లో ఒకళ్ళమే వుంటే ఏదో ఒక వళ్ళు వెతుకుతుంటాం. కామం జ్ఞానాన్ని కాల్చివేస్తుంది. భగవద్గీత – వద్దు. జ్ఞాపకశక్తిని చంపేస్తుంది. అయితే అయింది. మాకు మతిమరుపే ఆనందం!

ఆ విషయాన్ని ఎంత శాస్త్రీయంగా వివరించి చెప్పినా అది చెప్పినవారికి కంఠశోషనే మిగులుస్తుంది. మన పక్కనే కుక్కలు, కోతులు, గాడిదలు, గుర్రాలు ఎన్నో పెట్టాడు దేవుడు. దేవాలయాల మీద అశ్లీల శిల్పాలు చెక్కారు. మానవుడి ఏకాగ్రతకు పరీక్ష! మనలో అసహ్యాలు పెట్టుకుని సంస్కార సభ్యతలు చుట్టుకుని తిరుగుతున్నాం! చచ్చి శవం అయిందాకా లోపలెవరూ చూడరనేగా – అటువంటివి మనకెందు కండీ – సెక్సు సైన్సు పరిజ్ఞానం. సెక్సు అంత బలమైంది కాబట్టే పట్టుబట్టి భాష నేర్చుకుంటారండీ ఈ ఒక్క విషయంలో చదువు వచ్చా రాదా అన్న తేడా లేకుండా – ప్రతి వ్యక్తికీ తెలుసు – ప్రతి మగవాడికీ తెలుసు – ప్రతి స్త్రీకీ తెలుసు – తెలియదు అంటే అక్కడ అతి ఎక్కువ చోటు చేసుకున్నట్లే. ఒక మగవాడు ఒక స్త్రీని కోరుకుంటే ఆ స్త్రీ ఇష్టం లేకుండా, యుగాలు గడిచినా సాధించలేడు. యుద్ధాలు చేసినా సాధించలేడు, నిజాయితీగా! అదే ఓ మహిళ ఓ పురుషుణ్ణి కోరుకుంటే! తృటి! మగవాడికి ఇంకో పనిలేదుగా! అని ఒక ఆలోచనా ధోరణి!

అయితే ఎవరి ఆత్మ వారిని ఎప్పటికప్పుడు సూచిస్తూనే వుంటుంది. ఎక్కడ మనసు వంకర్లు తిరుగుతుందో చెబుతూనే ఉంటుంది. ఎందుకు తిరుగుతుందో కూడా చెబుతుంది. పట్టించుకోం. పట్టించుకోకుండా – ఆరోగ్యాలు రాల్చుకున్న వాళ్ళున్నారు. జీవితాలు కూల్చుకున్నవాళ్ళున్నారు. ఈ విషయంలో – ఎవరికి

వారు సముచిత నిగ్రహ సమన్వయాలతో మనసులో చర్చించుకుని – ఆ ప్రలోభం చేసే నష్టాన్ని గుర్తెరిగి – జీవన శైలి సక్రమం చేసుకోవాలి. మనసు ఏకాగ్రతతో పయనం చేయాలి. చదివే అలవాటులో ఆ శక్తి వుంది!

అశ్లీల సాహిత్యం చదవడం ఎంతవరకు మానసిక ఆనందాన్నిస్తుందో – ఎంతవరకు గరళాన్ని తాగిస్తుందో విజ్ఞుల విజ్ఞతకే వదిలిపెడదాం. చదవండి – గోడల మీద రాతలు చదవండి – కవి చౌడప్ప చదవండి – అలాగే వేమన పద్యాలు చదవండి – వేమన కాలిపోయి వెలుగునిచ్చిన హృదయాన్నీ చదవండి. పాండురంగ మహాత్మ్యం సినిమా మరొక్కసారి చూడండి. భక్త పుండరీకుని వైనాన్ని మనసులో నిలుపుకోండి. ఆ భక్తి మార్గంలోనే చదివే అలవాటుని పూజించి, సాధించి, రుషులమై, యోగసాధనలు చేసి తరిద్దాం అనుకోవడం అసాధ్యం కాబట్టి – జనజీవన ప్రవంతిలో బాధ్యత గల వ్యక్తులుగా – చదువుతో ఎదుగుదాం. భాష, వేషం, హోదాలను మించిన మన్ననను, ఆదరణనూ, గౌరవాన్నీ యివ్వగలిగేది ఒక్క చదివే అలవాటే అని తెలుసుకుందాం.

సూర్యచంద్రులు – తల్లిదండ్రులు ప్రత్యక్ష దైవాలు! పిల్లలు తల్లిదండ్రుల కంటికి వెలుగులు! మనం మనల్ని కన్నవాళ్లు కళ్ళు పొడిచే వాళ్ళం కాకూడదు అని ధృఢ నిశ్చయం చేసుకుందాం. చదువుకుందాం.

అణువణువులో

మానవదేహం కోట్లాది కణాల సముదాయం. అది శాస్త్ర నిరూపితం. సముద్రపు ఇసుకతో శిల్పాకృతులు చేస్తున్నాడు కళాకారుడు. మన చిన్నప్పుడు ఏటి ఒడ్డున యిసుక గూడు! దాని చుట్టూ ప్రహరీ గోడ. అలా ఏవో! లేకపోతే మన ఇంటిముందు ఏ పని మీదో పోసిన ఇసుక కుప్పమీద ఆడుకుంటూ ఏవో బొమ్మలు అలానే! అదెక్కడ – అదే ఇసుకతో అద్భుత శిల్పాలు. డిజైన్లు – పూలు-ఆకులు–ఇదెక్కడ? చదువు రానప్పుడు – మనం చిన్నప్పుడు కట్టుకున్న ఇసుక గూడు – చదువు అలవాటై పరిపక్వం చెందింతర్వాత సముద్రపు అంచున సైకత శిల్పమే! అంతా ఇసుకే! ఇసుక రేణువులే! ఇసుక అణువులే! ఇసుక తడిబంధంలో నిలుస్తుంది. ఎండిపోయి గాలి వీస్తే – ఒక్కొక్క రేణువు ఎగిరి పోతుంది. మనం కూడా దేవుడు చేసిన ఇసుక బొమ్మలమే! అక్కడ బొమ్మ నిలవడానికి తడి కావాలి. మన బొమ్మకు రక్తబంధం! అక్కడ గాలి వీస్తే ఎగిరిపోతుంది. మనం గాలిపోతే ఎగిరిపోతాం! అక్కడ గాలి కనిపించకుండా కనిపిస్తుంది. మనం పోయే గాలిని చూడలేం!

ఈ చరాచర జగతిలో మాటలొచ్చిన జీవులమైన మనం జంతువుల్లాగా అడవిలో పడి వుండలేం. ఏ సింహమో వచ్చి మింగనక్కర్లేదు. చిన్న పురుగు చాలు మనల్ని హతమార్చడానికి. జంతువులకు వాటి గుణ నిర్మాణమే ఆయుధం. మనం చేతులతో కొడతాం. కాలితో తంతాం, అది చాలదక్కడ. పరుగెడతాం. ఎంతని పరుగెడతాం. వంటిమీద బట్టల్లేకుండా వనసంచారమే మన బతుకు తెరువైతే! ఆ ఊహే వళ్ళు గగుర్పాటు కలిగిస్తుంది! వద్దు! ఊహామాత్రంగా కూడా ఆ జీవనం గడపలేం! అది మానవుల సంగతి తలపే వద్దు.

మనం మన మధ్యే వుండాలి. అంటే సమాజం, సంఘంలో వుండాలి. సహజీవనం చేయాలి! అదే సింహం మన మధ్యకొస్తే మనకొచ్చిన కాలు తన్నడంలో అది ఎగిరి అవతల పడదు. మీద పడుతుంది. మనం ఏ జాంపండో కొరికి తిన్నట్లు అది మనల్ని తినేస్తుంది. జాంపండుకి మన పంటిగాటు తెలుస్తుందో లేదో గానీ మనకు మాత్రం తెలుస్తుంది సింహం కొరుకుతున్నట్లు. సింహం - మనల్ని తినేముందు ప్రాణం తీస్తుంది. అది కొంత నయం అనుకుందాం. జాంపండులో అణువులే! సింహంలో అణువులే! ఈ ఆలోచన పెద్ద ఉపయోగకరమైంది కాదు. సాపేక్ష ఊహాబలంగా పనిచేస్తుందని -

మనిషి తలచుకుంటే - అందరం ఒకేరకంగా ఉందాం అనుకుంటే ఉండగలడు - కానీ వుండడు! ఎందుకుండడంటే, అదంతే! స్వార్థం, అహంకారం, కులం, మతం, చిన్నా పెద్దా, ఆడామగా, ముసలీ ముతకా, డబ్బూ హోదా, ఇల్లు కట్టేవాడు, ఇంట్లో ఉండేవాడు - నావీ నీవీ ఎన్నో ఎన్నో. అన్ని అడ్డంకులను తొలగించినా - నాదీ నీదీలను చేధించలేం భేధించలేం. ఓ అదంతా కలలో కొట్టుకుపోవడం - అదంతా మనకొద్దు కానండీ ఇక్కడ మనం, మనం తెలుగువాళ్ళం, భాషా ఉన్నతి గలవాళ్ళం. సంస్కృతిలో ప్రపంచానికే తనలమానికం అయినటువంటి వాళ్ళం. అధోగతిని ప్రేమిస్తున్నాం. అసభ్యతను ఆదరిస్తున్నాం. అలగాజనం - అని మనలో మనం మనకి మనం పెట్టుకున్న పేరు. మాస్! క్లాసు, మాసు! అంటే తెలుగు ధ్వని! క్లాసు కూడా మాసులో కలవడానికే పరుగెడుతున్నది. మెజారిటీ సిద్ధాంతం. తేలికైన పద్ధతి! చెడుని మంచిగా చేయలేనప్పుడు మంచి చెడుగా మారడమే మంచి పని! సహజీవనం సాఫీగా సాగుతుంది. అలగా జనం కూడా మాట్లాడేది మన తెలుగే! ఆవేశాన్ని, ఆగ్రహాన్ని మాటల్లో చెప్పలేదు అలగాజనం. ఎందుకంటే - భాష రాదు. వచ్చిన భాష ఒకటే - బూతులు! క్లాసులో కూడా పచ్చి బూతులు మాట్లాడడం ఒక నాగరికత! కాదు బలహీనత! కాదు అసభ్యతే! కాదు చెడే!

అలగా జనానికి అంటే మాసు. అంటే ఎక్కువమంది వాళ్లే వున్న మన తెలుగు తనానికి తెలుగుదనానికి, తెలుగు ధనానికి - భాష నేర్పించవచ్చు. సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు నేర్పించవచ్చు. చిన్న చిన్నగా ఒక్కొక్కర్నీ క్లాసులోకి మార్పించవచ్చు. జానపదానికి జ్ఞానపథం చూపించవచ్చు. అది ఆదర్శప్రాయం. అది మంచి పని. ఆ పని చేయడం చాలా కష్టం. నిజానికి అది అంత కష్టమైన పనేం కాదు. మరైతే ఏం చేయాలి. క్లాసు మాసుగా మారడమే యిది తేలికాతి తేలికైన పని. ఇప్పుడు నాగరికత ముసుగులో చేస్తున్న పని!

ఒక నిజాతి నిజం ఏంటంటే - అలగా జనానికి అలగా జనంగా వుండడం యిష్టం ఉండదు. అది వారు కోరుకునే జీవనం కాదు. వాళ్ళకీ ఆలోచన వుంటుందిగా. చెడు అందరిలో ఒకటే - తేడా ఏం లేదు! అన్ని చెడులనీ మార్చి అందరినీ మంచివాళ్ళుగా -మంచి సమాజంగా మార్చగలిగేది సాహిత్యం చదివే అలవాటు ఒక్కటే! మనల్ని ఎవరూ మార్చనక్కర్లేదు.

మన సంకల్పమే! మన పట్టుదలే! మన చిత్తశుద్ధే!

అక్షరాన్ని మన గుండెలపై నిలుపుకుందాం!!

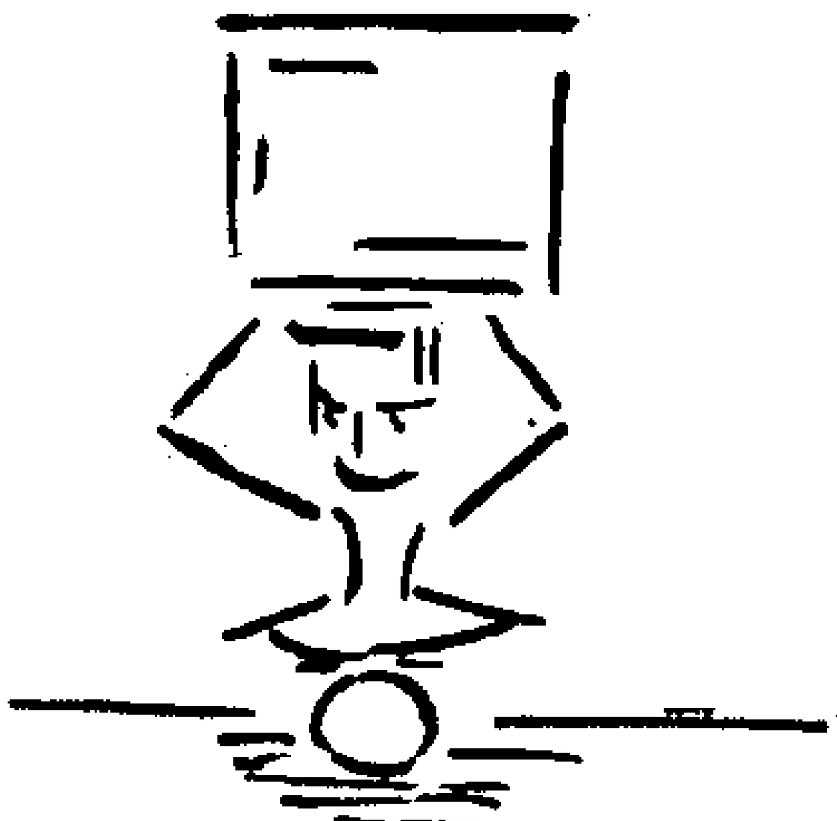

సాంకేతికతలో

చదవగలగడం. చదువుతున్న అనుభవం - చదువుతో అనుభవం వచ్చింతర్వాత ఆ స్థాయిలో అది కొనసాగిస్తూ - చేయాల్సిన పని - అందుకోవాల్సిన పండు చేరుకోవాల్సిన శిఖరం. ఇంటర్‌నెట్. కనీస కంప్యూటర్ పరిజ్ఞానం సాధించి, సాధించాల్సిన ప్రపంచ దర్శనం కంప్యూటర్. కంప్యూటర్ భగవంతుడి సాక్షాత్కారమే ఓ దృష్టితో చూస్తే. అందులో సందేహం లేదు. ఇంటర్‌నెట్ ఇవ్వంది లేదు. తీసుకోవడంలోనే వుంది. చూపించంది లేదు. చూడడమే రావాలి. మానవ మేథస్సు ఆవిష్కరించిన అమోఘం కంప్యూటర్. ఈ తరం పిల్లలు అవలీలగా ఆ సాంకేతికతను నేర్చుకుంటున్నారు. చూస్తేనే చాలు వాళ్ళకు ఆ సాంకేతిక నైపుణ్యం వస్తుందేమో అనిపించేట్లుగా వుంది. ఎప్పుడూ చూడని పరికరాన్ని వాళ్ళ చేతికిస్తే క్షణంలో దాని నిర్మాణ రహస్యాలు విప్పి చెప్పేట్లున్నారు పిల్లలు. ఏ పిల్లలు? ఎంతమంది పిల్లలు? అదొక ప్రశ్న. అదలా వుంచితే -

ఎందరో తల్లిదండ్రులు కంప్యూటర్ అమర్చుకోడానికి వెనుకాడడం లేదు. వంటిమీద బంగారు నగల మెరుపుకాదు మనకు ముఖ్యం. ఇంట్లో కంప్యూటర్ వెలుగు వుండాల్సిందే అంటున్నారు. ఆచరిస్తున్నారు. కంప్యూటర్ చేసే సేవల్ని పిల్లల్ని అడిగి పొందుతున్నారు. మా చిన్నప్పుడు కొత్తగా రేడియో వస్తే - దాని దగ్గరకు కూడా వెళ్ళనిచ్చేవాళ్ళు కాదు. గడియారాన్ని, కెమెరాని ముట్టుకోనిచ్చేవారు కాదు. పిల్లవాడు, పిల్లవెధవ వస్తువు విలువ వాడికేం తెలుసు ఆడుకుంటాడు, పడేస్తాడు, పాడు చేస్తాడు అనే భయంతో కాకపోతే జాగ్రత్తతో. దానికి ఆర్థిక స్థితిగతులు ఓ కారణం కావచ్చు. అజ్ఞానమూ ఓ కారణం కావచ్చు. దానికి పూర్తి వ్యతిరేకం ఇప్పుడు. పిల్లల చేతిలో ల్యాప్‌టాప్ ఆటవస్తువే అయింది నైపుణ్యంతో!

తెలివికి నిదర్శనమైంది. బాలబ్రహ్మల కళాసృష్టికి వేదిక అయింది. రేడియోలు అగ్గిపెట్టెలయ్యాయి. యూజ్ అండ్ త్రోలు అయ్యాయి. వాడండి, పని చేయడం ఆగిపోతే పడేయండి. గడియారాలు తాటాకులతో సమానమయ్యాయి. ఇప్పుడు పెద్దవాళ్ళు కంప్యూటర్ దగ్గరికి రావడానికి భయపడుతున్నారు. ఏమో సాంకేతికత తెలియని వాళ్ళం. ఏం పట్టుకుంటే ఏమవుతుందో ఏమో, ఏం ముట్టుకుంటే ఏమవుతుందో ఏమో పిల్లవాడేమన్నా అంటాడేమో - అరుస్తాడేమో. బాధపడతాడేమో అని! అయితే పెద్దవాళ్ళ భయాన్ని పిల్లలు పోగొడుతున్నారు. పెద్దలను అవసరమైనంత సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో సన్నద్ధం చేస్తున్నారు. ఇ-మెయిల్స్, ఆర్కుట్లు, బ్లాగులు, వెబ్‌సైట్లు - ఆత్మీయులతో ఆనందాలు అనుభవిస్తున్నారు. ఈ-మెయిల్స్‌తో మనసుని చెబుతున్నారు. మనసుని వింటున్నారు. మొదట్లో అందని బాటయింది. ఇప్పుడు అందరికీ అందుబాటులోకి వచ్చింది.

భూగోళం, ఈ సాంకేతిక ఉన్నతిలో కంటి నలుసయింది. కంటిలో నలుసు, కాలిలో ముల్లు కాదు. కంటి వెలుగు!

ఏ క్షణం ఎక్కడ ఏంటో చూడొచ్చు, సముద్రాల లోతు చూడొచ్చు. భూమి లోపలికి వెళ్ళి రావచ్చు. మనిషి దేహంలో గుండెలోనుంచి, గుండెలోకి రక్తం ఎలా ప్రవహిస్తున్నది. ఏ కణం ఎంత బలంగా వుంది - ఏ కణం ఏ క్షణం ఎంత క్షీణిస్తున్నది. అభివృద్ధి చెందుతున్నది. విమానం నడపాలన్నా విమానం నడవాలన్నా ఒకటేవిటి - కంప్యూటర్ చేయంది లేదు.

అయితే మనం అన్ని పన్లు ఒకేసారి ఒకళ్ళం చేయలేం. మన తెలివిని బట్టి, మన మనోధర్మాన్ని బట్టి - మనం ఏ మార్గాన్ని ఎంచుకోవాలి, ఏ లక్ష్యాల్ని నిర్దేశించుకోవాలి - అని నిర్ధారించుకుని ధన్యులం కావడమే కావాల్సింది.

కంప్యూటర్ మనిషి మేధస్సుని చిన్నబుచ్చుతున్నదా? మనిషి మేధస్సుని సవాల్ చేస్తున్నదా? మనిషి మేధస్సుకి మారు రూపమా? మనిషి మేధస్సుని మించి పోయిందా?

మానవ మేధస్సు భగవంతుడు మానవత్వానికిచ్చిన వరం. భగవంతుడు లేడనడానికే ఉపయోగిస్తున్నాం. భగవంతుడు లేడనే - అఘాయిత్యాలకు ఆకృత్యాలకు పాల్పడుతున్నాం. మనకంటే బలవంతుణ్ణి ఎలాగు ఎదిరించలేం - పదిమందిలో వుంటూ సంఘటిత బలంతో ధైర్యాన్నీ, స్వేచ్ఛనీ అనుభవిస్తూ - పదిమందికి అన్యాయం చేయడానికి వెనుకాడడం లేదు. మనమే దేవతలం. మిగిలిన అందరూ రాక్షసులే అనే భావన. మెదడున్నా, మెదడు లేనివాడిగా, మెదడుని ఉపయోగించలేనివాడిగా మనం అడుగున పడిపోకూడదు. ఎదగాలి. మేధశ్శక్తిని పెంచుకోవాలి. మేధావుల్లో మన మేధస్సు గుర్తింపు పొందాలి. అంటే అవిద్యకు అంతం పలకాలి!

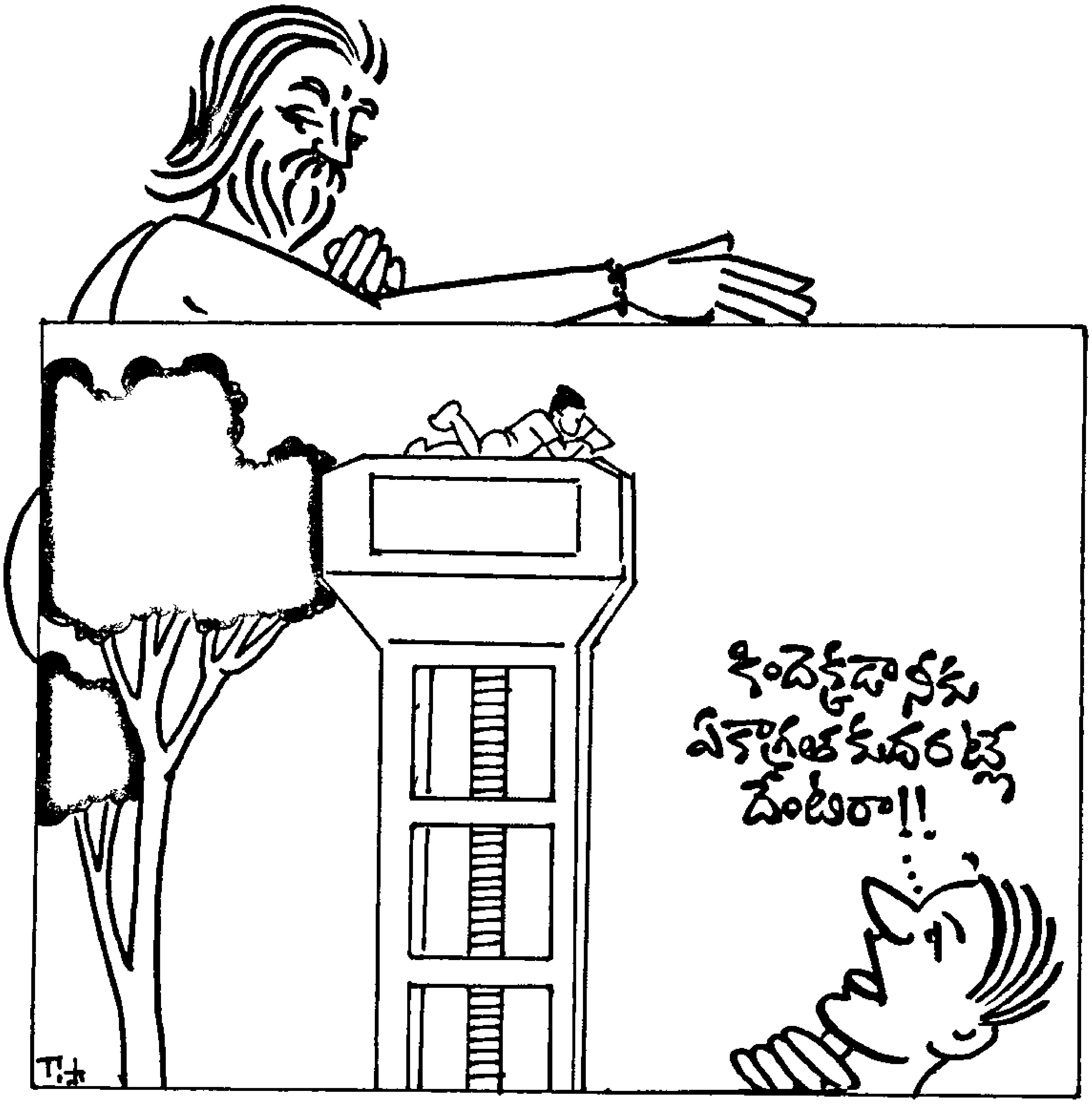

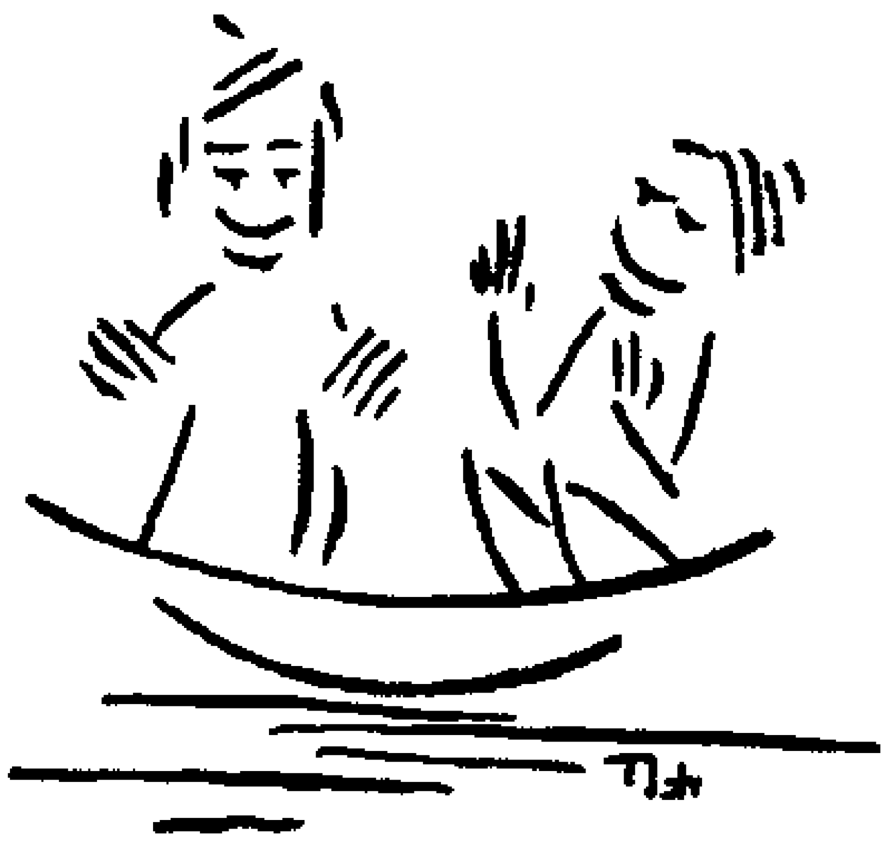

నవ్వులో, నవ్వించడంలో

జీవితం ఒక దీర్ఘవ్యాధి అని భాష్యం వుంది. అది అదే అయితే దానికి మందు, దివ్యౌషధం, హాస్యం ఒక్కటే! చిరునవ్వు, మందహాసం, హాయి, మనసు ప్రశాంతంగా వుండడం, దేహం ఆరోగ్యంగా వుండడం!

ఆత్మీయులు కలిసినప్పుడు విరిసే నవ్వు! ఓ విషాధ ఛాయను తొలగించడానికి సంకల్పితంగా విచ్చుకునే నవ్వు!

నవ్వించడమే లక్ష్యమైన నవ్వు అంటే అక్కడ అందరూ కలిసిందే నవ్వును అందుకోడానికి. అక్కడ పంచి పెట్టాల్సింది హాస్యప్రసాదం! గుండెల్లో విషాదాన్ని దాచి పెట్టుకుని నా బాధ లోకానికి వద్దు – నేనివ్వగలిగేది హాస్యమే. నేనివ్వాల్సింది హాస్యమే. అని యిచ్చే అని వెలిగించే సంతోష దీపం! ఆ ఆనందాలు పంచడంలో మానవత్వం వుంది. బోసినవ్వు! పసి పసిడి ముఖాల్లో నవ్వు దేవుడే యిస్తున్నా డనిపించే నవ్వు! నిష్కల్మష పవిత్రత! కన్నవాళ్ళ కళ్ళలో ఆనందాలు పంచుకుని అభినందించడానికి వచ్చే వాళ్ళలో నవ్వు!

భారంగా, బాధ్యతగా నడిచే కథలో – తేలిక పరిచే కామాల వంటి నవ్వు! ప్రయాణంలో కొత్త పరిచయాలు ఎవరు ఎవరో తెలియదు. ఆ కొద్దిసేపులో తెలియాల్సిన పనిలేదు. ప్రయాణ ఆనందాన్ని ఆశించే నవ్వు!

పని, అలసట, శరీర బడలికలను మురిపించే నవ్వు!

విజ్ఞాన విషయ వివరణ – బోధన, అర్థమయ్యేట్లు మనసులో నిలచిపోయేట్లు మధ్యమధ్యలో పరిమళించే నవ్వు!

నవ్వులతో మనిషి లోపాలను చమత్కారంగా, సున్నితంగా, అభిప్రాయ బేధాలు మంటలై ఎగయకుండా చేసే నవ్వు!

బాధ్యత మరిచి కోపాన్ని పులుముకున్న గంభీర హృదయానికి గంధం పూసే నవ్వు! విధిలో బాధ్యత యధాతథంగా వుండేట్లు చేసే నవ్వు!

వైద్యపరంగా రోగికి నొప్పి తెలియకుండా ఏమరుపాటు చేసే నవ్వు!

అలిగి ప్రియభాషణ దూరమైన - దూరాన్ని దగ్గరకు చేసే నవ్వు!

సందర్భాసందర్భంగా ఎందుకొచ్చిందో, ఎందుకొస్తుందో తెలియక వచ్చే నవ్వు!

పరిసరాల ప్రభావాల అసంతృప్తి నుండి పుట్టే చికాకును తొలగించే నవ్వు!

కేవల వినోదానికి సృష్టించే నవ్వు!

నిజమైన నవ్వు! నిజం కాని నవ్వు!

నవ్వు - ఎక్కడ ఏ పరిస్థితిలో ఎలా వచ్చినా - నవ్విన వారి మనసుని నింపేది పలకరించేది, పులకరించేది, పరవశించేది, జీవితాన్ని పెంచేది - నవ్వు!

మనుషుల జీవితాలతో చెలగాటమాడే నవ్వు వ్యక్తిత్వాలను కలుషితం చేసే నవ్వు.

ఓ మనిషి విషాదాన్ని చూసి నవ్వే నవ్వు - ఒకరి మేలు కోసం ఒకరికి కీడు చేసే నవ్వు - వెకిలి నవ్వు మనకొద్దు. వద్దు.

నవ్వులతో వ్యక్తిత్వాలను వెలిగించాలి.

నవ్వులేని మనిషి వుండకూడదు - నవ్వులేని సమాజం వుండకూడదు.

ఏది ఏదో - ఓ క్షణం ఆలోచిస్తే తెలుసుకునే సహజ సంస్కారగుణం అందరిలో వుంది. నవ్వులో దివ్యత్వం తెలిసి, నవ్వు మహిమ తెలిసి నవ్వడం, నవ్వించడం అందరిది - అందరూ చేయలేనిది నవ్వుని సృష్టించడం అది మాటలోనైనా, రాతలోనైనా, నటనలోనైనా అది సృజన ప్రతిభకు సంబంధించిన విషయం. అందులో కొలతలున్నాయి. లెక్కలున్నాయి. మాట, పలుకు, శబ్దం, ఎక్కడ ఏది శృతి మించినా గతి తప్పినా - ఫలితం నవ్వుకి వ్యతిరేకంగా వుంటుంది!

హాస్య రచయితలు ప్రపంచ గౌరవాన్ని అందుకుంటారు. ఇంగ్లీషులో పీజీ ఓడ్ హౌస్ తెలుగులో ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ గారు. అక్కడా - ఇక్కడా

ఇంకా ఎందరో ఎందరో! మనకు అశక్తి లేనప్పుడు లేదే అనుకోకుండా ఆసక్తి, ఆస్వాదించే హృదయం వుంది చాలు అనుకుని నవ్వుని స్వీకరించాలి - ఆహ్వానించాలి!

ఈ విషయంలో కార్టూన్లు - కార్టూన్ కళకు భాషాబేధం లేదు. ప్రపంచ మానవుణ్ణి నవ్వించాడు. చార్లీ చాప్లిన్, మానవ మేధస్సు! సృష్టిలో అద్భుతం వాల్ట్ డిస్నీ - చూద్దాం, తెలుసుకుందాం, నవ్వుదాం! చదువుదాం.

మనకు తెలిసిన నవ్వుని - మనసు తెలిసి మానసిక ఉల్లాసం, ఉత్తేజం కలిగించేలా - చెప్పగలగాలి. నవ్వుని సంపూర్ణంగా తెలుసుకోవాలంటే చదవాలి. చదువుతోనే నవ్వించగలుగుతాం. నవ్వునుంచగలుగుతాం. ఆ నిధి పెన్నిధిని మనం పెంచుకుందాం, మనసుకోసం మనసు పెట్టి!

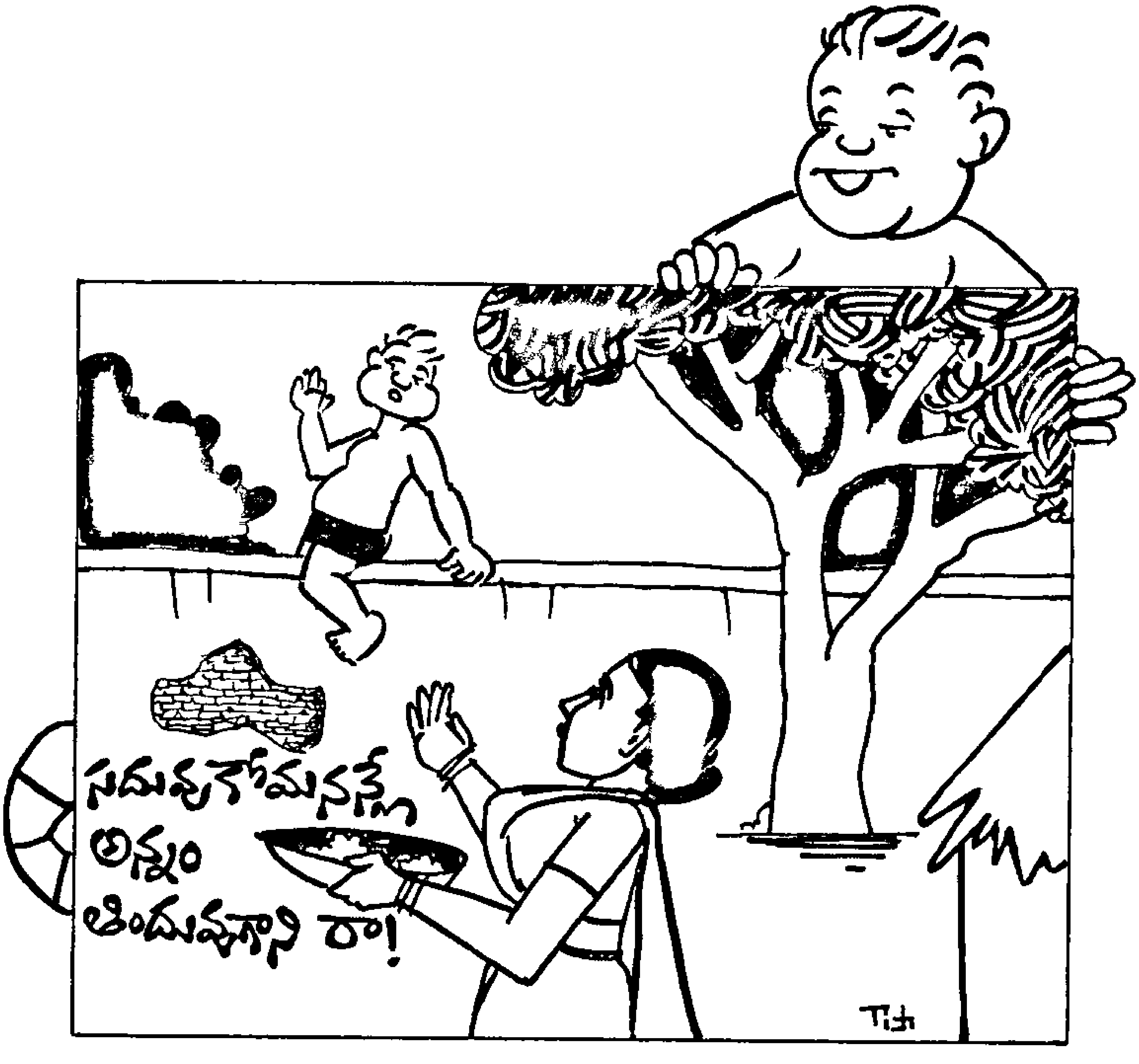

సహజ స్త్రీ శక్తిలో

మహిళలు, స్త్రీ శక్తి!

అన్ని మతాలలో మతానికొక్కడే దేవుడు. మనకేంటి ముక్కోటి దేవతలు! భరతభూమి శక్తిమయం. ఆదిపరాశక్తి సృష్టి, స్థితి, లయాలకు బ్రహ్మ, విష్ణు మహేశ్వరులను సృష్టించింది. రాజ్యాంగంలో ప్రకరణాలు. అంతః ప్రకరణాలు వున్నట్లే – ఒక్కో విధి నిర్వహణలో ఒక్కోదానికి ఒక్కో ప్రతినిధి – మన ఆధ్యాత్మికతలో విశేషం, గొప్పతనం. భూతదయ వుంది. జంతుహింస లేదు. పైగా జంతవుల్ని, వృక్షాల్నీ పూజించాలి అనే భావన. గోమాత – నంది విశిష్టాలు. ఎన్నో జంతువులు దైవ రూపాలు దైవ వాహనాలు కానీ గోమాత కాదు. దేవతలు కూడా పూజించేది కామధేనువుని. సింహం మృగరాజు! శక్తి వాహనం సింహం!

చిత్రం ఏమిటంటే – స్త్రీ అబల – పతి చితిలో కాలిపోయిన సతి! వింటేనే గుండె తరుక్కుపోతుంది. స్త్రీశక్తి యుద్ధాలు చేసింది, యుద్ధాలు గెలిచింది. యుద్ధాలు సృష్టించింది. నీళ్ళలో నిప్పుని పుట్టిస్తుంది. నిప్పుని నీళ్ళుగానూ చేయగలదు. వేడిలో చల్లదనం! చల్లదనంలో వేడి! స్త్రీ శక్తి. శక్తివంతురాలు అంటూనే అశక్తురాలు! ఓ వెలుగు! ఓ చీకటి!

అమ్మా!!

వందే 'అమ్మా' తరం!

భిన్నత్వం వున్న ఏకత్వం స్త్రీ శక్తి!

అమ్మగా నెత్తిమీద వెలుగుతూనే భార్యగా కాళ్ళకింద నలిగింది!

నలుగుతున్నది! కారణాలు ఎన్నో!

చదువుకి – చదువుతో సాధించిన స్థాయికి – మగవాళ్ళని మించిన సంపాదన చేస్తున్నా, అబలగా, బలహీనురాలవుతున్నది. పెళ్ళి తర్వాత ఓ భార్యగానే ఒదిగి పోతున్నది. ఓ సాధారణ స్త్రీ తత్వానికే పరిమితమవుతున్నది. తన తెలివి, జ్ఞాన సంపద – అత్త – అత్తగారి ఎక్కువతనం, ముందు తక్కువైపోతున్నది. అత్తా ఒకింటి కోడలే. ఆ నిజాన్ని ఓ అబద్ధంగా చూస్తున్నది. తను పడ్డ యిబ్బందులు యింకో స్త్రీకి రావద్దు. తను పడిన కష్టాల విషాదానికి కష్టపెట్టడంలో సుఖాన్ని, ఆనందాన్ని కోరుకుంటున్నది. చేరుకుంటున్నది. చదువులో ఫస్టుర్యాంకులు, డాక్టర్లు, ఇంజనీర్లు కొందరు స్త్రీలు. ఆ డిగ్రీలు పిచ్చికాయితాలు కొందరికి, పదోతరగతికే పరిమితి అయిన స్త్రీ ఓ భార్యగా ప్రపంచాన్ని శాసించగలననే అహంభావ స్వార్థ ప్రకోపిత ప్రకంపనాలు సృష్టిస్తున్నది. చదువులకు విలువలేదని శాసించడానికి కూడా ప్రయత్నిస్తున్నది! అదో దుస్థితి. అతివ అబద్ధం చెబితే ఓ గోడ! మగవాడు చెబితే ఓ తడిక! గోడలే కాదు కోటలు కట్టగలదు. మగవాడు పుల్లలు పేర్చడంలో సతమతమవుతున్నాడు. ఆధిపత్యం అన్నిచోట్లా అలాగే వుంటున్నదా – సజీవ దహనాలకు, నిత్య పీడనలకు గురవుతున్నది స్త్రీ. అందం, తెలివి వుంటే చాలు తనకొక సుఖ సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోగలదు – అని ఓ పరిశీలన. పాముని చూస్తే భయపడ్డట్లు భయపడుతున్నాడు మగవాడు ఒకచోట. – పట్టి ఆడిస్తున్నాడు. కొట్టి చంపుతున్నాడు ఒకచోట.

అద్భుతమైన జ్ఞాపకశక్తి స్త్రీ శక్తికి ఓ వరం! అయితే అది ఏ పెళ్ళిలో, ఏ పేరంటంలో ఎవరు ఏ నగ పెట్టారు. ఎవరు ఏ బట్ట కట్టారు – పోటా పోటీగా వుంటాయి స్త్రీ సంభాషణలు. కోటి చీరలు కుప్పలు పోసి చూపించినా – యింకోటేదైనా చూపించండి అనే తత్త్వం. ఓపిక–మోజు–కోరిక అసంతృప్తి అబ్బుర పరుస్తుంది. కట్టిన చీర కట్టదండీ ఆవిడ! అదొక స్థాయి! చేరుకోలేని స్థాయి. చేరుకోవాలనుకునే స్థాయి. నిత్య మానసిక సంఘర్షణ! పిచ్చిదై వంటిమీద బట్టల్లేకుండా అడుక్కుతినే అధమాధమ స్త్రీ కూడా మనకు దర్శనమిస్తుంది! ఆవేశానికి, ఆగ్రహానికి అంతులేదు! ఇద్దరు స్త్రీలు కొట్టుకోవడం మన గుండెలదరిపోయే ఘట్టం. అజ్ఞానం మనకు కనిపిస్తుంది. వాళ్ళకు నలుగురు చూస్తున్నారనే స్పృహ వుండదు. నోరెటు పోతుందో తెలియదు. అదే సభ్య

సమాజంలో స్త్రీలకు నాలుగు గోడలు చుట్టు ఉండాలి. ఆవేశం ఒకటే! బలవంతపు నిగ్రహం ఇక్కడ – బరితెగించిన స్వేచ్ఛ అక్కడ. మగవాడికి నిరంతరం తలనొప్పి అని అనడానికి మగవాళ్ళు వెనుకాడరు. "నా కాలు విరిగితే ఇంకో కాలు విరగలేదే అని చూస్తారు – అదే పరాయి స్త్రీ గోరు పెచ్చినా గుండె కోసుకుంటాడు" అని మగవాణ్ణి అనని భార్య వుండదేమో.

స్త్రీకి స్త్రీయే శత్రువు! స్త్రీని చెడగొట్టేది స్త్రీయే!

మహిళా ప్రాధాన్యత లేని రంగం లేదు! మహిళలు సాధించని స్థాయి లేదు!

సమాజంలో స్త్రీ తత్వంపై పరిశీలనలు, అధ్యయనాలు ఎన్ని రకాలుగా వున్నా, తన శక్తి ఏంటో తను తెలిసిన స్త్రీకి చదివే అలవాటు ఓ వరం! ఓ ఆయుధం! ఓ రక్షణ కవచం!

స్త్రీ తత్త్వం మానవత్వానికి మహోన్నతమైంది అన్న గౌరవాన్ని పొందగలదు. చదువు వుంటేనే! చదువుతుంటేనే!

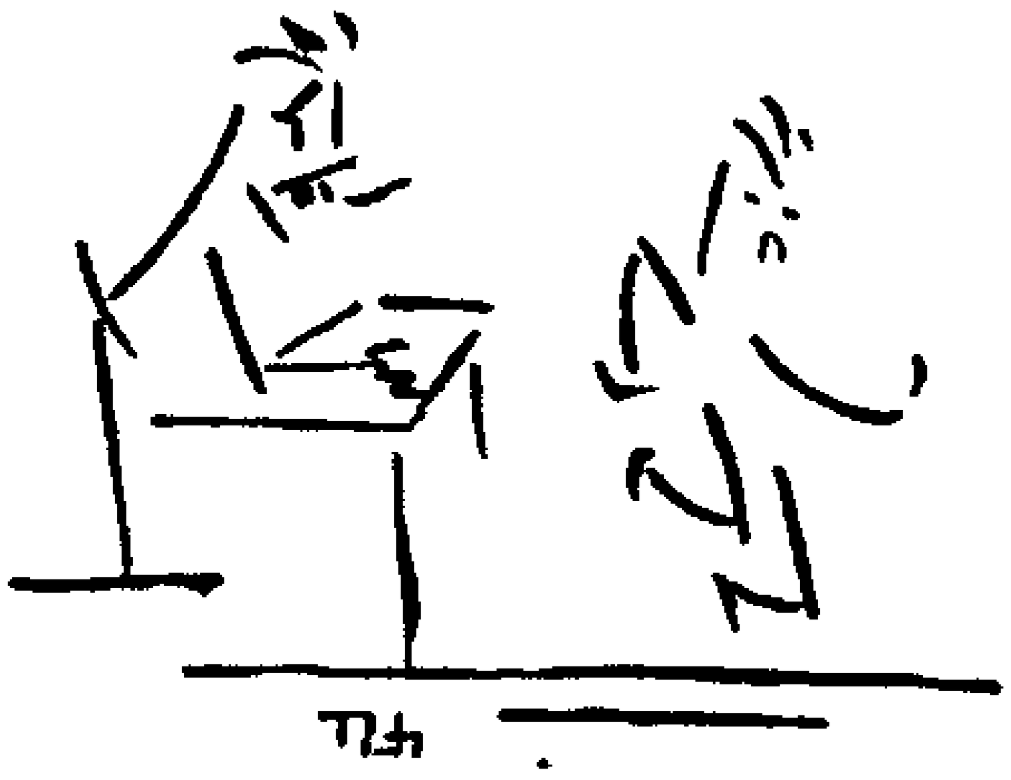

నిజ జీవితంలో

వ్యక్తిగా ఔన్నత్యాన్ని సాధించి ప్రతి కదలికనూ సంస్కార ప్రమాణాల్లో తూచి, చూచి, ఆలోచించినా - అసంకల్పితంగా పొరపాట్లు జరిగితే సవరించుకుని - జీవనశైలిని క్రమబద్ధం చేసుకుని - మానసిక స్థిరత్వాన్ని, స్థిత ప్రజ్ఞతను అలవరచుకున్నా - నిజజీవితంలో మనకు తారసపడే మనుషులు - ప్రవర్తనలు. వాళ్ళు మాట్లాడే సరళి - నొప్పి కలిగిస్తుంది. చిత్రమేంటంటే బాధ్యతగల ఉద్యోగాల్లో వున్నవాళ్ళు కూడా అది ప్రభుత్వ రంగమా ప్రైవేటు సంస్థా అని కాదు. ఉద్యోగం చిన్నదా, పెద్దదా అని కాదు. అసలు వీళ్ళు మనుషులేనా అనిపిస్తారు. ఇటువంటి ఉద్యోగాలకు ఎలా నియామకం అయ్యారు. మనకే వీళ్ళ ప్రవర్తన ఇంత నీచంగా వుంటే, అందరికీ మనలాంటి అనుభవమే వచ్చి వుంటుంది కదా - అయితే మరి - ఎందుకు ప్రతి ఘటన రావడం లేదు. ప్రజాక్షేమాన్ని కాల్చుకుతినే రాబందులని తెలిసి ఎందుకు సహనం పాటిస్తున్నారు. ఎందుకు భరిస్తున్నారు - అనిపించే సందర్భాలు ఎన్నో వస్తాయి. వ్యక్తిగా ఎదుర్కొని వాళ్ళలో తప్పుని ఎత్తి చూపితే అది అసమర్థతకు పర్యాయ పదమే అవుతున్నది. నిస్సహాయ స్థితి నవ్వుతుంది. అతను మన మాటలను గౌరవించాల్సిన పనిలేదు. మన మాటలతో అతను మార్పు తెచ్చుకోవాల్సిన పనిలేదు. ఎందుకంటే - అతను తన స్థాయి ఇచ్చిన, తెచ్చిన అహంభావపు బురదను వంటినిండా పూసుకున్నాడు. మనమొక రాయి వేస్తే నష్టం మనకే! అతని పై అధికారి గుడ్డివాడా, కళ్ళు తెరిచి చీకటిని చూస్తున్నాడా. పదిమంది మనలాంటివాళ్లు ఒకదగ్గరై, ఒక సంఘటిత బలంగా తయారై లక్షలాది మందికి మంచి జరిగే పని చేయాలనిపిస్తుంది.

అటువంటి సందర్భాల్లో - సమాజంలో మన జీవితం ఎందుకు ముడివడి వుందో ఒక అర్థం, ఒక అవసరం, ఒక అస్పష్టత అవగాహనకు వస్తుంది.

అవేవీ పట్టించుకోకుండా మనపని అవడమే నిజ జీవితంలో ప్రాధాన్యం - ఏదో విధంగా పని అయిందనిపించుకుని సాగడమే బతక నేర్చినవాడు చేసే పని అని అడుగు వేసే తప్పనిసరి పరిస్థితులు వస్తాయి. మన ఆదర్శం ఏమైంది,

మన సంస్కారం ఏమైంది అంటూ మనసుకి ఆలోచనల ముళ్ళు గుచ్చుకుంటాయి. వ్యక్తిగా నేను చేయగలిగింది ఇది మాత్రమే - త్యాగం చేసి నా జీవితానికి నేనే నష్టం కలిగించుకున్నా లాభంలేదు. గుర్తింపు లేని మన త్యాగం వృధా. ప్రయోజనం శూన్యం, ఫలితం శూన్యం అనే ముగింపు కళ్ళముందు భవిష్యత్తుని చూపిస్తుంటే - ఇదొక స్వార్ధ చింతనగా ఎందుకనుకోవాలి. ఇదొక నేరభావనగా ఎందుకను కోవాలి - అనిపిస్తుంది. ఇటువంటి సన్నివేశాలు ఆలోచన వున్న మనకు రావడం సహజం.

అయితే ఇవి సామూహిక, సామాజిక జీవన గతికి సంబంధించనవి. ఇటువంటి అసౌకర్యాలు ప్రజలకు కలగకుండా, ప్రజలు అవమాన పడకుండా - వ్యక్తిగత వేదనలకు గురికాకుండా చూడాల్సిన బాధ్యత ఎవరిదో కాదు - మనం వేసే ఓటుకి ఆ శక్తి వుంది. మన ఓటు అందుకుని ప్రభుత్వ ప్రతినిధులై మన కోసం మనం ఏర్పాటు చేసుకున్న నియమాలు - నియమబద్ధంగా నిర్వహించే బాధ్యతలో రాహిత్యం ఏర్పడితే మన తరపున వార్తా పత్రికలు, వార్తా ఛానెళ్ళు వేలెత్తి చూపి - తప్పులను సవరించే సాధనాలు. అక్కడా వ్యక్తులే! కాబట్టి, వ్యక్తులలో, వ్యక్తిత్వాలలో సమాజ సున్నితత్వాన్ని ఊహించి ఆలోచించి ఆచరించే మానసిక ఉన్నతి కలగాలి. కావాలి. దానికి ఎవరో మన మేలుకోరి మనకు శిక్షణ యివ్వరు. మనమే ఎదగాలి. మనకు మనమే శిక్షణ ఇచ్చుకోవాలి. మనం మనంగా మనగలిగే శిక్షణ ఇవ్వగలిగేది చదివే అలవాటు. వెలుగు వెన్నెల సూర్యచంద్రులిస్తారు. మనం తీసుకోవాల్సిన శ్రమలేదు. కానీ సాహిత్యం యిచ్చే వెలుగుని మనం తీసుకోవాలి.

మనకొచ్చిన ఆలోచన ప్రపంచంలో ఏ మానవుడికీ అందనంత గొప్పది అని మనకనిపించిన లక్షలాది ఆలోచనలు ఎప్పుడో అక్షర నిక్షిప్తమై మనకు కనిపిస్తాయి. అప్పటిదాకా మనం పెద్దకొండ అనుకున్న ఆలోచన చిన్న గులక రాయిలా మన కంట్లో పడుతుంది. అయితే - యిక మనకంటూ ఆలోచన వుండి ఏం లాభం అనే నిస్పత్తువ మనకు కలుగుతుంది. నిజంగా మన జీవితకాలంలో చదవలేనంత సాహిత్యం వుంది. అయినా రచన సాగాలి. పఠనం సాగాలి.

ఒక స్థాయి గల పుస్తకాలు చదివే స్థాయికి మన పఠనాశక్తి పెరిగితే మనం ఎక్కడున్నామో తెలుసుకుంటాం. మనం ఎక్కడ ఉండాలో తెలుసుకుంటాం. వుండాల్సిన చోట వుండడానికి మనసు ఉరకలు వేస్తుంది. సాధన చేస్తుంది, ఏకాగ్రత వస్తుంది. అంకితభావం అలవాటవుతుంది. - చదివితేనే!

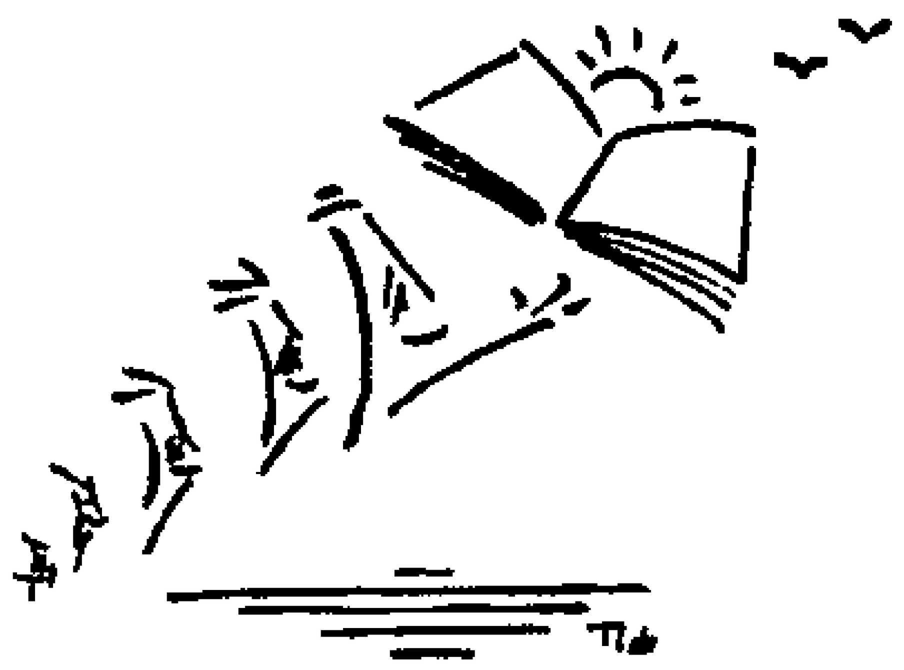

మనస్సాగరంలో

మనం అన్నం తినే ముందు ఎలా శుచిగా, శుభ్రంగా వుంటామో, తినే చోట ఎలా శుద్ధిగా చూసుకుంటామో అలాగే – చదవడంలో ఆసక్తిని పెంచుకుని అలవాటు చేసుకోవాలి అనే నిశ్చయం, నిర్ణయం, సంకల్పంతో – చదవడాన్ని శాశ్వతంగా నిలుపుకోబోతున్నాను – ఇదేదో ప్రయోగం చేసి చూద్దాంలే అనుకోకుండా – మొదలు పెట్టినప్పుడు – మొదటి పుస్తకాన్ని చేతిలోకి తీసుకున్నప్పుడు ఒకసారి మన మనసు స్థితిని విశ్లేషించుకోవాలి. ఏ ప్రకోపాలకు, ప్రకంపనలకు మనసు పరుగులు తీయడం లేదు అని నిర్ధారణ చేసుకోవాలి. నా మనసులో నాకు తెలిసిన వ్యర్థమైన అంశాలేంటి – ఏ విషయంలో లేని దాన్ని ఊహించుకుని అదే వేదనగా, వ్యధగా మారి మనసుకి తీవ్ర నష్టం చేస్తున్నది అని ప్రశ్నించుకోవాలి. ప్రశ్నలకు జవాబులు నిష్కల్మషంగా, నిజాయితీగా వెతుక్కోవాలి. ఎందుకంటే – మన మనసు వేసే ఏ ప్రశ్నకైనా జవాబు మన మనసులోనే వుంది. – మన మనసులో మహా భారతంలో వున్న వ్యక్తిత్వాలన్నీ వుంటాయి. చెడు, మంచి, దుర్మార్గం, సన్మార్గం, అభినందన, ఆరాధన, అసహ్యం, చికాకు, కోపం అన్నీ సముద్రంలో జీవరాసులా వుంటాయి. అవి సంస్కారం అనే ఒకే ఒక్క నాయకుడి ఆధీనంలో వుంటాయి. నాయకుడిని ఎదిరించి, మనసుని ధిక్కరించి బయటికి రాలేవు. అలా ఏవి బయటపడ్డా వాటికి మార్గం, రహదారి, తలుపులు అన్నీ ముఖమే! ముఖంలో ముఖ్యమైనవి కళ్ళే!

ఆ లోపాలు – మనల్ని చూసే, మన ముఖాన్ని గమనించే తెలివైన కళ్ళకి తేలికగా తెలుస్తాయి. మనకు చెబుతాయి. మనం చాలా అవలీలగా ఆ కళ్ళు గుడ్డివి అంటాము, ఏమాత్రం ఆలోచన లేకుండా రెప్పపాటులోనే! చెప్పింది తప్పు, చెప్పింది అబద్ధం అని ఎందుకంటామంటే అందులో నిజం వుంది కాబట్టి! ఆ నిజం మనకు తెలుసు కాబట్టి! అది నిజం అని ఒప్పుకుంటే అది మన ఓటమి కాబట్టి. ఎదుటి వారి గెలుపు మనం చూడలేం కాబట్టి. ఒకసారి అలా ఎదుటివారికి గెలిచే అవకాశం ఇస్తే మనల్ని ఓడించడమే పనిగా పెట్టుకుంటారనే భయం

మనల్ని వేధిస్తుంది కాబట్టి. ఇదంతా కప్పిపుచ్చటానికి - మాటల్ని, నటనని ఆశ్రయిస్తాం.

నిశ్చలంగా వున్న నీటిమీద ఓ చిన్నరాయి వేస్తే - పైన గుండ్రటి తరంగాల గీతలు కొద్దిసేపు వుండి కనుమరుగవుతాయి. నీరు యధాతథంగా నిశ్చలంగానే వుంటుంది. రాయి లోపలికి వెళ్ళిన సంగతి వేసిన వారికి - నీటికి తప్పితే ఎవరికీ తెలియదు. మనసుకి తగిలే గాయాలు కూడా అంతే. ఎప్పటికప్పుడు నొప్పి తరంగాలు కరిగిపోతాయి. గాయం గుర్తు మనసుకే గుర్తుంటుంది. మన మనసులో నొప్పులను ఎవరూ ఏకరువు పెట్టరు. మన మనసులో లోపం వల్లనే ఎన్నో గాయాలు అవుతాయి. మన నొప్పిని మన గాయాల్ని ఎవరు చూడొచ్చాయిలే - అని గాయాల్ని ఆహ్వానిస్తే తీవ్ర నష్టం జరిగేది మన మనసుకే. మనసు మహిమ ఆవిరైపోతుంది. దాని మూలంగా శరీరం బాగా దెబ్బతింటుంది. అన్నం తినేది ఆకలేసినప్పుడు. ఆకలి వేస్తున్నా తినకుండా వుండేది మనసు బావుండలేదు అన్న వంక చోటు చేసుకున్నప్పుడు - ఆ వంకలో వంకర ఏంటో - నిజం ఏంటో మన మనసుకి స్పష్టంగా తెలుసు. మూడ్ లేదంటాము. ఏదో గాయం, ఏదో మన లోపం. మన మనసుకి తెలిసిన మనసు తప్పుకి శరీరానికి శిక్ష వేస్తాం. కావాలని వేసే శిక్షలు కొన్నే. మనకు తెలియకుండానే మనసు లోపాల వల్ల శరీరానికి కలిగే అనారోగ్యాలెన్నో! అంగిట్లో పుండుని గొంతులోకి లైటువేసి డాక్టరు చూస్తాడు. మన మనసులోకి లైటు వేసి, భూతద్దం పెట్టి ఎవరూ చూడలేరు. ఏ లైటూ అద్దం లేకుండా చూడగలిగేది మన మనసే!

శరీరం, అంగసౌష్టవం, అందం, వస్త్రధారణలపై మనసు మహిమను వ్యయం చేయకుండా - వీలైతే శరీరాన్ని మరిచిపోయి - మనసుకే ప్రాధాన్యత ఇచ్చి మనసు ఏకాగ్రతను శరీర శ్రద్ధ వక్రీకరించకూడదన్న జాగ్రత్తలకు సంబంధించి మాత్రమే - మనసుని అలా ప్రక్షాళన చేసి, ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రం చేస్తూ - ఎప్పుడూ చేస్తూ- అసలా అవసరమే లేకుండా నిత్య పవిత్రంగా వుంచగలగడం ఉత్తమస్థాయి. ఆ స్థాయిని చేరుకోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ, ఆ ప్రయత్నం ఫలించినప్పుడు - అంటే మనసు నిశ్చలంగా వున్నప్పుడు - చదవాలి. అదే నిబంధనైతే జీవితకాలంలో నేను చదవలేను బాబో అనే వాళ్ళుంటారు. అది నిబంధన కాదు ఒక సదాలోచనల ఫలం మాత్రమే.

అఆల్లో ఆదర్శ జీవితం!

అవసరాలు ఏదో రూపంలో అందరికీ వస్తాయి
ఆదుకునే మనస్తత్వం మాత్రం కొందరికే ఉంటుంది
ఇడుములు కొని తెచ్చుకుని విలవిలలాడి లాభం లేదు
ఈ కష్టాలు కలకాలం వుండవనే తలపు వుండాలి
ఉపాయంతో అపాయాన్ని ఆవలికి నెట్టివేయాలి
ఊహించి మంచిని పెంచి నలుగురికి పంచాలి
ఋసరుసలు విసవిసలు అశాంతికే దారి తీస్తాయి
ౠపాయి చుట్టూ లోకం తిరుగుతున్నది. ఏం చేస్తాం!
ఌకలుకలాడే పన్ను పీకేయకపోతే యింకోటి చెడిపోతుంది
ౡపా గురుపె అన్నా పాలూ పెరుగు అన్నా వాటి సద్గుణం మారదు
ఎంగిలి మెతుకులకు కలలో కూడా ఆశ పడకు. పడి చెడకు
ఏటికి ఎదురీదకు, ముందు వాలు వెంట సాగిపోవడం నేర్చుకో
ఐదు పైసలైనా కష్టపడి సంపాయించినప్పుడే నిజమైన తృప్తి
ఒంటి కాలి పరుగు ఎంత తీసినా ఫలితం శూన్యం
ఓడలైనా మునిగిపోతాయి అడుగున పడిన చిల్లిని చూడకపోతే
ఔనన్నా కాదన్నా నీకాళ్ళమీద నీవు నిలబడినప్పుడే సార్థకత
అందం నుంచి ఆకాశం దాకా అంగలేయవచ్చు ఆనందంగా
అః!! ధన్యతకు మారుపేరు నీదే కదా! ధన్యజీవి నీవే గదా!

- రాంపా

ACC 132095

SUKA0106B105

చదివిన వారికి వేలు

వేల వేల వేలు వేలు...

గ్రంధి సుబ్బారావు

క్రేన్ వక్కపలుకులు, గుంటూరు

చదివే అలవాటులో

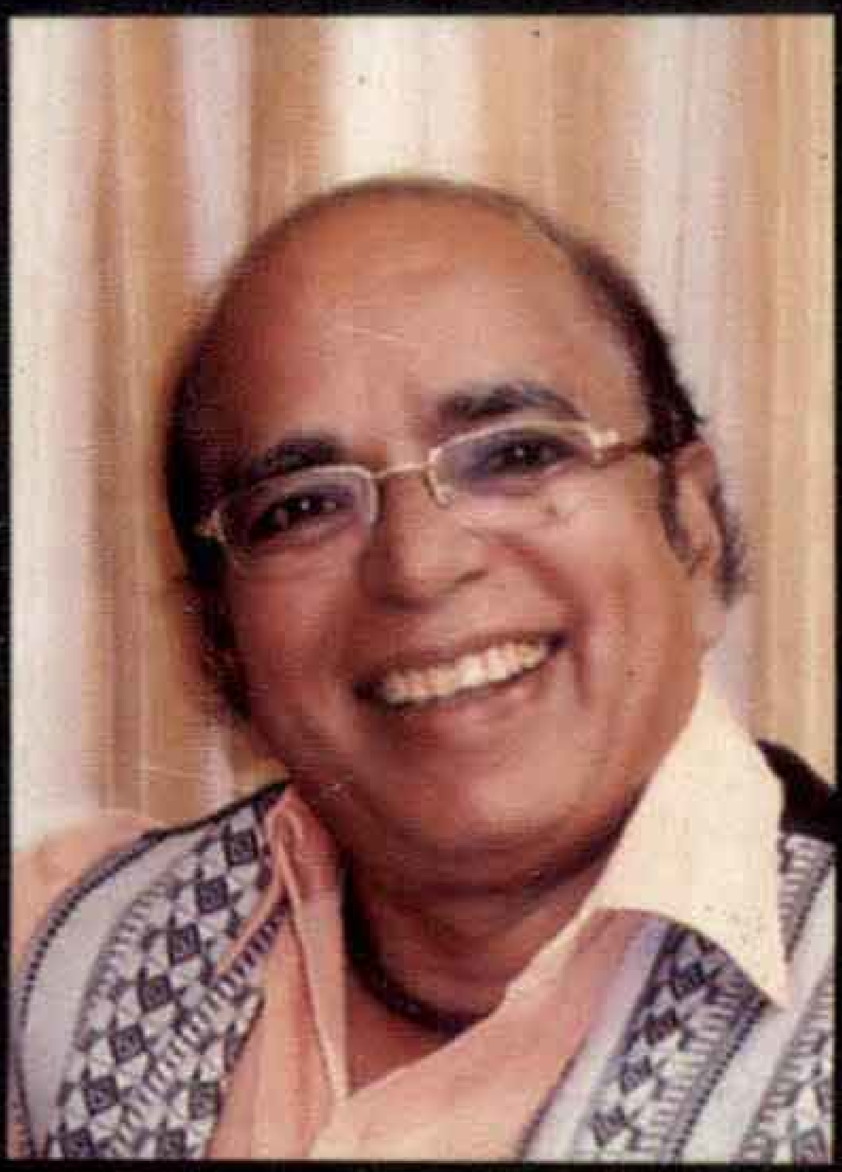

పేరులో కులమతాలు ధ్వనించకూడదని - రాంపా అనే పేరుతో స్థిరపడ్డవాణ్ణి. తెలుగువాణ్ణి. పల్లె, పట్నం సొగసు బాగా తెలిసినవాణ్ణి. ఇరవై అయిదేళ్ళుగా కళాజీవితంలో వెలుగు వెతుకుతూ హైదరాబాద్‌లో బతుకుతున్నవాణ్ణి, తెలుగుభాషలో మాధుర్యం ఆకళింపు చేసుకుని - ఆంగ్లసాహిత్యం చదువుతున్న అరవయ్యేళ్ళ కుర్రాణ్ణి. రచన, బొమ్మలు, కార్టూన్లు, నటన, కళకు సంబంధించిన అన్ని ప్రక్రియల్లో ప్రవేశం వున్నవాణ్ణి. మంచి చెడులు క్షుణ్ణంగా తెలిసిన మంచివాణ్ణి. హాసవిషాదాలు నా ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసలు. మీ ఆదరణకు పాత్రుణ్ణి కావాలని కోరుకుంటున్నవాణ్ణి. సమాజ సంక్షేమంలో సదా సేవకుణ్ణి.

రాంపా

వెల : రూ. 100/-